



תפ"ח 48082/12/17 - מדינת ישראל נגד זאהי אבו ג'ודה

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אריאל ואגו - אב"ד תפ"ח 48082-12-17
כב' השופט אלון אינפלד
כב' השופט אריאל חזק

המאשימה:

מדינת ישראל

על ידי ב"כ עו"ד מורן גז מפמ"ד

נגד

הנאשם:

זאהי אבו ג'ודה

על ידי ב"כ עו"ד נאשף דרויש ועו"ד ליל פטישי

החלטה

השופט אלון אינפלד:

לפנינו בקשת הנאשם, באמצעות באי כוחו, לפסול חלק מאמרות הנאשם בחקירה, במשטרה ובשב"כ, בהן מודה כי נטל חלק בתכנית לרצוח חייל וליטול את נשקו, וכן כי שיתף פעולה עם אחיו חאלד, לאחר שהאח רצח בפועל את החייל רון יצחק קוקיה ז"ל ואף נטל את נשקו. שיתוף פעולה, המתבטא בשיבוש החקירה ופעולות סיוע לאחר מעשה, במרכזן סיוע להחבאת הנשק.

בתחילת המשפט, טענה הסנגוריה לקיומן של מגוון פעולות פסולות של החוקרים, הכוללים לחץ פיזי, איומים פסולים, מניעת שינה, תנאי החקירה, תנאי הכליאה ועוד. אולם, לאחר תחילת החקירה הנגדית של הנאשם, ביקשה הסנגוריה לצמצם את "טענות הזוטא" עצמן, והעמידה את טענתה על הדרישה לפסילת הודאות הנאשם בשלב האחרון של החקירה בלבד, בטענה כי תרגיל חקירה קונקרטי היה פסול. לפי טענת ההגנה, הנאשם החליט להודות במעורבות רחבה במעשי אחיו, רק לאחר שהוטעה על ידי מדובב לחשוב כי המדובב בקשר עם עורך דין ששכרה משפחת הנאשם, וכי התקבל "מסר מהסנגור", לפיו רצון המשפחה הוא שיתאים גרסתו לגרסת אחיו שהפלילו. טענת הפסול מיוסדת הן על סעיף 12 לפקודת הראיות, בטענה שנכח התרגיל אין לראות ההודיה ככזו שניתנה באופן "חופשי ומרצון", והן על יסוד דוקטרינת הפסילה הפסיקתית, מבית המדרש של הלכת **יששכרוב** ובנותיה.

ההגנה הבהירה, כי הטענות לעניין תנאי החקירה והכליאה בעינן עומדות במישור העובדתי, וישמשו במשפט כטענות לעניין משקל. לפיכך, המדינה הרחיבה בראיותיה לסתור טענות אלה, לרבות בעדי הזמה. אולם, טענות וראיות אלה נוגעות בעיקרו של דבר למשפט העיקרי, ורובן לא תיבחנה לעומק בהחלטה זו.

לגבי האירועים שנטען כי התרחשו בשלב תרגיל החקירה, הודיעה הפרקליטות ביום 1.6.20, כי אין המדינה מאשרת כי היו מדובבים בתיק זה או כל תרגיל חקירה אחר. אולם, המדינה הודיעה שלא תביא ראיות לסתור הטענה בדבר "מסר מהסנגור", משיקולי חיסיון. כן הודע, כי המדינה מניחה, שבהעדר ראיות לסתור, בית המשפט יקבע "שמה שטען הסנגור הוא מה שהיה", היינו כי הנאשם אכן הוטעה לקבל "מסר מהסנגור" מפי המדובב. עם זאת, המדינה חולקת על קיומו של קשר סיבתי בין אירועי תרגיל החקירה, ככל שהיו, לבין הודיית הנאשם.

בעדותו, הנאשם הכחיש כי אמר חלק נכבד מהאמרות שיוחסו בשלב החקירה האחרון. בכך, ניסה להשמיט הקרקע



מתחת להגשת ההודיות, בטענה שאין הם אמרתיו כלל. אין מנוס מבדיקת טענה זו גם כן, למלוא עומקה.

הדין להלן יפתח בתיאור הרקע הפרוצדוראלי במשפט. לאחר מכן, יתואר מהלך החקירה בשב"כ ובמשטרה, כמו גם גרסאות הנאשם כפי שנרשמו שם. בשלב הבא ינותחו עדויות החוקרים ועדות הנאשם במשפט. שלב זה של ההחלטה יורד לפרטי הפרטים של העדויות, ואתנצל על האריכות, אך אין מנוס מכך לשם הגעה לממצאי מהימנות. ממצאים, הנדרשים לבירור הטענה החמורה לפיה החוקרים רשמו בזדון דברים שהנאשם כלל לא אמר. לאחר מכן נבחנת טענת "המסר מהסנגור" במישור העובדתי, היינו הטענה לעצם התרחשות האירוע. כן נבדק, אם תרגיל זה הוביל להודאת הנאשם במיוחס לו. לאחר קביעת הממצאים, נבחנת הטענה המשפטית בדבר הפסול בתרגיל, כדי להכריע בשאלת הקבילות.

פסקה

פ ר ק

1	<u>הרקע וההליך</u>
2	<u>האישום</u>
15	<u>מענה וטענות "זוטא"</u>
27	<u>ההליכים בהקשר למשפט זוטא</u>
37	<u>מהלך חקירת הנאשם בשב"כ ובמשטרה</u>
45	<u>גרסת הנאשם ביחס להאשמות בחקירה הפרונטאלית</u>
57	<u>ראיות המדינה לעניין טענת הפסלות הממוקדת</u>
60	<u>המכונה "קופר" - ראש הצוות</u>
67	<u>חוקר השב"כ - המכונה "שטרית"</u>
74	<u>חוקר המשטרה - אונסי</u>
85	<u>עדות הנאשם למשפט זוטא</u>
86	<u>גרסת הנאשם - שלב החקירה הראשון</u>
96	<u>גרסת הנאשם - תרגיל החקירה</u>
108	<u>גרסת הנאשם - שלב החקירה האחרון</u>
125	<u>החקירה הנגדית לנאשם ותחילת הניתוח</u>
129	<u>מצב הנאשם בשלב החקירה האחרון</u>
135	<u>טענת הנאשם להעדר כל מודעות פוליטית</u>
142	<u>הכחשת חלק מהאמרה בשב"כ</u>
165	<u>הודעות משטריות שגבה אונסי</u>
192	<u>הגיון בסיסי במניע להודאה בשלב החקירה האחרון</u>
194	<u>נקודות נוספות בחקירה הנגדית של הנאשם</u>
	<u>מהימנות וממצאים ראשוניים</u>
205	<u>מהימנות הנאשם במשפט זוטא</u>
209	<u>ממצאים ביחס לחוקרים</u>
215	<u>ממצאים ביחס למתן האמרות</u>
216	<u>ניתוח טענות הזוטא משפטית וראייתית</u>
217	<u>משמעות הכחשת האמרה ורלוונטיות אימות פרטי התוכן</u>
224	<u>"המסר מהסנגור" - אינדיקציות מחזקות</u>
244	<u>"המסר מהסנגור" - המשמעות המשפטית</u>
257	<u>מן הכלל אל הפרט</u>
263	<u>הערת אגב על תעודת החיסיון</u>
270	<u>סיכום</u>



הרקע וההליך

1. אין מחלוקת על פרטי הרקע העיקריים. במרכזם, העובדה כי ביום 30.11.17, בערך בשעה תשע ורבע בערב, אחיו למחצה של הנאשם, חאלד אבו ג'ודה, רצח את החייל סמ"ר רון יצחק קוקיא ז"ל, בעיר ערד. זאת, בכך שהגיע אל החייל מאחור, דקר אותו מספר דקירות, ולמרות אחיזתו של החייל בנשקו למנוע את חטיפתו, הצליח לקחת מהחייל את הנשק, והותירו לדמם למוות. לאחר מכן, נמלט חאלד מהמקום ברכבו לכסיפה. עם זאת, יובהר כי אף שהסנגוריה אינה חולקת על כך שהאח ביצע את הרצח, היא חולקת על טענת המדינה כי האח ביצע את הרצח ממניע לאומני.

האישום

2. כתב האישום המתוקן מיום 18.1.18 מייחס לנאשם שני אישומים. האישום הראשון מייחס לנאשם עבירות ניסיון לרצח והחזקת סכין, שהינם מעשי טרור. האישום השני, מייחס לנאשם עבירות החזקת נשק, שיבוש מהלכי משפט, סיוע לאחר מעשה והדחה בחקירה.

3. על פי **האישום הראשון** צפה האח חאלד במועדים שונים במהלך שנת 2017 באתרי אינטרנט ובפייסבוק בסרטונים אודות פעילות צה"ל ברצועת עזה ובשבח ארגון החמאס. חאלד הושפע מחומרים אלה, פרסם התבטאויות לוחמניות בעצמו, וגיבש החלטה לבצע פיגוע נגד חייל צה"ל. לשם ביצוע פיגוע זה, משך סכום גדול במזומן מהבנק על מנת לממן מחייתו בעת היותו מבוקש, ורכש רכב מסוג רנו, שישמש להימלטות לאחר מעשה.

4. נטען, כי בשלב הראשון תכנן חאלד לחטוף חייל באמצעות חומרי הרדמה, אליהם היתה לו גישה מתוקף תפקידו כטכנאי הרדמה בבית החולים סורוקה, ולנהל מו"מ לשחרור אסירים. אולם, משהבין כי הוצאה לפועל של פיגוע מסוג זה מסובכת, חיפש האח חאלד תכנית חלופית.

5. לפי האישום, בשלב מסוים, שיתף חאלד את הנאשם בכוונתו לבצע פיגוע טרור, הביע את רצונו להשיג נשק, ושאל את הנאשם אם הוא מכיר סוחר אצל"ח לשם כך. הנאשם השיב כי הוא מכיר, אך בפועל לא פעל בעניין. חאלד גם שיתף את הנאשם בכוונה להרדים חייל עם חומרי הרדמה, כדי לחטוף את נשקו האישי ובהקשר זה שלח לנאשם תמונת חומרי הרדמה, שצילם במקום עבודתו. חאלד לא שיתף את הנאשם בתכניתו להשתמש בנשק כדי לבצע פיגוע ירי גדול נגד יהודים.

6. לשיטת המאשימה, במהלך נסיעה משותפת של השניים לתפילה במסגד "אל אקצא", שיתף חאלד את הנאשם בכוונתו לבצע פיגוע אשר במהלכו ירצח חייל ויחטוף את נשקו. זמן מה לאחר מכן, פנה חאלד אל הנאשם וביקשו להצטרף אליו לביצוע סיורים בשטח על מנת לנסות לאתר חייל כדי להוציא את התכנית את הפועל. הנאשם הסכים לכך והשניים קשרו קשר לפיו יבצעו יחד פיגוע במתווה של מציאת חייל חמוש לבדו, דקירתו למוות וחטיפת נשקו. עוד הוסכם, כי בשיח ביניהם יינתן למונח נשק מילת הקוד "פיצה", על מנת שכוונותיהם לא יחשפו.

7. נטען, כי במספר מועדים בשעות הלילה יצאו הנאשם וחאלד לסיורים רכובים באזור ערד, במכונית של זה או במכונית של זה. במהלך סיורים אלה, תצפתו על תחנות אוטובוסים ובתי קפה כדי למצוא קורבן



לתכניתם. אמנם, הם ראו חיילים ההולכים לבדם בשעות לילה, אך אלה לא היו חמושים ולפיכך התוכנית לא יצאה אל הפועל.

8. נטען גם, כי לאחר שהנאשם הפנה את תשומת ליבו של חאלד לבסיס צבאי באזור תל ערד, יצאו השניים לשני סיורים בשעות אחר הצהריים לאזור זה. זאת, כאשר הם מחפשים חיילים במטרה לבצע את הפיגוע. חאלד אף הציג בפני הנאשם סכין שהייתה ברכב, ואמר לו כי סכין זו עתידה לשמש לביצוע הרצח. על מנת שלא לעורר חשד, הצטיידו השניים בקפה ואוכל, כדי שיראו כמטיילים. בסיורים אלה לא מצאו השניים חייל ההולך בגפו, אלא חיילים בקבוצות, ומשום כך הפיגוע המתוכנן לא יצא אל הפועל.

9. כאמור, המדינה רואה בפעולות האמורות לעיל, בסיורים המכוונים לאיתור חייל לשם ביצוע הרצח, כמעשי ניסיון לרצח והחזקת סכין שהינם מעשה טרור.

10. במסגרת **האישום השני**, מובא מעשה הרצח שביצע חאלד ביום 30.11.17, אשר לגבי עיקריו אין מחלוקת. נמסר כי חאלד הגיע ברכבו לעיר ערד ועקב אחר חיילים שראה. בשלב מסוים, ראה את החייל סמ"ר רון יצחק קוקיא ז"ל, כאשר הוא לבדו וחמוש בנשק, ולפיכך החליט לבצע את הפיגוע.

11. נטען בכתב האישום, כי עובר למעשה הרצח בפועל, התקשר חאלד לנאשם ומסר לו כי "יש פיצה". אז, ירד חאלד מרכבו ורצח את החייל כמתואר לעיל. נטען כי עם הימלטותו מן המקום, התקשר חאלד לנאשם שנית ואמר לו כי "אכל ושבע". נטען, כי הנאשם הבין כי חאלד השיג נשק והורה לו להגיע בדחיפות לביתם, כדי לעדכן.

12. עוד נטען כי, כאשר הגיע חאלד לביתו באזור כסיפה, פגש בנאשם והציג בפניו את הסכין המגואלת בדמו של החייל וכן את הנשק שנחטף. לשאלת הנאשם, סיפר חאלד כי רצח חייל וחטף את נשקו ובכך מימש את תכניתם. לאחר מכן, הנאשם הפריד את המחסנית מהנשק והעביר אותם לידי חאלד אשר חפר בור באדמה, בנוכחות הנאשם, באמצעות טוריה. חאלד עטף את הנשק והמחסנית בבד לבן, והטמינם באדמה. חאלד נטל מיכל מים מביתו, ויצא עם הנאשם לשטח פתוח על מנת לנקות את הסכין מדמו של החייל ולהסתירה בכוונה להעלים ראיות.

13. לפי האישום, בהמשך הערב יצאו הנאשם וחאלד יחד לאכול פיצה. הנאשם אמר לחאלד שאל לו להודות בביצוע הרצח, ובחלקו של הנאשם במעשה. כן הוסכם, כי אם יעצרו יציגו אליבי כוזב לפיו בזמן הרצח שהו שניהם יחדיו בפיצרייה.

14. כאמור לעיל, האישום השני מייחס לנאשם עבירות החזקת נשק, שיבוש מהלכי משפט סיוע לאחר מעשה והדחה בחקירה.

מענה וטענות "זוטא"

15. הנאשם בתשובתו מפי הסנגור (פרוטוקול יום 18.2.19) הכחיש לגמרי את כל הנטען באישום הראשון. לגבי האישום השני, הנאשם אישר כי האח חאלד הוא אשר רצח את החייל, כמתואר בכתב האישום. אישור זה לא באה מידיעה אישית, ונובעת מלימוד חומר הראיות. יחד עם זאת, הנאשם כפר בחלק מהמעשים המיוחסים



לו באישום זה. לטענתו, אמנם אחיו התקשר אליו, בשתי שיחות, סמוך לביצוע הרצח. אולם, הנאשם כופר במשמעות השיחות, ומכחיש כי נאמר לו בהם, בקוד או בדרך אחרת, כי אחיו ביצע רצח. הנאשם הודה כי אכן הלך עם אחיו לאכול פיצה לאחר האירועים, אך הכחיש את תוכן השיחה בה נטען כי תכננו להציג אליבי כוזב.

16. לעניין טענות הזוטא, אלה פורטו בפעם הראשונה באותו דיון מיום 18.2.19. יחד עם זאת, יש לציין כי טענות הזוטא המדויקות התפתחו לא מעט במהלך המשפט.

17. באופן כללי נטען כי חקירתו של הנאשם הייתה לא הגונה, ואף אלימה פיזית ונפשית. נטען כי הנאשם נחקר שעות ממושכות, כאשר בכל אותן חקירות היה כבול בידיו וברוב החקירות היה כבול גם ברגליו. זאת, כאשר הוא יושב על כיסא, ידיו כבולות מאחור, וללא יכולת תזוזה. כן נטען, כי במהלך ימי החקירה, "כמעט לא אכל, לא אפשרו לו לישון, שעות חקירה ארוכות". נטען, כי הנאשם הגיע למצב קשה מאוד, לחולשה גופנית ואף לחולשה נפשית, עקב כל הלחץ שהופעל עליו.

18. נטען עוד כי החוקרים השתמשו בצעקות רבות, לרבות צעקות ממושכות אל תוך אוזני הנאשם. כן נטען, כי הופעל עליו לחץ בדמות של מכות בחזה ולחץ פיסי על הרגליים. הוסבר, כי מדובר בלחץ פיסי שהופעל על ידי חוקרים שישבו משני צדיו. היינו, כי חוקרים אלה נתנו מכות בחזה ומכות ברגליים.

19. מבחינת תוכן החקירה, טען הנאשם כי לאורך החקירה, ניסו החוקרים להכניס לו דברים לפה, ולשכנעו לומר כי עשה דברים שלא עשה. בין היתר, פירטו בפניו את הגרסאות של אחיו. הנאשם טוען עוד כי הופגש עם אחיו במהלך החקירה, פעמיים או שלוש. אחת הפגישות כללה תוכן של ממש, ובה אחיו מסר פרטים מתוך גרסתו, וניסה לשכנע את הנאשם למסור גרסה תואמת.

20. הנאשם טוען כי ביום 6.12.17, הוצג לפניו מצג כאילו סיים את חקירתו. הוא הועבר לאגף אחר, בו שהו מי שנראו בעיניו כאסירים, ומתברר בדיעבד כי היו למעשה מדובבים. הנאשם שמע מפי חלק מהאנשים עימם נפגש שם, בשלבים שונים, כי הם פגשו את אחיו. אחד מהם מסר כי האח חאלד מסר להם שלנאשם לא היה יד ורגל במעשה.

21. במרכז של שלב זה של החקירה, כך נטען, פגש הנאשם אסיר בשם "אבו עיסא", אשר הוצג בפניו כדמות בכירה, הנמצאת בקשר עם הנהלת המתקן, ארגון החמאס, עורכי דין ומשפחות. אבו עיסא הציע לנאשם בגדים, והציע לו ליצור קשר עם משפחתו ועם עורך דינו. אבו עיסא אף מסר לנאשם טלפון נייד בתוך האגף, כדי לאפשר לו להתקשר לאמו. הנאשם התקשר לאמו מספר פעמים ואף שמע את קולה, אך היא לא שמעה אותו.

22. לפי הטענה, אבו עיסא סיפר לנאשם כי פגש את אחיו חאלד אשר מסר כי הודה בחקירתו במעשה הרצח שיוחס לו, סיפר על סרטים שהשפיעו עליו, ואף ייחס מעורבות חלקית לנאשם. זאת, בהקשר לסיוורים לאיתור חיילים שקדמו לרצח, לשיח אודות חומרי הרדמה, לתכנית לחטוף חייל, לפירוק המחסנית על ידי הנאשם ועוד.

23. עוד נטען, כי בשלב מאוחר יותר, אבו עיסא טען בפני הנאשם כי יצר קשר עם עורך דינו. אבו עיסא העביר



לנאשם "מסר מהסנגור", לפיו עורך דינו ינסה לשכנע את החוקרים להחזיר את הנאשם לחקירה, והסנגור מבקש כי הנאשם ימסור גרסה התואמת לגרסה שמסר חאלד. הנאשם התבקש לומר שלא ידע על התכנית של אחיו בליל הרצח, ולא האמין כאשר שמע לראשונה על המעשה. כך, לדברי אבו עיסא, מתכנן הסנגור להגיע להסכמות, אשר יביאו לשחרורו של הנאשם ממעצרו. שחרור, אשר יקל על המשפחה באשר רק בן אחד מבני המשפחה יהיה אסיר.

24. נטען כי הודאות הנאשם, בחקירות שנחקר בשלב החקירה האחרון (השלב השני של החקירות הפרונטאלית, החל מיום 12.12.17), בהן הודה במעשים הבאים לידי ביטוי בכתב האישום, הן תוצאה של הפעולה האמורה. זאת, מבלי לגרוע מגורמי הפסול האחרים, ולרבות צעקות של חוקר המשטרה אונסי בהם "קללות ואיומים".

25. לגבי זהות החוקרים שהפעילו עליו את הלחץ הפסול, לא יכול היה הנאשם לפרט בתחילת המשפט. זאת, באשר לא זכר במי מדובר, אף כי זכר חלק מהכינויים של חוקרי השב"כ. טענות הנאשם ביחס לחוקרי שב"כ קונקרטיים הובהרו במהלך עדותם, ובעיקר בעדות הנאשם שבאה לאחר עדות החוקרים. אז, ייחס פעולות פסולות שונות לחוקרים שונים, לפי כינוי החוקר וסדר החקירה.

26. הנאשם טען במסגרת טענותיו למשפט זוטא, כי בחקירות המשטריות האחרונות, הופעל עליו לחץ לא הוגן על ידי החוקר אונסי. לחץ, הכולל קללות ואיומים. יוער כי החוקר אונסי העיד באותו יום בו נטענו טענות זוטא. הסנגור שאל בחקירה הנגדית גם שאלה אחת שחרגה מהטענות האמורות, לפיה רשם את דברי הנאשם באופן שגוי ואף כפה עליו לחתום (עמ' 86). אולם, בעדותו, טען הנאשם באופן מפתיע למדי. היינו, כי לא זו בלבד שהחוקר רשם בהודעתו העיקרית פרטים רבים שהנאשם לא אישר, בחקירה המשלימה האחרונה הנאשם כלל לא אמר דבר, והחוקר הגיע אליו עם חקירה מוכנה ומודפסת, וכפה את הנאשם לחתום עליה.

ההליכים בהקשר למשפט זוטא

27. המשפט התנהל בתחילה מתוך הנחה שמשפט זוטא והמשפט העיקרי יידונו כאחד. מעבר לכך, מבחינת פרשת התיבעה, משפט הזוטא התנהל כאשר כל טענות ההגנה היו עדיין "על השולחן". כך, במהלך ניהול התיק, ובעת התייצבות חוקרי השב"כ והמשטרה השונים לחקירה, דייק הנאשם ותיקן את טענותיו, באמצעות באי כוחו. היינו בטענות קונקרטיות, ביחס ללחץ פסול מסוים, של חוקרים מסוימים, בשלבים קונקרטיים של החקירה.

28. במישור של משפט זוטא, בשלבים הראשונים התעתדה המדינה לסתור את טענות הנאשם לגבי הדברים שהתרחשו בעת תרגיל החקירה, באמצעות עד מתאים. אולם, משיקולי חיסיון, הוחלט לבסוף שלא לעשות כן. המדינה הודיעה על החלטה זו ביום 1.6.20. כאמור, המדינה הבהירה כי "כאשר המדינה לא מביאה ראיות לסתור היא מניחה שביהמ"ש יכריע שמה שטען הסנגור הוא מה שהיה". עם זאת, הובהר כי המדינה אינה מודה בקיומו של קשר סיבתי בין תרגיל החקירה לבין הודאת הנאשם בשלב השני של החקירה. עקב הודעה זו, ביום 19.7.20, ביקשה הסנגוריה להפריד את משפט הזוטא מהמשפט העיקרי, המדינה לא התנגדה וכך הוחלט.



29. הנאשם העיד בחקירה ראשית כאשר כל טענותיו למשפט זוטא עדיין "על השולחן". אולם, זמן קצר לאחר תחילת החקירה הנגדית, ותוך כדי דיון בהתנגדויות ההגנה לשאלות בחקירה הנגדית, שינתה ההגנה את טעמה. הסנגורים הודיעו כי הם מוותרים על הבקשה לפסול את הודעות הנאשם שקדמו לתרגיל החקירה שהחל לכאורה ביום 6.12.17. יתרה מכך, ההגנה הבהירה כי גם ביחס להודיות בשלב האחרון של החקירה, היא עומדת על טענת פסול אחת ויחידה - זו הנוגעת לתרגיל החקירה בדבר "מסר מהסנגור" (ראו פרוטוקול מוקלט מיום 9.8.20 (החל מעמוד 512), ומיקוד הדברים בפרוטוקול המוקלט מאותו יום).

30. למרות הודעה זו, המדינה ביקשה להמשיך בחקירה הנגדית למשפט הזוטא כמתוכנן, כדי לבחון את כל טענות הנאשם ביחס לחוקרים, באשר יש לכך חשיבות לעניין המשפט העיקרי. אולם, בקשתה זו נדחתה, ונקבע שבשלב זה עליה להתמקד בטענות רלוונטיות להליך הנוכחי בלבד. בית המשפט הציע לצדדים לאחד מחדש את משפט הזוטא עם המשפט העיקרי, אך הצעה זו לא התקבלה על דעת הסנגוריה.

31. בנסיבות אלה הוחלט בפרוטוקול המוקלט מיום 9.8.20, כי "החקירה הנגדית ביחס למשפט הזוטא, תתמקד בשאלת אירועי תרגיל החקירה והשפעת התרגיל על אמרות הנאשם לאחר מכן, קיומו של קשר סיבתי בין התרגיל לבין האמרות וסוג הקשר הסיבתי. כל זאת, על מנת לבחון את קבילות האמרות שנאמרו לאחר תרגיל החקירה". כן הובהר לצדדים כי "התובעת רשאית לשאול אודות תוכן הדברים שנאמרו באמרות השונות, ובלבד שיש הקשר לשאלת קבילות הדברים והקשר אמירת הדברים לתרגיל החקירה לגבי נטענה טענת הפסול". המשך הדיון נדחה, כדי לאפשר לתובעת להתאים את חקירתה הנגדית להחלטת בית המשפט.

32. כאמור לעיל, המדינה לא נתנה גרסה עובדתית חלופית לטענות הנאשם אודות דברי אותו "אבו עיסא" בדבר "מסר מהסנגור" ולא הציעה כל ראיה לסתור. המדינה הכחישה את יתר טענות הפסול, אשר הפכו כאמור לטענות לעניין משקל בלבד (לדיון במשפט העיקרי), וביקשה להוכיח את טענתה המכחישה באמצעות עדויות חוקרי המשטרה, חוקרי השב"כ והראיות שהובאו מטעם שב"ס.

33. עיקר ראיות התביעה הובאו בפרשת התביעה, וחלקן כעדי הזמה במהלך פרשת ההגנה לזוטא. זאת, נוכח דיוק ומיקוד טענות הנאשם בעדותו הראשית. במסגרת עדויות הזמה אלה, ראש צוות החקירה המכונה "קופר" הוחזר להעיד לאחר עדות הנאשם, והציג את אזיק הידיים המשמש לאזוק נחקרים בעת חקירתם בשב"כ. החוקר המכונה "שטרית" הוחזר לדוכן על מנת להציג תמונות של כסא הנחקרים המקובע בחדרי החקירות של שב"כ. כן העיד קצין שב"ס על תנאי העצורים בזמן חקירות השב"כ, ואף הוצג התיק הרפואי של הנאשם ורישומים משב"ס. עדויות אלה, המתמודדות עם טענות הגנה שהומרו מטענות פסול לטענות משקל, כוונו במידה רבה לשלול את מהימנות הנאשם ביחס לתיאור מהלך החקירה.

34. לאחר עדות הנאשם לעניין הזוטא (ראו פרוטוקול 21.7.20, 9.8.20, 10.8.20, 13.9.20, 22.11.20, 11.2.21) ולאחר שנשמעו גם ראיות המדינה לעניין תנאי החקירה והכליאה (ראו פרוטוקול 22.11.20, 11.2.21, 7.3.21), טענות המדינה למשפט זוטא סוכמו על פה בדיון מיום 7.3.21. סיכומי הנאשם למשפט זוטא נמסרו בכתב ביום 11.5.21. ברשות בית המשפט נמסרה בכתב תגובת המדינה למספר נקודות ביום 21.5.21, ותגובת הסנגוריה בכתב להערות אלה הוגשה ביום 26.5.21.

35. לפני ניתוח הטענות יוער - שני הצדדים התפרסו לטענות שונות ומגוונות, המכוונות לשכנע בדבר מסקנות



שונות לגופו של תיק. זאת, בעניינים שאינם נדרשים לשם הכרעה בשאלה המצומצמת המונחת לפנינו כעת, היינו קבילות הודיות נאשם בשלב האחרון של החקירה, על רקע תרגיל החקירה וטענת "המסר מהסגור". כך לדוגמה, עלה ויכוח בין הצדדים אם נכון או לא נכון שהאח חאלד התקשר לנאשם מספר דקות לפני ביצוע הרצח, או שמא התקשר רק לאחר מעשה. שאלה זו חשובה ביותר למשפט עצמו, אך לכאורה זניחה בהקשר לשאלת קבילות ההודאות.

36. מכיוון שמשפטו של הנאשם ימשך לאחר ההכרעה במשפט זוטא, יש לשאוף לכך שלא ייקבעו בשלב זה ממצאים שאינם חיוניים לשאלה הנבחנת במשפט זוטא, היינו שאלת קבילות ההודיות על רקע טענת הפסול הקונקרטי. כך, יש להשתדל שלא להכריע אפילו בשאלות הנוגעות למשקל הדברים שנאמרו בשלב החקירה הראשון, שקבילות תוצריו אינה במחלוקת. יחד עם זאת, אין מנוס מקביעת ממצאי מהימנות לפחות חלקיים, למרות שאפשר שיש להם השלכה על שאלת מהימנות העדים בהקשר הרחב. אמנם, לפי הפסיקה, יש לשאוף שלא לקבוע ממצאי מהימנות בהליך הביניים, מטעמים ברורים. אולם, נוכח ציפיית הצדדים להכרעה מנומקת בנושאים שהועלו, אין מנוס מכך.

מהלך חקירת הנאשם בשב"כ ובמשטרה

37. על מנת להקל על הבנת הדברים, נכון עתה לפרט מעט אודות סדר החקירה.

38. הנאשם ואחיו נעצרו כיממה לאחר מעשה הרצח, ביום 1.12.17. הנאשם תוחקר באופן ראשוני "בשטח" בכסיפה, וחקירתו במתקן השב"כ החלה ביום 2.12.17 לפנות בוקר. התוצרים הגלויים של חקירת הנאשם, בשב"כ ובמשטרה, מרוכזים בקלסר המוצגים מס' 2, המסומן כולו - ת/45. רכיבי המשנה מסומנים - ת/45 א - כב, לפי סדר כרונולוגי.

39. **שלב החקירה הראשון**, החל בתחקור שב"כ "בשטח", ביום 1.12.17 בשעה 21:50, המתועד בזכ"ד של החוקר "ברמן" (ת/45). החקירה הראשונה במתקן שב"כ, עם מסירת דף הזכויות, התקיימה כמה שעות לאחר מכן, החל משעה 03:00, של 2.12.17, וגם כן תועדה על ידי "ברמן". חקירת השב"כ בשלב הזה מתועדת **בשעה זכ"ד שב"כ**, המגיעות עד חקירתו של "הרוש", המתחילה ביום 3.12.17 בשעה 21:15 ומסתיימת למחרת בשעה 05:05 בבוקר (ת/45). **חקירת משטרה** ראשונה נעשת בו יום, על ידי החוקר אונסי, היא מתחילה בשעה 12:04 ומסתיימת בשעה 13:42 (ת/45). חקירת השב"כ מתחדשת מיד לאחר מכן, בחקירתו של "רצון" המתחילה בשעה 13:50 (ת/54) וכך נרשמים **עוד עשרה זכ"ד של השב"כ** כאשר האחרון, של "הרוש", מסתיים ביום 6.12.17 בשעה 18:05 (ת/45). אז, נחקר הנאשם שנית על ידי **חוקר המשטרה** אונסי באותו יום בשעה 18:36 וחקירתו מסתיימת בשעה 21:45 (ת/45). **בסך הכול נרשמו בשלב החקירה הראשון, ב- 5 יממות, 16 זכ"ד שב"כ, ושתי הודעות משטרתיות.**

40. משעת סיום החקירה המשטרתית של אונסי ביום 6.12.17, אין רישום של פעולות חקירה גלויות עד **ליום 12.12.17**. תקופה זו כונתה על ידי ההגנה "תקופת החור השחור" או "תרגיל החקירה באמצעות מדובבים". המדינה הבהירה כי **פעולות החקירה, בשלב זה, חוסות תחת חיסיון**, ולא מסרה כל ראייה ישירה בכתב, או כל גרסה פוזיטיבית לגבי מהלך האירועים. המדינה אינה מאשרת אפילו כי בוצע תרגיל חקירה כלשהו בתקופה זו, אף כי היא מאשרת שיש לראות בתקופה זו חלק מהחקירה. נשללו חלק מטענות



הזוטא, בשלילה כללית מאוד, על ידי עדי השב"כ, בהם ראש הצוות. אולם, מטעמי חיסיון, לא הוסבר אפילו אם שלילת הטענות מבוססת על ידיעה ישירה או עקיפה. טענת הנאשם לגבי תקופה זו היא כי הוא חשב שחקירתו הסתיימה, וכי הוא נמצא באגף רגיל כלשהו, עם אסירים נוספים. לדבריו, שלא נסתרו, ביום האחרון העביר לו "אבו עיסא" המדובר "מסר מהסנגור", לפיו עליו להודות במעשים שאחיו ייחס לו.

41. **שלב החקירה האחרון, השלב השני של החקירה הגלויה**, נפתח ביום 12.12.17 ובא לידי ביטוי בזכ"ד של "שטרית" אודות חקירה המתחילה בשב"כ משעה 12:00 ומסתיימת בשעה 14:10 (ת/45יט). כארבעים דקות לאחר מכן, נרשמת **חקירה משטרית** נוספת אצל אונסי, החל משעה 14:51 עד שעה 18:50 (ת/45כ).

42. ביום 13.12.17, נרשמות שתי פעולות קצרות. האחת, לא חקירה אלא הודעה שנמסרת לנאשם על ידי חוקר השב"כ "הרוש" בשעה 10:10 לפיה **הוסרה המניעה מפגישת הנאשם עם עורך דין** (ת/45כא). השנייה, בשעה 13:08, אז מתקיימת **חקירה משטרית קצרה נוספת על ידי החוקר אונסי** המסתיימת בשעה 13:20 (ת/45כב). לפי הרשום בהודעה, בפתח אותה חקירה הוצע לנאשם להיוועץ בעורך דין, ואף נמסר לו כי עורך הדין עתיד לבקרו באותו יום. לפי הרשום, הנאשם וויתר על היוועצות לפני חקירה זו, והשלים פרטים מעטים בגרסתו, במענה לשאלות החוקר. **בסך הכול נרשמו בשלב החקירה האחרון, השלב הפרונטאלי השני, שאורכו כיממה, שני זכ"ד שב"כ, ושתי הודעות משטריות.**

43. כאמור, **הסנגוריה ויתרה על הכרעה בטענות הזוטא ביחס לכל השלב הראשון, ולפיכך יש לראות את האמרות בת/45א-יח כאמרות קבילות**. זאת, מבלי להביע עמדה, בשלב זה, ביחס למהימנות גרסת הנאשם באותן אמרות.

44. כאמור, טענות הפסול המקוריות כללו טענות רבות לגבי אופן ביצוע החקירה. אולם, בסופו של יום, הטענה מתמקדת בגרסת הנאשם אודות תרגיל החקירה שנעשה, בימים שבין 6.12.17 לבין 12.12.17 ובעיקר באותו "מסר מהסנגור", לגביו הטעה המדובר את הנאשם. למעשה, המחלוקת המצריכה הכרעה בהחלטה זו, נוגעת לשלוש אמרות מהותיות ת/45יט, ת/45כ ו-ת/45כב. אמרות, הודיות, בהן מודה הנאשם בעיקר העבירות המיוחסות לו בכתב האישום, ובחמורות שבהן.

גרסת הנאשם ביחס להאשמות בחקירה הפרונטאלית

45. הראיות דלעיל מתעדות לכאורה את גרסת הנאשם ביחס להאשמות, בשלבי החקירה השונים. יוקדם ויאמר כי הנאשם חזר וטען בבית המשפט, כי נרשמו מפיו דברים שהוא כלל לא אמר, הן בחקירות שב"כ והן בחקירות המשטריות שביצע החוקר אונסי. אולם, לפני תיאור גרסת הנאשם אודות החקירה, יש להתייחס לתכנים שנרשמו מפיו, כגרסתו לאירועים עצמם.

46. **בשלב הראשון של החקירה**, גרסתו של הנאשם התפתחה, נסוגה והשתנתה לא מעט. לפי חלק מזכ"ד שב"כ, לעיתים הודה הנאשם בפרט מסוים ואז חזר בו לאחר דקות אחדות, או שהציע גרסאות שונות לשאלות דומות. באופן כללי, בתחילה טען הנאשם שאין הוא יודע במה מדובר, והכחיש כל ידיעה אודות מעשי אחיו. בהמשך, גרסת הנאשם הייתה כי למד מאחיו על מעשי הרצח, אך זאת רק לאחר מעשה.



47. לפי הגרסה האחרונה בשלב הראשון, בקווים כלליים, האח חאלד הראה לנאשם את הנשק לאחר ביצוע העבירה, אך הנאשם לא ראה את הסכין בה בוצע הרצח. לדברי הנאשם, חאלד לקח טוריה והלך בעצמו להטמין הנשק באדמה. הנאשם לא ראה את מקום הנשק ולא סייע בפעולה זו. הנאשם אישר בגרסאות אלה, כי למחרת הרצח נסע עם חאלד ברכב טויוטה של הנאשם לשתות קפה בערד. במהלך נסיעה זו, הצביע חאלד לנאשם על ספסל בכיכר, וטען כי שם דקר את החייל. כן אישר הנאשם, שביל האירוע עצמו, לאחר שחאלד הראה לו את הנשק, הלכו השניים יחד לאכול פיצה, ואחיו חאלד הורה לו שלא לספר על דבר הרצח. הנאשם אישר גם, כי לאחר הפיגוע חיפש אתרי חדשות ללמוד על האירוע.

48. בשלב הראשון, הנאשם הכחיש את הטענות שהוטחו בו, מתוך גרסתו של חאלד, לפיהן השניים תכננו יחד מזה מספר חודשים לגנוב נשק; שהשניים הטמינו יחדיו את הנשק בכך שהנאשם תצפת בעת שחאלד חפר; שהמילה "פיצה" הוסכמה בין השניים מראש, ושימשה כקוד עבור נשק; כי חודש קודם לכן, תכננו השניים יחד לחטוף נשק מחייל, ואף שהו פעם יחד לשם כך בתחנת אוטובוס; וכי עובר לביצוע הרצח, התקשר אליו אחיו להזמין להשתתף במעשה באמצעות המילים "יש פיצה".

49. **בשלב האחרון של החקירה**, לאחר תקופת "תרגיל החקירה", היינו בשלב החקירה הפרונטאלית השני, הגרסה שונה עד מאוד, כעולה מת/45 ו/ת45. אמנם, בעדותו בבית המשפט הכחיש הנאשם כי אמר חלק מהדברים שנרשמו בשמו בשלב הזה, ועל כך יפורט בהמשך. אולם, יש להסביר הגרסה, כפי שזו נרשמה על ידי גורמי החקירה. גרסה זו היא הודיה בעובדות המרכזיות, אשר מאוחר יותר יוחסו לנאשם בכתב האישום.

50. לאחר החזרה מתרגיל החקירה, סיפר הנאשם לחוקר המכונה "שטרית", כי לא מסר את כל האמת בשלב החקירה הראשון וכי הוא מעורב יותר ממה שניסה להציג בעבר, אף כי אין לו חלק ברצח עצמו. הנאשם מסר כי חאלד החל לשוחח עמו כמה חודשים לפני הפיגוע, אודות המצב הקשה של הילדים בעזה. חאלד אף סיפר לנאשם כי הוא מאוד לאומני, ומעונין להרוג חייל על מנת לנקום בחיילי צה"ל. הנאשם סיפר כי, יחד עם אחיו, ערכו השניים מספר סיורים ליד מחנה צבאי הסמוך לתל ערד. במהלך סיור כזה לקחו עימם אוכל וקפה כדי שהסיור יראה כטיול תמים. אולם, בסיורים אלה לא ראו חיילים לבדם ולא ערניים, ולפיכך הפיגוע לא התבצע. סיורים דומים נעשו גם בערד. יאמר כי הנאשם הציג עצמו כמי שנגרר אחרי אחיו למעשים, לאחר שהתנגד תחילה בלשון רפה.

51. עוד מסר הנאשם בשלב החקירה השני, כי לאחר ביצוע הפיגוע חאלד עדכן את הנאשם טלפונית כי ביצע את הפיגוע, תוך שימוש במילים "פיצה" כדי לומר שהשיג נשק. אולם, הנאשם לא הבין את המסר בשיחת הטלפון הראשונה, אלא רק בשיחות הטלפון בהמשך. אז, החל להבין כי למעשה חאלד אומר שהשיג נשק. זאת, בעיקר כאשר חאלד היה כבר קרוב הביתה. הנאשם מסר שלא הבין משיחות הטלפון כי בוצע רצח.

52. כאשר הנאשם פגש את חאלד לאחר הפיגוע, חאלד היה ממנה ומבולבל. אז, חאלד דיווח שרצח חייל ונטל את נשקו. חאלד אף הראה לנאשם את הנשק ואת הסכין שבה רצח את החייל, והשניים ניגשו יחדיו להסתיר את הנשק. הנאשם עצמו הוא אשר הפריד את המחסנית מהרובה, וחאלד הביא טוריה על מנת לחפור. הנשק והמחסנית הוסתרו בשקית לבנה, ולאחר ההטמנה חאלד שטף את הסכין באמצעות צינור מים. אך הנאשם אינו יודע היכן הוטמנה הסכין. לאחר מכן, הלכו השניים לאכול פיצה בכסיפה.



53. הנאשם מסר עוד, כי כמה חודשים לפני הפיגוע חאלד שוחח על האפשרות לבצע פיגוע באמצעות חומרי הרדמה ובהקשר זה שלח לנאשם תמונות של חומרי ההרדמה. חאלד אף ביקש מהנאשם להשיג נשק באמצעות סוחר נשק. הנאשם אמר כי ידע היכן להשיג, אך הייתה זו התפארות שווא והנאשם לא ידע ולא עשה דבר לעניין זה. כן מסר הנאשם, שחאלד משך סכום כסף מהבנק בטרם ביצע את הפיגוע.

54. כאמור, בשלב השני יש למעשה רק חקירה מהותית אחת בשב"כ, המתועדת בזכ"ד של שטרית ת/45 יט (מיום 12.12.17, שעה 12:00). החקירה נפתחת בהערות של שטרית כי בתגובה לשאלה אודות שלומו, אמר הנאשם כי הוא "מוטרד מאוד". כאשר נתבקש להסביר אמר הנאשם כי הוא מוטרד משום שלא סיפר את כל האמת בחקירתו "אודות פעילותו ביחד עם אחיו" (פסקה 3).

55. בסוף החקירה, לאחר שמסר את גרסתו המרחיבה כאמור, נשאל הנאשם אם רוצה להוסיף מידע שטרם מסר, ואמר כי הוא "מרגיש טוב יותר לאחר שסיפר את האמת" (פסקה 19). אז הנאשם הביע חרטה על כך שלא עצר את חאלד. אולם, בשלב זה נרשמה הערה מפתיעה נוספת של הנאשם, לפיה "הנדון ביקש להודות לחוקריו על שאיפשרו לו לספר את שעל ליבו ..." (פסקה 20).

56. בסוף הודעתו המשטרית האחרונה, נשאל הנאשם מדוע בשלב הראשון של החקירה לא מסר את "כל הדברים הנכונים" והשיב "כי חשתי מהעונש והמשפט, והחלטתי לספר את האמת, ולומר שחאלד הוא זה שרצח כפי שהוא סיפר לי ואני לא הייתי יחד אתו" (ת/45 כב, מיום 13.12.17, שורות 23 - 25 לגרסה העברית). לשאלה אם מישהו איים עליו או לחץ עליו לומר דברים לא נכונים, השיב "לא. אף אחד לא איים עלי, כל מה שאמרתי נכון" (שם, שורה 27).

ראיות המדינה לעניין טענת הפסלות הממוקדת

57. רוב עדי התביעה שהעידו לגבי משפט הזוטא העידו לעניין טענות פסול אשר נזנחו בשלב זה, והושארו על ידי הסגורים כטענות משקל לתיק העיקרי. למעשה, יש שלשה עדי תביעה שהם רלוונטיים באופן ישיר לטענת הפסול הנוכחית, טענת "המסר מהסנגור". השלשה הם ראש הצוות המכונה "קופר", חוקר שב"כ שחקר הנאשם מיד לאחר תקופת תרגיל החקירה, המכונה "שטרית", וחוקר המשטרה אונסי, שגבה את שתי ההודעות המשטריות האחרונות. יאמר, שתוכן עדויות אלה, ברובן, היה ביחס לטענות פסול אחרות, שאינן נדונות כעת, רוב מנין ורוב בניין. אולם, יש בהן גם התייחסות לטענת "המסר מהסנגור".

58. כאמור, המדינה הודיעה שלא תביא ראיה ישירה לסתור את טענת "המסר מהסנגור". המדינה גם הודיעה שהיא מבינה שבית המשפט יצטרך להניח לטובת הנאשם כי אירוע כזה התרחש.

59. יחד עם זאת, המדינה הדגישה שאין היא מאשרת עובדות אלה. למעשה, כל האירועים שהתרחשו במהלך תקופת תרגיל החקירה שבין יום 6.12.17 לבין יום 12.12.17, חוסים תחת החיסיון. המדינה התנגדה בבית המשפט העליון להסרת החיסיון שהוצא משיקולי בטחון המדינה, ועמדה על כך שעדיה לא ישיבו לגבי ההתרחשויות בתקופה זו, נוכח החיסיון. משמע, **המדינה אינה מאשרת כי התקיים תרגיל חקירה כלשהו בזמן הזה, ובוודאי שאינה מאשרת כי הופעל מדובב אחד או יותר**. עם זאת, ראש צוות החקירה בשב"כ, המכונה "קופר", אשר העיד לפנינו ביום 7.10.19, עמד מספר פעמים על כך שתקופה זו הייתה



חלק מהחקירה, אף שלא בוצעה בדרך של חקירה פרונטאלית המתועדת בזכ"ד קביל.

המכונה "קופר" - ראש הצוות

60. רוב עדותו של ראש הצוות בשב"כ, **המכונה "קופר"**, נוגעת לטענות פסול אחרות, בהן הטענות לאלימות, מניעת שינה ואוכל, ועוד. כן יש בעדות קופר התייחסות למחדלי חקירה נטענים, לטעויות קונספציה נטענות, וליחס שבין החקירה המשטרתית לבין חקירת השב"כ בחקירות פח"ע. ביום 22.11.21 אף הוסיף עדות הזמה בה הוצג אזיק הידיים המשמש בעת חקירת השב"כ. דבריו אלה ייבחנו בהקשר למשפט העיקרי, לפי הצורך. אולם, לעניין משפט זוטא, די לנו להתייחס לדבריו המעטים ביחס לטענת הפסול הממוקדת "המסר מהסנגור" ומשמעותה.

61. בשלב בו העיד קופר, המדינה עדיין סברה כי תביא עד ישיר להפריך את טענת "המסר מהסנגור". לכן, ביקשה ממנו שלא להשיב ישירות לעניין זה, מה גם שחלק מתשובתו המלאה חסתה תחת החיסיון, וממילא לא יכול היה להביאה. עם זאת לגבי הטענה הקונקרטיה כי העברת "מסר מהסנגור" הייתה מתוכננת הבהיר כי "לא מוכר לי שום דבר כזה, לא שלחתי אף בן אדם לומר דבר כזה ולא מוכר לי שום אירוע כזה" (פרוטוקול יום 7.10.19, עמ' 291).

62. ראש הצוות "קופר" נשאל מה עשה, כדי לברר את הטענה לפיה הנאשם קיבל ממדובב "מסר מהסנגור", לאחר שהועלתה באמצעות סנגורו בעת הארכת המעצר מיום 14.12.17 (נ/1). קופר טען שלא יוכל לפרט מה עשה כדי לבדוק הטענה, מחמת החיסיון "אבל כן ביצעתי את מה שאני צריך לבצע" (עמ' 297 לפרוטוקול).

63. העד מיד המשיך וציין כי לא היה מופתע מהטענה. לשיטתו, אחרי שהנאשם נחקר הוא נפגש עם עורך דין. לכן, יש לצפות שהוא יעלה טענה כלשהי, שתנסה להתמודד עם הודאותיו בחקירה. בלשונו "רוב האנשים בסיום החקירה אחרי שהם רואים ... מגיעים לבית המשפט ואומרים לא עשינו כלום, שום הפתעה לה הייתה פה, זה 95% מהנחקרים" (שם). לאחר מכן המשיך והסביר מדוע ראיות אחרות מלמדות על אשמת הנאשם בפועל, וכמובן שאין זה נוגע להליך דן העוסק בקבילות ההודאות, אלא למשפט העיקרי.

64. בית המשפט חידד השאלה, והבהיר לתובעת ולעד כי השאלה אם ניתן לבדוק את הטענה בדיעבד, בשיטה אובייקטיבית (היינו שלא לסמוך על מהימנות האדם שאמור היה להעיד ולא העיד), שמא הדבר נעשה ללא הנחיית ראש הצוות, היא חשובה ביותר. העד השיב כי "בעקבות הפרוטוקול בוצעו הבדיקות בהתחשב בעובדה שזה היה מאוד ספציפי ולא אותרה שום חריגה" (עמ' 299). אם כי, לגבי השאלה כיצד נבדק הדבר לא ניתן מענה מחמת החיסיון.

65. חקירתו הנגדית של "קופר" התייחסה גם לטענה לפיה הדברים שמייחס הנאשם למדובב הם הסיבה הישירה לכך שמסר ביום 12.12.17 הודאה מקיפה. אולם, לשאלה הבסיסית בהקשר זה, אם עצם ההחלטה על קיום חקירה פרונטאלית ביום 12.12.17 התקבלה עקב התפתחות שארעה בימים קודם לכן, בתקופת תרגיל החקירה, לא יכול היה העד להשיב מחמת חיסיון (עמ' 292). אם כי, התשובה כן התקבלה מפי העד שטרית, כפי שיובא בהמשך.



66. חשוב לציין כי כללית, המכונה "קופר" הסביר את התפתחות החקירה בכך שכל אחד מהאחים הנחקרים מסר מעט, אבל הדברים לא תאמו לגמרי. כך, בכל אחד מהם הוטחה עובדה שנמסרה על ידי אחיו, וכך התפתחו הודאותיהם זה לעומת זה, עד הגעת החוקרים לגרסאות יותר שלמות (עמ' 294 - 295). כפי שיוסבר בהמשך, אין בטענות אלה כדי להסביר את ההתפתחות בשלב האחרון של החקירה.

חוקר השב"כ - המכונה "שטרית"

67. המכונה "שטרית" הוא אחד החוקרים בצוות השב"כ שחקר את הפרשה, והעיד לפנינו ביום 25.11.19. הוא העיד גם במסגרת עדות הזמה (יום 11.2.21), בהצגת תמונה של כסא מתוך חדר החקירות של השב"כ, אך גם עניין זה לא טעון הכרעה עתה ולא יידון כאן. שטרית השתתף במספר חקירות פרונטאליות של הנאשם, ורשם שני מסמכי זכ"ד, האחד קצר ביום 4.12.17 שעה 16:45 (ת/45ט), והשני זכ"ד הודאה מפורט מיום 12.12.17, העומד בלב השלב האחרון של החקירה. לטענת הנאשם, היה זה מיד לאחר השלמת תרגיל החקירה, ובהקשר ל"מסר מהסנגור" (ת/45ט).

68. מעבר לטענות הפסול הכלליות, שאינן לפנינו כעת, ועליהן רוב עדותו של שטרית, נטענו כלפי שטרית, שתי טענות עובדתיות הנוגעות לשאלה שלפנינו. נטען כי ביום 5.12.17 "הוא אמר לנאשם שאוטוטו מסיימים את החקירה איתך, עוה"ד שלך ירצה להחזיר אותך, אנחנו לא נחזיר אותך. אתה ועוה"ד שלך תתחנן, אבל אנחנו נחשוב". יוער כי אמנם לא נרשם זכ"ד של שטרית מיום זה, אך הוא השתתף בחקירה שנרשמה על ידי "הרוש" שהחל בשעה 11:50 ביום זה (ת/45יב), שטרית נכח כשעה, מתוך 9 וחצי שעות החקירה, ובחקירה של "סרוסי" שהחלה בשעה 21:20 (ת/45יג), שטרית נכח כשעה וחצי, מתוך כ- שלוש שעות ומחצה (כולל 10 דקות הפסקה)).

69. טענתו הנוספת השנייה של הסנגור לגבי שטרית, היא כי אחרי שהנאשם חזר מתרגיל החקירה, בחקירת השב"כ מיום 12.12.17 (ת/45ט), אמר שטרית לנאשם "שאם תדבר על הדברים בגללם חזרת, אז נשחרר אותך. אם לא, נחזיר אותך למאסר".

70. כאמור, עיקר עדותו של שטרית, הראשית והנגדית, נגעה לטענות הפסול שנזנחו בשלב זה, ולתוכן החקירה עצמה בקשר לשאלת האשמה או חפות. הדברים לא יסוכמו עתה. אולם לגבי הטענה הראשונה לעיל, מיד בפתח עדותו (פרוטוקול יום 25.11.19, עמ' 332), שלל שטרית אפשרות כי אמר שלא תהיה אפשרות למסור גרסה נוספת על פי המלצת עורך דינו. מכל מקום לא היה איום מכל סוג, ולא היה כל שיח בנוגע לעורך דין, בכלל. שטרית חזר על טענה זו גם בחקירה הנגדית (עמ' 339 - 340).

71. לטענת הסנגור כי האמירה שיתחנן לחזור נאמרה לנאשם, לאחר שנאמר שאין מאמינים בגרסתו, אז נאמר לו שבהמשך צפוי שהוא ועורך הדין יתחננו להחזירו לחדר החקירות. שטרית השיב שייתכן בהחלט שאמר לנאשם שהוא חושב שהוא משקר, והוא מודע לכך שלעתים מתברר שטעה בהערכתו לגבי גרסה מסוימת, שסבר שהיא אמת או שקר. יחד עם זאת, שטרית הבהיר כי "בכל מקרה לגבי הטענה של השתמש או מסרים או עו"ד או כן תתחנן או לא יתחנן זה לא קרה" (עמ' 340). כן ציין שטרית לגבי אפשרות שאמר אמירה כללית, לא כאיום, שבחקירה יש לנחקר הזדמנות לומר אמת, ובעתיד לא תהיה הזדמנות כי "אני לא זוכר שהשתמשתי במשפט כזה".



72. לעניין הטענה לקיום תרגיל מסוג "מסר מהסנגור" התחיל שיטתית לומר "לגופה של טענה טוענים שאנו שלחנו אדם כדי להעביר לו מסרים מעורך הדין שלו. אנו לא שלחנו אף אדם להעביר מסרים... ", אך הסנגור קטע את דברי החוקר בטרם השלימים (עמ' 345). לגבי השאלה מדוע הנאשם עצמו לא נחקר על הטענה שטען באמצעות עורך דינו, אישר שטרית כי "אין לי תשובה חכמה לומר למה" (עמ' 346).

73. שטרית הבהיר כי הממונה על החקירה אחראי על הנחקר בכל שלבי החקירה, יודע "מה קורה עם הנחקר" ואיפה הוא נמצא בכל זמן נתון. זאת, אף אם מדובר במידע החסוי מפני הסנגור ובית המשפט. כן הוסיף כי הצוות מתעדכן בכל בוקר, יודע על כל התפתחות, אף כי הוא עצמו לא השתתף בשלבים אלה (עמ' 346 - 347). מעבר לכך, **לשאלה אם על סמך ההתפתחויות בתקופת החקירה החוסה תחת החיסיון ידע שטרית מה הולכת להיות גרסת הנאשם, השיב שטרית בפשטות "כן"** (עמ' 348).

חוקר המשטרה - אונסי

74. חוקר יחידת הפח"ע בימ"ר נגב, **אונסי**, הוא היחיד שגבה הודעות משטריות מהנאשם. כאמור לעיל, שתי חקירות נגבו בשלב החקירה הראשון, וכן נרשמו שתי הודעות בשלב החקירה האחרון. בעניינו של החוקר אונסי, עלו מספר טענות נוספות בעדותו של הנאשם, מעבר לטענות שנרשמו לעיל. כפי שיוסבר בהמשך, הנאשם טען כי עד זה רשם מפיו דברים שהוא כלל לא אמר.

75. החוקר אונסי העיד ביום 18.2.19, מיד לאחר קבלת התשובה המפורטת לאישום וטענות זוטא מפי הסנגור ולאחר נאום הפתיחה של עו"ד גז, הפרקליטה (החל מעמ' 49 לפרוטוקול המוקלט). אונסי שלל כל ידיעה אודות פעולות אסורות שנעשו כלפי הנאשם בשב"כ, וכן שלל הטענות לפיהן הוא עצמו קילל או איים על הנאשם. אונסי הבהיר כי כל שנרשם מפי הנאשם נאמר על ידי הנאשם. לדבריו "במהלך החקירות הייתה אווירה נוחה ולא, הוא נשאל שאלות וענה על השאלות והדברים נרשמו בשפה הערבית, בשפת אמו, הוא קרא אותם וחתם עליהם" (עמ' 51).

76. לשאלת התובעת אודות כך שיש מקומות שהנאשם חזר בו אצל אונסי מדברים שאמר בשב"כ, השיב אונסי: "אולי יש דברים שהוא חידד או שהוא מסר שזה שונה ממה שהוא מסר ב - שב"כ. הוא מסר את הדברים לפי מה שכתוב פה ואני יכול לעבור כאילו על איפה שהוא נתן את זה, אבל בגדול איפה שהוא מסר דברים חדשים? נרשמו דבריו, הוא נשאל שאלות לגבי העניין הזה והוא מסר למה הוא החליט לספר ככה שמה, ולמה אצלי הוא שינה? כל הדברים רשומים" (שם).

77. לגבי טענת הנאשם לפיה אנשים שהתחזו לאסירים הפעילו על הנאשם לחץ להודות בדברים שלא עשה, הבהיר החוקר אונסי, כי הוא שומע טענות אלה אודות הנאשם לראשונה בבית המשפט (עמ' 52).

78. החוקר אונסי הבהיר כי מרבית תקופת החקירה היה הנאשם מנוע מפגש עם עורך דין. יחד עם זאת, בחקירתו האחרונה מיום 13.12.17 (ת/45כב) כבר לא היה מנוע "ואני קורא פה ב - 13/12 בשורה 4 שהוצע לו להתייעץ והוא אמר שהוא לא רוצה להתייעץ, למרות שהועברה לעורך הדין שלו כמאל זיאדנה באמצעות חוקר היחידה".

79. מטבע הדברים, **החקירה הנגדית** התפרשה על תחומים רחבים מאוד, הן טענות לאמצעים פסולים שאינם



לפנינו כעת, הן לעניין הערכת חומר החקירה והן לעניין שיטות החקירה, היינו קשרי העבודה של יחידת פח"ע המשטרתית עם השב"כ והיחס בין החקירות בשני הגופים. אולם, במסגרת החלטת ביניים זו יובאו רק הנקודות החשובות, מתוך המקטעים הנדרשים להכרעה העומדת לפנינו עתה.

80. לעניין ההודעה המרכזית, מיום 12.12.17 (ת/45כ), העיד אונסי כי בזמן החקירה הונח לפניו הזכ"ד של שטרית, שנגבה שעה קלה קודם לכן (ת/45יט), אף כי לא זכר לומר אם היו לפניו זכ"דים נוספים (עמ' 57-58). מבחינת התפתחות החקירה בשב"כ, ופעולות חקירה שננקטו לפני הגעת הנחקר אליו, הסביר אונסי כי הוא יודע על כל הפעולות שנעשו על ידי המשטרה, כגון פעולות שחזור. אולם, הפעולות שנעשו בשב"כ בדרך כלל נחשפו לפניו רק אם הם באו לידי ביטוי בזכ"ד שהועבר לו (עמ' 65).

81. אונסי הסביר עוד, כי במקרה זה קיבל אמנם זכ"ד של שטרית, אשר היה המסמך שהנחה אותו בחקירה. אולם, בשאלותיו הרחיב מעבר לזכ"ד. זאת, הן בחידוד הדברים שנאמרו בשב"כ, והן בהוספת פרטים. ההרחבה באה לידי ביטוי בכך שאונסי, שהוא חוקר מיומן המוסמך להוריד קבצים ממוחשבים, הוציא את שיחות הטלפון של הנאשם עם אחיו, תמלל אותן ושאל את הנאשם עליהם באופן פרטי (עמ' 66-67), אם כי האזנה לשיחות עם הנאשם נעשתה גם בשב"כ בשלב החקירה הראשון (עמ' 72). הוסבר, כי אמנם לגבי נחקרים המגיעים מעזה, לגביהם אין פעולות חקירה יעילות שהמשטרה יכולה לעשות מעבר לחקירה פרונטאלית, החקירות של החשודים ילכו אחר חקירות השב"כ, בבחינת "הלבנה". אולם, כאשר מדובר בעבירות שבוצעו בארץ, היחידה נוקטת גם בפעולות יזומות משלה להרחיב את החקירה. אם מדובר בפעולה שכל אחד מהצדדים יכול לעשות, כגון עימות ראשון עם ראיה פורנזית, היחידות מתאמות ביניהם מי יעשה הפעולה (עמ' 68 - 70).

82. הסנגור עימת את החוקר עם דברי עורך הדין שייצג את הנאשם בהארכת המעצר נ/1, בה התלונן על כך שנעשה תרגיל חקירה בו נמסר לנחקר "מסר מהסנגור". אונסי אמר שלמיטב זכרונו הוא לא עודכן לגבי התפתחות זו (עמ' 80). אונסי הוסיף "ויש דברים שהוא העלה בבית המשפט, אחרי שהוא נפגש עם עורך דין הוא מתחיל לשנות גרסאות, מאיפה אני יודע?" (עמ' 81). לעניין העובדה שלא שמע על כך מפי ראש צוותו, חיים, שנכח בבית המשפט, ולא טיפל בכך, הציע אונסי כי "אולי הייתי בחופש באותו יום. אני לא יודע" (עמ' 82). לשאלה אם לא נכון היה לעשות בירור נוכח שינוי הגרסה המהותי הזה השיב "אתה שואל שאלות קשות" (שם), וכן "יש ראש צוות חוקרים" (עמ' 83). לשאלה אם מקצועית נכון היה לברר העניין השיב "תלוי בנסיבות" (עמ' 84).

83. הסנגור המשיך וטען כלפי אונסי "הנאשם טוען שבמהלך החקירה שלו אתה רשמת דברים לא באופן שהוא ביקש לרשום, ואתה הכרכת אותו לחתום למרות שהוא לא רצה לחתום על ההודאה" (עמ' 84). התובעת התנגדה לשאלות אלה, באשר הטענה בדבר הרישום השגוי וכפיית החתימה על ידי החוקר אונסי כלל לא עלתה בטענות הזוטא, שייחסו לו קללות ואיומים. הסנגור ביקש לשאול בכל זאת, ואמר שבית המשפט יחליט אם לתת לדבר משקל, והתובעת הסכימה שהשאלה תישאל. החוקר אונסי השיב "לא, לא נכון, לא הכרכת אתה אותו לכלום" (שם).

84. לאחר דיון ארוך על כללי הכבילה וסוג הכסא בחקירות, סיים הסנגור "תקשיב, המשיב טוען שבמהלך החקירות שלו, בעצם אתה לא, בסדר. אני סיימתי אדוני" (עמ' 97). יודגש כי הטענה החדשה שעלתה בעדות הנאשם, לפיה החקירה השנייה כלל לא התקיימה, כי אונסי רשם הכול מדעתו, שלא בנוכחות



הנאשם, והכריח את הנאשם לחתום - כלל לא נטענה כלפיו. לא בטענות ההתנגדות (טענות "זוטא") מראש, ולא בחקירתו הנגדית.

עדות הנאשם למשפט זוטא

85. כאמור, הנאשם העיד למשפט הזוטא על פני שש ישיבות (21.7.20, 9.8.20, 10.8.20, 13.9.20, 22.11.20, 11.2.21). בישיבה השנייה, לאחר תחילת החקירה הנגדית, צמצמה הסנגוריה את משפט הזוטא לטענה נגד קבילות ההודיות בשלב השני של החקירה, ומיקדה את טענתה המהותית לפסול הנובע מתרגיל החקירה טענת "המסר מהסנגור". חקירתו הראשית של הנאשם התייחסה לכל טענות הפסול כפי שעמדו באותה עת. דבריו לגבי החלק שאינו רלוונטי עוד, יובאו בקצרה. אולם, תיאור החלק הרלוונטי בתרגיל החקירה, והתנהלות הנאשם לאחר מכן, יובאו בהרחבה. תיאור החקירה הנגדית יבוא יחד עם ניתוח שאלת המהימנות.

גרסת הנאשם - שלב החקירה הראשון

86. הנאשם סיפר (החל מעמ' 515 לפרוטוקול יום 21.7.20) כי הוא בן 25, בוגר 12 שנות לימוד ועבד בעבר כאב בית בבית ספר, בשיפוצים ובגינות. עדותו ניתנה כשלוש שנים לאחר מעצרו. הנאשם סיפר כי הוא בן למשפחה בה 25 אחים, מתוכם עשרה אחים מאותה האם.

87. הנאשם תיאר את הכניסה של כוחות הביטחון למתחם המשפחה ביום שישי, 01.12.2017 בשעות הערב. לדבריו הגיעו כוחות רבים, אשר הכניסו את המשפחה לשיג המשפחתי, ותוך זמן קצר התמקדו באח חאלד, אזקו אותו והפרידו אותו מיתר המשפחה. בהמשך, ביקשו מאבי המשפחה להתלוות לחיפוש בבית. בשלב מסוים, חוקר השב"כ המכונה "ברמן" הגיע למקום, ואז ביקשו את "זאהי", היינו את הנאשם. הנאשם נלקח למרחק מסוים מהמשפחה, ובמרחק מחאלד, והחל להיחקר על ידי ברמן.

88. הנאשם מספר כי הוא הוחזק על ידי שניים, כאשר ברמן נתן לו שתי מכות אגרוף והטיח בו כי הוא שותף למעשה שבוצע ערב קודם לכן בערד. הנאשם הכחיש וברמן ביקש ממנו לספר עם מי נפגש, עם מי דיבר והקשר שלו לרכב רנו. כבר בשטח, נערך עימות קצר בין הנאשם לבין אחיו חאלד, בשאלה מי נהג ברכב של מי ערב קודם לכן. אז הפרידו ביניהם והם נלקחו בכלי רכב שונים למתקן השב"כ. הנאשם מספר שבדרך הרכב עצר בנקודה כלשהי, שם שינו את מיקומו ברכב, ואגב כך נקטו כלפיו באלימות. הייתה עצירה נוספת בתחנת העיירות, שם החתימו אותו על מסמך שאינו יודע את טיבו, ולאחר מכן הנאשם הובא לכלא שקמה.

89. הנאשם מספר כי בהגעה לכלא שקמה, לאחר בדיקה רפואית והחתמה על מסמכים שאותם לא קרא, הוא החל להיחקר על ידי המכונה "לנדאו" והוטחו בו הטענות כי הוא "מחבל" ו"שקרן". חקירה זו לוותה בצעקות ויריקות. הנאשם התבקש בה לפרט את מהלכיו מיום חמישי בבוקר ועד רגע מעצרו. נטען כלפי הנאשם, כי הוא היה בזירת רצח יחד עם אחיו.

90. הנאשם ממשיך ומספר על מהלך חקירותיו בימים הבאים, בשלב הראשון של החקירה. לדבריו, ניסה להפנות את החוקר לראיות אובייקטיביות ולשיחות מוקלטות בטלפון שלו או למצלמות אבטחה. הנאשם מספר כי



במהלך החקירות ספג קללות ואיומים, לחצים פיזיים על גופו משני הצדדים, צעקות, יריקות ועוד. לגרסתו, סירבו לתת לו לשתות מים והתנו את המים בכך ש"ידבר". אחד האיומים שהופנו כלפיו היה כי יוגדר כעציר מנהלי, כך שמעצרו יוארך ללא משפט על ידי השב"כ ב-180 יום כל פעם. בשלב מסוים, נאמר לנאשם כי בני משפחתו נעצרו גם כן, וכי אמו מנקה את החדרים של החוקרים.

91. הנאשם ייחס אלימות קונקרטית לחוקר המכונה "דדי". לטענתו, דדי נתן לו מכות בחזה, חנק אותו ודחף אותו כאשר הוא עדיין קשור לכיסא. לדברי הנאשם, בשלב זה אף שמע נזק הנגרם לגופו, בצליל "טוק". הנאשם מספר שלא הצליח לחזור לכיסאו, וחוקר שרירי, שאותו אינו מכיר, השיב אותו בכוח אל הכיסא. לדבריו, כאשר התלונן בפני החוקר המכונה "הרוש" על כאבי הגב שנגרמו לו, אמר לו הרוש כי "הבן שלנו", שאותו הרגו הנאשם וחאלד, אינו מרגיש כל כאב. מצד שני, חוקר מסוים הראה לנאשם תמונה של הסוס שלו ואמר לו ש"אינשאללה" כאשר ישתחרר יוכל לבוא לעבוד אצלו.

92. הנאשם סיפר גם על פעולות שונות שנעשו בשלבים אלה, בניסיון לבחון אם הוא יודע איפה הוחבא הנשק שנגזל, בהם הפגשות עם אחיו ועוד. נאמר לנאשם, שוב ושוב, כי מצפים ממנו למסור גרסה המקבילה ומתאימה לעדותו של חאלד. הוטח בנאשם שחאלד כבר הודה ואף הסגיר את הנשק. לדבריו, החוקר המכונה "שטרית" אף נתן לו לראות תמונה של הנשק, כאשר זה מונח על שק לבן ליד חפירה. אף נאמר לנאשם כי נעצרו סוחרי נשק המשתפים פעולה, וכדאי לו לדבר כמו שהם מדברים.

93. הנאשם תיאר התנכלויות נוספות, כגון שלב שבו חוקר ניסה להקל עליו ולפתוח את אזיקי הידיים כדי לאפשר לנאשם לאכול אוכל שהוגש לו. אולם, חוקר אחר מיהר לסגור חזרה את האזיקים, ואמר לנאשם "תאכל כמו כלב" וכן "תאכל ביד אחת". הנאשם מספר עוד כי בשלב מסוים, לאחר שקיבל מכות, ביקש מחוקריו מים אך הם סירבו להביא לו. לדבריו, "רק 2 כוסות שתיתי מים, בשישה ימים של החקירות" (עמ' 530). הנאשם סיפר גם כי הורידו ממנו את מעילו, על מנת שיסבול מקור. כן טען ששני חוקרים מסוימים צעקו באוזניו תוך כדי יריקות.

94. במהלך החקירות הוטח בנאשם כי המילה "פיצה" שימשה עבורו ועבור אחיו מילת קוד לנשק, אך הנאשם טען כי אין הוא יודע על מה הם מדברים. לדברי הנאשם, בשלב מסוים הוכנס חאלד אחיו אל אותו חדר חקירות. אחיו ביקש ממנו לאשר כי הוא הגיע אל הנאשם עם הנשק וכי הנאשם נכח עמו בזמן שהוא קבר את הנשק. האח חאלד אף ביקש מהנאשם לומר שהוא ידע שהמילה "פיצה" משמשת כמילת קוד לנשק. האח ביקש ממנו לומר את הדברים, על מנת לסיים את החקירה. בטרם הנאשם הספיק לענות, האח הוצא מן החדר והנאשם טוען כי הטיח בחוקריו שהאח משקר.

95. הנאשם יודע כי במסגרת שלב החקירה הראשון, הוא נחקר פעמיים אצל חוקר המשטרה "אונסי". הנאשם הבהיר כי אין הוא זוכר את החקירה הראשונה, אך הוא זוכר את החקירה השנייה. נאמר לו שהוא לקראת סיום החקירה והחוקר המשטרתי ביקש ממנו לאשר את הגרסה שמסר בחקירת השב"כ "רק תגיד כן או לא" (עמ' 531).

גרסת הנאשם - תרגיל החקירה



96. הנאשם מספר כי לאחר חקירה אצל החוקר המשטרתי יצרו אצלו רושם כי הוא סיים את החקירה. הנאשם מספר על פעולות שונות שנעשו עמו על מנת לגרום לו להבין כי חקירתו הסתיימה, וכי הוא עובר לאגף רגיל. בהעדר ראיה נגדית לטענה שכך סבר הנאשם, אין צורך להאריך בכך.

97. הנאשם מספר על גורמים שונים שהוא פגש, אנשי מרות ואסירים, לפני ההגעה לאותו אגף ולאחר הגעתו. בשלבים אלה ניתנה לו תחושה הרבה יותר נוחה מאשר בתקופת החקירה הפרונטאלית, באשר התייחסו אליו בצורה חיובית ואמפתית. גורמים שונים יצרו מצג לפיו יש אסיר בשם "אבו עיסא", העומד בראש האסירים מטעם החמאס, מייצגם כלפי רשויות הכלא, ויכול לסייע לנאשם ליצור קשר עם גורמי חוץ באמצעות טלפונים מוברחים שהוא מחזיק ברשותו. הנאשם האמין למצג זה. כאמור, המדינה לא הביאה כל ראיות לסתור, ולא טענה דבר ביחס לשלב זה של החקירה.

98. הנאשם מספר כי פגש את אותו "אבו עיסא", אשר עליו שמע, וזאת מספר פעמים. אבו עיסא שאל אותו על פעילותו של הנאשם ושיוכו הארגוני. הנאשם טען כי אינו משויך לכל ארגון, והכחיש כל ידיעה על תכניותיו של אחיו חאלד. אבו עיסא סיפר שפגש את חאלד מספר ימים קודם, וחאלד אישר כי רצח, וכי הנאשם לא רצח. אבו עיסא אף פירט לפני הנאשם כמה נקודות, בהן גרסת האח חאלד ביחס לחלקו של הנאשם שונה, במרכזן הידיעה המוקדמת של הנאשם על תכנית כללית של חאלד לרצוח חייל ולקחת את נשקו.

99. לדברי הנאשם, אבו עיסא הבטיח לסייע לנאשם, למרות גרסתו כי לא היה שותף למעשים של אחיו, וזאת נוכח הזכות שעומדת לו עקב הפעילות של אחיו. אבו עיסא אף נתן לנאשם להתקשר לאמו בטלפון נייד. הנאשם חייג ושמע את קולה של אמו, אך היא לא שמעה את קולו (עמ' 535).

100. על פי גרסת הנאשם, בשלב מסוים, ביקש אבו עיסא לשוחח עמו ביחידות. בפגישה, אבו עיסא מזג כוס תה לנאשם ואמר לו כי הוא יצר קשר עם עורך הדין שמינתה לו משפחתו, ואותו **עורך דין ביקש להעביר מסר לנאשם**. לפי המסר, עורך הדין פנה לגורמי החקירה, וביקש לקחת את הנאשם לחקירה נוספת. נמסר, כי עורך הדין מבקש מהנאשם לאשר חלקים בגרסתו של אחיו חאלד, אשר אותם טרם אישר (החל מעמ' 539). לדברי אבו עיסא, עורך הדין מסר כי אם הנאשם ימסור לחוקרים את הגרסה האמורה, הוא ישתחרר מיד. אבו עיסא האיץ בנאשם להשיב אם הוא מסכים לכך, על מנת שהוא יוכל להודיע לעורך הדין (עמ' 540).

101. לדברי הנאשם, בעיקרו של דבר, התבקש הנאשם לומר "מילים דומות" לגרסת אחיו, ולאשר כי היה מודע לרצונו של חאלד לרצוח חייל ולחטוף את נשקו; כי הנאשם ראה את הנשק שהביא חאלד לאחר האירוע; כי הנאשם עצמו פירק את המחסנית מהנשק; שמספר פעמים לפני האירוע הסתובב הנאשם עם חאלד, אף כי לא הבין בדיוק מה תכניתו של חאלד; כי אכן סוכם ש"פיצה" מהווה מילת קוד לנשק; וכי כאשר חאלד התקשר לנאשם בליל האירוע ודיווח כי מצא פיצה ואכל פיצה התכוון לנשק. אמנם בתחילה הנאשם לא הבין הרמז, אך בסוף כן הבין כי חאלד הצליח לגנוב נשק.

102. יוער שלעניין התוכן של מה שנמסר לו שהוא תוכן גרסתו של חאלד, פרט הנאשם מעט יותר בהמשך החקירה הראשית, בדיון לאחר מכן. אז, עלה באופן מפורש כי נמסר לו שאחיו מסר שהנאשם הציג מצג כי הוא מכיר סוחרי נשק, וכן שחאלד משך כספים במזומן מהבנק, לקראת ביצוע הפיגוע (עמ' 471 - 472 לפרוטוקול יום 9.8.20). כן עלה, שאבו עיסא לא נקב בשמו של עורך הדין, והנאשם גם לא שאל



(עמ' 473).

103. לטענת הנאשם, אבו עיסא הסביר שעורך הדין מבקש מהנאשם לשתף עמו פעולה ולמסור את הגרסה האמורה. זאת, על פי בקשת המשפחה, אשר מעוניינת להביא לכך שהנאשם ישתחרר במועד מוקדם ככל האפשר. זאת, באשר למשפחה יהיה קל יותר לתפקד כאשר רק אחד מהבנים עצור ולא שניים. הנאשם הבהיר בעדותו, שאבו עיסא לא הסביר כיצד יצר קשר עם עורך הדין (פרוטוקול 21.7.20, עמ' 540).

104. הנאשם סיפר כי דבריו של אבו עיסא התיישבו אצלו עם דברים ששמע מחוקריו. לדבריו, נאמר לו, בשלב החקירה הראשון, כי ייתכן שבהמשך יבקש להיחקר שנית אך השב"כ כבר לא ירצה לשמוע אותו (כנימוק לשכנעו לדבר). הדברים אף התיישבו עם דברי החוקר שטרית, לפיהם כאשר יהיה בכלא אסירי החמאס יתחקרו אותו, "ידפקו אותו" ואצלם יאמר כל מה שירצו. התנהלותו של אבו עיסא, אשר החזיק בפועל בטלפונים ניידים למרות האיסור, התיישבה עם דברים שנאמרו לו על ידי החוקרים ועל ידי אחרים לקראת תרגיל החקירה, לפיהם יש לאסירים טלפונים שאותם הם מבריחים לתוך אגפי המאסר.

105. הנאשם ממשיך ומספר כי בתום אותה שיחה אישית, יצא אבו עיסא מהחדר וכי "תוך פחות מ-2 דקות הגיעו סוהרים". כך, נקרא הנאשם חזרה לחקירת שב"כ (עמ' 541, ויוער כי המשך העדות הוא ביום 9.8.20, אך העימוד מתחיל מחדש מעמ' 464, כך שיש כפילות רבה במספרי העמודים).

106. בפתח ישיבת יום 9.8.20, שנקבעה להמשך עדותו, הודיע הנאשם כי יש דברים שאותם הוא שכח, וביקש לספר שוב פרטים שונים משלב החקירה הראשון ומתרגיל החקירה (עמ' 466 והלאה). מעבר לפרטים עובדתיים נוספים, שהחשובים בהם פורטו כבר לעיל, הוסיף הנאשם וציין כי הבהיר לאבו עיסא שהדברים הנוספים עליהם העיד חאלד, ואשר אותם הוא מתבקש לאשר, אינם אמת. אולם, לדבריו אבו עיסא אמר "אבל עו"ד שלך רוצה שתעזור לו, שתסייע לו, כי הוא עשה הסכם עם החוקרים כדי שאתה תשתחרר. תחזור למשפחה, תעזור לאמא". אז, דרש אבו עיסא תשובה והנאשם אמר לו "בסדר" (שם, עמ' 474). עוד מספר הנאשם, כי אבו עיסא אמר לו "אתה משוגע שאתה רוצה לשבת פה על דברים שלא עשית? תסיים, המשפחה שלך מחכה לך. אתה יודע שאמא שלך אישה מבוגרת, חולה, במצב קשה ואתה צריך לעזור לה. צא, אל תהיה פה. מספיק שחאלד פה" (עמ' 477).

107. כך, הבין הנאשם בשלב החקירה האחרון, לדבריו, כי במסירת גרסה חדשה, הוא פועל על פי הסכם של עורך דינו עם רשויות החקירה. הנאשם הסביר את הלך חשיבתו "כאילו, אני ראיתי את כולם נגדי, צועקים עלי, יורקים עלי, ופתאום מצאתי אנשים שנותנים לי עזרה. אני לא הייתי בן אדם שחושב משהו טוב. חשבתי רק שאני רוצה לצאת. שאני לא צריך להיות פה" (שם, עמ' 476).

גרסת הנאשם - שלב החקירה האחרון

108. הנאשם מספר כי כאשר חזר אל השב"כ, פגש בחוקר המכונה "שטרית", אשר אמר לו "אתה חזרת כדי להגיד דברים תואמים לחאלד ותסיים ותשתחרר" (שם, עמ' 476). הנאשם טוען כי שמע את שטרית משוחח עם החוקר "לנדאו" בפתח החדר. הוא שמע את שטרית מאזכר עבירות ניסיון לרצח,



החזקת סכין, החזקת נשק וסיוע, ואומר ללנדאו "אנחנו רוצים שהוא ידבר דברים. אנחנו נוריד את הדברים האלה מעליו ונשחרר אותו". הנאשם שמע את לנדאו משיב "בסדר. אין שום בעיה. שיגיד" (שם).

109. הנאשם הסביר כי לאחר הדברים שנאמרו לו בשלב החקירה הראשון (כי צפוי שעורך הדין שלו יתחנן להחזירו), ולאחר ששמע את דברי אבו עיסא הוא הבין שהשיחה בין שטרית ללנדאו מתקשרת לבקשת הסנגור להחזירו לחקירה. כך, הוא הבין שמצופה ממנו לומר את הדברים שהנחה אותו אבו עיסא, היינו הוספת מספר פרטים לגרסתו באופן שזאת תימצא מקבילה לגרסתו של אחיו חאלד.

110. הנאשם מספר כי המכונה "שטרית" פתח את החקירה באמירה שלא יתחיל לחקור, עד אשר הנאשם ישתה קפה או משהו. הנאשם מספר שתחילה סירב, אך לבסוף נאות לשתות מים. שטרית אמר לו "אנחנו רוצים לסיים עם הדברים וזהו הביתה" (עמ' 480), והנאשם הבין כי הכוונה היא באמת לשחררו לביתו, בהתאם לדברי אבו עיסא מפי עורך הדין.

111. הנאשם ממשיך ומספר כי החוקר שאל אותו על פרטים קונקרטיים והוא השיב. כך, החוקר שטרית שאל אותו לגבי (צילום) חומרי ההרדמה, הנאשם אמר שחאלד שלח את זה אליו משום שהיה מבסוט במקום עבודתו. החוקר תיקן אותו ואמר "לא, הוא רצה להרדים חייל ולגנוב את הנשק" ואף הוסיף שחבל שלא עשה כן. לשאלת החוקר מה אומר הנאשם על תזה זו, השיב הנאשם "אותו דבר מה שאתה אומר" (עמ' 480).

112. לעניין הסיוורים שחאלד סיפר שערכו יחד לפני הפיגוע, הנאשם מספר כי נשאל כמה סיוורים היו. בהתאם להנחיית אבו עיסא, ענה הנאשם כי שני סיוורים היו בעיר ערד ושניים בשטח. החוקר אמר לנאשם שחאלד אמר שהיו שבעה סיוורים אז הנאשם השיב לו כי אינו זוכר בדיוק. כך, הנאשם אישר גם כי חאלד הגיע אליו בליל האירוע כשהוא במצב מתוח, והוא בעצמו הוציא את המחסנית מהנשק "יש עוד דברים שאני לא זוכר אותם במדויק" (שם). הנאשם מספר עוד כי במהלך חקירה זו הראה לו שטרית דברים שכתב חאלד בפייסבוק וסרטים שבהם חאלד צפה.

113. לדברי הנאשם, בסוף החקירה אמר לו שטרית "עכשיו אנחנו נעביר אותך לחוקר המשטרה, תגיד את הדברים האלה ונסיים". הנאשם ממשיך ומספר כי בעת ההגעה לחוקר המשטרה אונסי, אמר שטרית לאונסי "תסדר אותו. אני אדבר איתך בטלפון". הנאשם ממשיך ומספר כי החוקר אונסי שאל אותו פרטים על הרכב שלו ועל הרכב של חאלד ומי נסע באיזה רכב. הנאשם טוען כי כאשר אמר לאונסי "לא" (היינו מצבים בהם דחה תזות שהציע לו החוקר), החל אונסי לצעוק עליו. בתגובה, אמר לו הנאשם "בסדר. תרשום. אני לא אחתום לך בסוף". אולם בסוף החקירה, כאשר סירב לחתום, אונסי הפעיל עליו לחץ בכך שתפס את הניירות, זרק אותן, זרק כלי כתיבה, קם מהכיסא ואמר "אין לי זמן בשבילך, יאללה תחתום" ובעקבות כך, הנאשם אכן חתם (שם, עמ' 481).

114. לשאלת בית המשפט מדוע "זרם" עם חוקר השב"כ שטרית, אך דחה חלק מהתזות של חוקר המשטרה אונסי, הסביר כי החוקר אונסי "אמר דברים נוספים", כגון בשאלותיו על פרטי הרכב ושאלותיו אודות משמעות השיחות המוקלטות (כאשר סמוך לרצח, מתקשר חאלד לנאשם ומודיע כי השיג או אכל "פיצה"). הנאשם הסביר כי אמר דברים לחוקר שטרית, כי הבין שזה חלק מההסכמה אליה התייחס אבו עיסא. אולם, כאשר החוקר אונסי הוסיף פרטים, הנאשם לא הסכים לאשר ולחתום עליהם.



115. כאשר הנאשם התבקש על ידי בית המשפט לפרט מה היו הנושאים שאונסי הוסיף, ביקש הנאשם הפסקה לשתות מים. לאחר ההפסקה, השיב הנאשם לשאלה החוזרת של בית המשפט כי אחד הפרטים הנוספים היה "הוא אמר לי שאני מכיר סוחרים ואמרתי לחאלד שיקנה מהם כדורים" (עמ' 483). פרט נוסף אחר הוא שאונסי אמר לנאשם "אני רוצה לרשום גם שאתה הבנת בשיחה האחרונה שהמילה 'פיצה' זה 'נשק'".

116. לשאלת בית המשפט אם לא דיבר עם שטרית על המילה "פיצה", השיב הנאשם "לא" (שם). הנאשם פירט כי אונסי שאל אותו על השיחות המוקלטות, אחת אחת לפי הסדר. זאת, לשאלה באיזו שיחה הבין הנאשם כי כאשר חאלד אומר "פיצה" הוא מתכוון לנשק. אונסי הודיע לנאשם שהוא רשם שהנאשם מאשר זאת ביחס לשיחה האחרונה, ומשתמע מעדות הנאשם שדבר זה לא היה מקובל עליו. הנאשם המשיך והסביר כי אונסי עמד על כך שהנאשם וחאלד דיברו עוד לפני הפיגוע על כך שהמילה "פיצה" תשמש כקוד לנשק אך הנאשם הכחיש זאת (עמ' 483-484). הנאשם הסביר בהמשך שהבין שהמילה "פיצה" שימשה עבור חאלד כמילת קוד רק "אחרי שהוא הגיע אלי", אך לא הבין זאת בשלב שיחות הטלפון. זו אחת הסיבות שסירב לחתום.

117. הנאשם הוסיף כי אונסי אמר לו "אתה נסעת לעשות סיורים ברכב שלך, שהיית על יד הבסיס, עשיתם על האש" (עמ' 484). הנאשם אומר כי הסביר לאונסי כי עשה עם חאלד על האש במקום המרוחק כ-5 קילומטר מהבסיס הצבאי, ולפיכך סירב לחתום על מה שרשם אונסי בהקשר זה. לדבריו, אונסי הטיח בו "אתה עשית נסעת ברכב שלך, עשית סיורים, רצית לחטוף חייל" והנאשם השיב לו "לא נכון" (עמ' 485).

118. הנאשם חזר וסיפר כי בסוף החקירה הוא חתם על ההודעה, למרות שאונסי לא נתן לו לקרוא אותה. לפיכך, אין הוא יודע אם הדברים הנוספים, השגויים לטענתו, שאונסי ביקש ממנו להודות בהם, אכן רשומים בהודעה.

119. הנאשם מספר כי מיד בצאתו מחדר החקירה נאמר לו כי הוא יוכל לראות עורך דין. הוא נשאל אם יש לו עורך דין מטעמו, הנאשם אמר כי הוא אינו מכיר עורך דין, ואז נאמר לו "בסדר אני אצמין לך עו"ד משלנו" (עמ' 485). בשלב זה, ישב הנאשם במעבר באזור החקירות, כאשר הוא אזוק ועיניו מכוסות והיה מי שצעק לו "מחבל, מחבל" ועל כך השיב "אני לא מחבל" (עמ' 486). לאחר מכן נלקח לתאו, שם ישב עם עצמו ושטף פנים. אז הגיע חוקר השב"כ המכונה "הרוש" ואמר לנאשם שעורך הדין שלו בדרך.

120. הנאשם ממשיך ומספר כי לפני הגעת עורך הדין, לקח אותו אונסי פעם נוספת, וביקש ממנו "תחתום על זה, בדברים שאתה אשם בהם" והוא חתם. מדובר היה בשניים או שלושה דפים אשר אותם לא קרא, אך הוא חתם בכל זאת. הנאשם הבהיר כי אירוע זה היה למחרת החקירה שנחקר אצל אונסי, ומדובר בדפים אחרים, שאין הוא יודע מי כתב אותם, אלא שאונסי הגיע ונתן לו לחתום עליהם. לתמיהת בית המשפט על כך שהביאו אליו ניירות מוכנים, עמד הנאשם על כך שאונסי אמר לו כי אלה דברים שהוא אשם בהם ושיחתום, וכאשר הנאשם שאל במה מדובר, אונסי רק השיב "אתה מכיר אותם, תחתום עליהם" (עמ' 486). הנאשם, לדבריו, חתם ורק לאחר מכן הגיע עורך דינו.

121. בהמשך עדותו הבהיר הנאשם כי בחקירה האחרונה של אונסי, לא מדובר היה בחקירה של



ממש עם שאלות ותשובות, אלא רק הטחה בדבר האשמה ודרישה כי יחתום (עמ' 489-488). יוער, כי בתחילת החקירה הנגדית הנאשם חזר והבהיר כי ישב אצל אונסי באירוע זה רק מספר דקות "לא הרבה. רק לחתום והוציאו אותי" (עמ' 490), כן הדגיש שוב, כי חתם על כל הדפים מבלי לקרוא אותם כלל.

122. הנאשם מספר כי עורך הדין הגיע בשעות הערב וזו הייתה פגישתו הראשונה עם עורך דין מאז שנעצר. השיחה עם עורך הדין נערכה דרך מחיצת זכוכית מחוררת. הנאשם מספר כי לאחר שנשאל לשלומי, שאל את עורך הדין "אתה אמרת לאבו עיסא להגיד לי 'אחד שתיים שלוש'. אני אמרתי אותם לחוקרים והחוקרים אמרו לי שאנחנו נוריד לך סעיפים ככה וככה" (עמ' 487). לדבריו, עורך הדין הגיב במילים "שיקרו לך, צחקו עליך" (שם). הנאשם מספר כי הגיב בכך שדפק את ראשו על השולחן ועורך הדין הבטיח כי "מחר אני אגיד את זה בבית המשפט".

123. הנאשם המשיך והסביר כי הסיבה שבגללה שאל את עורך הדין, היא משום שהטיחו בו זמן קצר קודם את האמירה "אתה מחבל", וזאת דקות אחרי שאמרו לו שהוא משתחרר. לשאלת בית המשפט, הבהיר הנאשם כי הסביר לסנגור שלמחרת הוא אמור להשתחרר משום, שאותו אבו עיסא דיבר עם הסנגור ויש הסכם עם החוקרים. הנאשם הסביר כי לדברים אלה הגיב הסנגור "לא, זה צחקו עליך המדובבים" (עמ' 488).

124. בסוף החקירה הראשית, נזכר הנאשם כי בשלב החקירה הראשון היה עוד איום אשר עליו לא סיפר קודם לכן והוא כי אחד החוקרים, אין הוא זוכר אם מדובר בהרוש, שטרית או לנדאו, אמר שיזרקו את הוריו לים כדי להטביעם וגם "יהרסו את הבתים שלנו" (עמ' 489).

החקירה הנגדית לנאשם ותחילת הניתוח

125. כאמור לעיל, החקירה הנגדית החלה (פרוטוקול יום 9.8.20, עמוד 490), כאשר יריעת המחלוקת עדיין הייתה רחבה, והנאשם עמד על טענתו לפסילת כל הודעותיו, משני שלבי החקירה הפרונטאלית. החקירה החלה בהתייחסות קצרה לדברים שנאמרו בסוף החקירה הראשית, בהקשר להודעה האחרונה של הנאשם, לגביה טען כי כלל אינה משקפת חקירה אמיתית. לאחר מכן עברה הפרקליטה לשאול על תנאי החקירה והמעצר בשלב הראשון. כל עוד שאלה הפרקליטה לעניין זה בלבד, לא הייתה התנגדות ממשית של הסנגוריה. אולם, כאשר התובעת החלה להתייחס לתכנים של ההודעות, בשלבים השונים, בניסיון לבסס חוסר מהימנות של טענות הנאשם לגופו של עניין, הובעה התנגדות.

126. **בדין המשפטי שהתקיים עקב ההתנגדות האמורה, החליטה הסנגוריה לצמצם את התנגדותה לקבילות ההודעות לשלב האחרון בלבד, ואת טענתה מקדה לעניין קבילות ההודעות שנתנו עקב תרגיל החקירה שכלל "מסר מהסנגור".** שאר החקירה הנגדית צומצמה בהתאם, כאמור לעיל, וכפי שנקבע בהחלטה בפרוטוקול המוקלד מיום 9.8.20. החקירה חודשה במתכונתה המתוקנת למחרת, יום 10.8.20. יובהר, שגם ביום 10.8.20 יש חזרה על מספרי עמודים מימי הדיונים הקודמים.

127. המשך פרק זה יעסוק בהיבטים שונים בחקירה הנגדית של הנאשם, והשפעתם על הערכת מהימנותו. הניתוח ערוך בסדר של הנושאים השונים שעלו בחקירה הנגדית, אך בתוך כל נושא מובאות



נקודות שונות במקומות שונים בחקירה הנגדית. בפרק לאחר מכן, לאחר איסוף העדויות ונתוני המהימנות, ייקבעו הממצאים. זאת, לצורך המצומצם של משפט זוטא זה. יעשה כל מאמץ שלא להיגרר אחר חלקים בחקירת הנאשם ובטיעוני באי כוח הצדדים, שהם צדדיים למשפט הזוטא, אם אין הכרח להכריע בהם עתה, יהיו חשובים למשפט העיקרי ככל שיהיו. עם זאת, מספר נקודות המשליכות בבירור על המהימנות, השלובות באופן בלתי ניתן להפרדה בעדות הנאשם, יבחנו בכל זאת.

128. אני מודע לפסיקה לפיה על בית המשפט לשאוף להימנע מקביעת ממצאי מהימנות בשלב משפט הזוטא, שכן יש בהם כדי להכביד על המשך ניהול המשפט. אולם, בקשת הצדדים לקבל הכרעה מנומקת בשלב זה אינה מותרת ברירה אחרת. לגופו של ענין, אקדים ואומר שאציע לחברי לקבוע כי, מבחינת ממצאי המהימנות, עדות הנאשם עשתה רושם עגום.

מצב הנאשם בשלב החקירה האחרון

129. בפתח החקירה הנגדית הממוקדת מחדש, ביום 10.8.20, הבהיר הנאשם כי התנאים בהם שהה, אצל "המדובבים" לפי גרסתו, היו טובים "יש להם כל מיני אוכל, מקרר, דוש מקלחת הכל יש להם" (עמ' 466). הנאשם שם הצליח לישון "שם ישנתי, כן" (עמ' 465). עם זאת, הנאשם טען שלא אכל היטב, בגלל דאגתו למשפחתו "בגלל המחשבות שלי על אמא" (עמ' 466).

130. מגמה חיובית זו של תיאור מצבו של הנאשם ממשיכה גם בדברים שאמר הנאשם אודות פתיחת החקירה ביום 12.12.17 אצל חוקר השב"כ המכונה "שטרית". כאמור לעיל הנאשם אמר שמיד בפתח החקירה הציע לו שטרית לשותות. בחקירה הנגדית הנאשם צייר זאת באופן בהיר. לדבריו שטרית אמר: "לפני שאני אגיד מילה אחת והוא אמר לי אנחנו לא נתחיל לדבר מבלי שאתה תשתה משהו" (עמ' 468). וכן "הוא הציע לי לשתות קפה, נס, תה משהו, אני אמרתי לו אני לא רוצה לשתות כלום, הוא אמר לי אתה תשתה משהו. אני אמרתי לו רק אני רוצה מים והוא הביא לי כוס מים" (שם). זאת בניגוד לשלב החקירה הראשון, אז לטענתו "בחקירות הקודמות אני לא שתיתי כלום" (עמ' 469).

131. למרות השינוי האמור אצל שטרית, טען הנאשם כי לא חש בשינוי דומה אצל חוקר המשטרה אונסי. הנאשם מספר כי "הוא היה צועק והוא היה אומר שקרן", עם זאת "הוא לא איים" וכן "גם לא קילל" (עמ' 470). הנאשם גם הוסיף שאונסי התנהג בתנועות תוקפניות, בכך שהוא דחף כיסא בתוקפנות עם כניסתו לחדר (עמ' 470-471). לשאלת התובעת מדוע עניין דחיפת הכיסא לא עלה בחקירתו של אונסי, אך לעומת זאת הוטח בו שהוא קילל ואיים, למרות שלא קילל ואיים, לא השיב הנאשם לעניין, ובמקום תשובה הטיח בתובעת "תקשיבי, כל החוקרים שהיו פה כולם שיקרו בגלל צעקות והאיומים וכל מיני דברים וגם בקשר לאזיקים וכל מיני דברים הם שיקרו הם לא דיברו את האמת" (עמ' 472).

132. למותר לציין שהטענה בדבר תנועות אלימה לא נטענה בטענות הזוטא. הצעקות וההטחה כי הנאשם שקרן, כפי שתוארו, על פניהן לא מקימות עילת פסול. מה גם, כאמור וכפי שיובא בהמשך, הנאשם לא טוען כי הושפע מצעקות או הטחות אלה, נהפוך הוא. הנאשם טען שמסר רק את הגרסה שרצה למסור (לטענתו, על פי הנחיית המדובב "אבו עיסא"). משמע, עוד בטרם נבחנה השאלה אם יש אמת בטענות הנאשם כלפי החוקר אונסי, **הנאשם עצמו אינו טוען לקשר סיבתי בין התנהלותו**



הנטענת של החוקר, לבין ההודיה שניתנה.

133. החשיבות של הטענה של הנאשם שבהיותו, לטענתו, אצל "מדובבים" היה לו טוב, וכי החוקר שטרית התייחס אליו במאור פנים, היא שבכך **נשלל כל קשר בין הודאת הנאשם בשב"כ ובמשטרה ביום 12.12.17 לבין קיומם של תנאים קשים או אילוצים פיזיים אחרים בשלב החקירה הראשון**. שכן, הפגיעה בזכויות לכאורה, בדמות מיעוט שינה, חקירות ממושכות, העדר אוכל, איזוק מדכא, וכל יתר הטענות לתנאים לא הולמים, מתייחסות רק לשלב החקירה הראשון, לגביו לא מתבקשת פסילת האמרות. הטענות כלפי חוקר המשטרה אונסי, ביחס להתנהלות לא הולמת, בצעקות והטחות, בשלב האחרון, לא כוללת אפילו טענה לקשר סיבתי להודיה. אם כן, מתברר למעשה, **שטענת "המסר מהסנגור" היא טענת הפסול היחידה ביחס לשלב החקירה האחרון, גם מבחינה מהותית, ולא רק מחמת הסכמת הסנגורים באופן פורמלי**.

134. עם זאת, הנאשם טוען שחלק מהדברים שנרשמו על ידי שטרית, וחלקים נרחבים ממה שנרשם על ידי אונסי, כלל לא נאמר על ידו. **טענה זו, לפיה מדובר למעשה באמרה מזויפת, צריכה עיון מעמיק והכרעה. שכן, אם אין זו אמרה של הנאשם אין היא קבילה, כמובן**. לאחר ההכרעה אם הדברים שנרשמו נאמרו בפועל, ברמת הדיוק שהמדיה של זכ"ד שב"כ והודעת משטרה בלתי מוקלטת מאפשרות, ניתן להחליט אם מה שנאמר קביל. אקדים ואומר גם בהקשר זה, עדות הנאשם הייתה בלתי משכנעת, ולא מצאתי כל סיבה שלא להעמיד האמרות על חזקתן, כי הן משקפות את דברי הנאשם, באופן ההולם את המדיה.

טענת הנאשם להעדר כל מודעות פוליטית

135. במסגרת החקירה הנגדית, תהתה הפרקליטה כיצד יתכן שהנאשם לא שמע מימיו על ארגון החמאס עד אשר נעצר, כפי שטען בחקירה הראשית (עמ' 476 לפרוטוקול מיום 9.8.20). הנאשם עמד על כך כי "אני לא שמעתי על אף ארגון, אני ידעתי על שאר הארגונים בכלא. הארגון הראשון של חמאס אני ידעתי אצל השב"כ" (פרוטוקול 10.8.20, עמ' 473). הנאשם אישר כי אמנם שמע על המושג "צבע אדום", ואף היה בבאר שבע פעם בעת אזעקה. יחד עם זאת, טען כי לא שמע על יאסר ערפאת עד אשר הגיע לכלא נפחא (עמ' 473).

136. ויאמר, כי טענות דומות עלו אצל הנאשם גם בהמשך החקירה כך טען הנאשם גם "אני לא הייתי יודע שיש אנשים שמשתתפים בפיגועים ואני לא ידעתי שיש אסירים שהם ביטחוניים גם" (פרוטוקול 10.8.20 עמ' 490) ואף הוסיף כי **מימיו לא שמע על כך שמתרחשים פיגועים** במדינת ישראל (שם). עם זאת הנאשם אישר "אני ידעתי שעזה זורקים עלינו טילים נפגע בן אדם מטיל משפחת אלוואז' בדואי" (עמ' 493).

137. לתמיהת התובעת, כיצד לא שמע על כך, למרות שסיים 12 שנות לימוד, השיב הנאשם "כל הדברים האלה לא מעניינים אותי בגלל שאני אשמע עליהם" ואף המשיך וטען כי בעת מעצרו לא ידע מי הוא "ראש המדינה שלנו" (עמ' 474, ויוער כי בעת מעצרו כיהן ראש ממשלה דאז בתפקידו למעלה מ-8 שנים). הנאשם דחה את הטענה כי מדובר בניסיון מגוון להרחיק את עצמו מעבירות ביטחון, אך לא נתן



הסבר מניח הדעת מדוע הוא כל כך שונה מהאדם מן היישוב.

138. בהמשך העדות, בית המשפט חזר לנקודה זו והקשה על הנאשם, כלום אין טלוויזיה בבית או בשיג? אך הנאשם השיב בשלילה (עמ' 523 בפרוטוקול יום 10.8.20). עם זאת, כאשר נשאל אם יביאו את הוריו וישאלו אותם, שינה הנאשם טעמו ואמר שיש בשיג טלוויזיה, אלא שהיא מקולקלת (שם). בהמשך אף אמר ש"בזמן שלי" לא היה אף טלוויזיה בכל המתחם המשפחתי, למרות שהיו 20 ילדים (עמ' 524), אם כי אין הוא יודע המצב בעת עדותו (עמ' 525). לשאלה אם יש לו בטלפון אפליקציית "פאנט" (חדשות ישראליות בערבית, פנורמה - נט), השיב תחילה "נכון" (שם), וכאשר נשאל אם לא רואה שם חדשות, שוב שינה טעמו וטען "אני לא זוכר שיש לי פ-נט" (שם). ואז הרחיב וטען כי עסוק בעבודה ורק בערב נכנס לפייסבוק (ולא לאתרי חדשות) (שם, עמ' 524). לעניין מחשבים בבית הספר, טען כי היו נכנסים אליהם רק בשיעור, ולא "למשהו אחר" (שם). לשאלה אם ראה טלוויזיה אצל חברים השיב בחיוב, אך טען כי "אני לא רואה מה קורה בעולם פותחים כדורגל" (עמ' 525). לשאלה "אף פעם לא ראית חדשות?" השיב "לא, לא, לא, אף פעם". לשאלה חוזרת, שוב שינה טעמו והשיב "הטלוויזיה אני לא ראיתי, אבל על הטלפון אני ראיתי, לפעמים אני הייתי רואה שיש תאונות דרכים ודברים כאלה" (שם), והבהיר כי ראה חדשות רק לגבי תאונות, אבל לא חדשות אחרות. בהמשך העדות הנאשם חזר וטען ששמע על קיומה של בעיה פלסטינית לראשונה בכלא (פרוטוקול יום 13.9.20, עמ' 574).

139. נקודה זו עלתה שוב לקראת סוף החקירה הנגדית של הנאשם (פרוטוקול 22.11.20 החל מעמוד 583), בהקשר לכך שהנאשם אישר שסיפר בחקירתו כי בדק באינטרנט את סוג הנשק שנחטף מהחייל המנוח, ועובדתית אכן בדק. זאת, למרות שבמציאות הוא לא קשור כלל לאירוע. לשאלת התובעת אם אינו קשור לאירוע, היכן ראה את הנשק? השיב בפשטות "באינטרנט" וכן "בגלי צה"ל" (שם). לתמיהה, כיצד עיין בכתבת חדשות נוכח דבריו לפיהם מעולם לא התעניין בכך? אמר הנאשם כי היה זה באמצעות הפייסבוק "יש לי חברים שהם עשו את זה כאילו כמו שיתוף" (עמ' 584). לתמיהה התובעת ובית המשפט על כך שהעיון הראשון שלו בחדשות היה דווקא בהקשר לאירוע זה, כאשר טרם ידע שאחיו מעורב, השיב הנאשם שלא זו הייתה הפעם הראשונה, אלא ערב קודם, בפיצריה כאשר אחיו הראה לו בפאנט על האירוע. לשאלות חוזרות של בית המשפט אם זו הפעם הראשונה שראה בחדשות שהיה פוגע, השיב הנאשם "כן, זו פעם ראשונה" (עמ' 585). לשאלה חוזרת של התובעת אם זו אכן הפעם הראשונה שרואה פוגע, מתעניין בסוג הנשק ובודק באינטרנט, השיב הנאשם "לא, זו לא הפעם הראשונה, גם נגנב נשק מחייל אחרי משמרת, זה בסורוקה" וכן "יש מישהו שנדקק ב, ואמרתי את זה, בנבטים, בנבטים או להבים, אני לא זוכר ונגנב ממנו נשק" (עמ' 586).

140. **שינויי הגרסה, והתשובות הפתלתלות לעניין חדשות וטלוויזיה, מאוד מקשות על מתן אמון בנאשם.** מעבר לכך, בהערכת התזה לעצמה, יש לומר כי **תמונה עד מאוד טענת הנאשם לתמימות מוחלטת ביחס לעובדות בסיסיות**, הידועות כמעט לכל ילד בחברה הישראלית. הרי אין מדובר במי שכל ימיו הלך אחר הצאן, או גדל במסדר של נזירים שתקנים. הנאשם היה בעת מעצרו כבן 22. הנאשם למד 12 שנות לימוד בתיכון רגיל, ואף מסר שיש לו תעודת בגרות (פ' 10.8.20, עמ' 495). הנאשם עבד כשנתיים כאב בית בבית ספר, עבד גם בשיפוצים וגם בגינון, ולפיכך מן הסתם היה מעורב עם הבריות. משתמע מדברי הנאשם כי חי בקרב משפחתו הגדולה, שהרי בעת המעצר ישב בשיג עם יתר המשפחה, מבלי לספר כי זהו אירוע חריג. לכן, קשה מאוד להאמין שהנאשם מעולם לא השתתף, או למצער האזין לשיח על ענייני דיומא,



לא בבית ספר, לא בקרב חברים, לא במקום העבודה ולא בשיג המשפחה. האם באמת ייתכן שהנאשם הבין ש"זורקים" טילים מעזה לישראל, כי אנשים נהרגים מכך, אך מעולם לא שאל מדוע?

141. תיאורטית, טענת הנאשם אינה לגמרי בלתי אפשרית, אך היא תמוהה עד מאוד, ובאופן מסירתה בלטה התפתלויות וסתירות. **צודקת התובעת כי הדבר נראה כניסיון כלשהו של הנאשם להרחיק עצמו מהזדהות עם מטרות טרור, או למצער חיזוק הטענה כי לא הייתה לו תובנה לתכניותיו של חאלד. תמיהה זו יכולה לשמש אינדיקציה חשובה ביחס למידת המהימנות של עדותו של הנאשם במשפט זוטא.** אף כי, מכיוון שאין מדובר בטענה בלתי אפשרית לגמרי, לא ניתן לראות בכך אינדיקציה עצמאית ויחידה לחוסר מהימנות.

הכחשת חלק מהאמרה בשב"כ

142. בשלב הבא, החלה החקירה הנגדית להתמקד בשינויים בגרסאות הנאשם ביחס לאירועים עצמם, גרסאות שנמסרו בשלבים השונים של החקירה. נראה כי החקירה הנגדית כוונה להראות סתירות בגרסתו של הנאשם וחוסר היגיון, על מנת לפגום במהימנותו. מעבר לכך, והמדינה בסיכומיה הדגישה זאת, **הנאשם טען ביחס לרכיבים רבים באמרותיו כי הוא לא אמרם כלל.** היינו, כי הדברים נרשמו כביכול מפיו, בעיקר על ידי אונסי, אך גם על ידי שטרית, מבלי שהוא עצמו אמרם. כך, לשיטת המאשימה, הנאשם למעשה שלל את הקשר הסיבתי בין טענת הפסול לבין ההודיה. **לפי שיטה זו, בהנחה שבית המשפט ייתן אמון בחוקרים ויקבע כי הדברים נאמרו על ידי הנאשם, ובהעדר אמירה של הנאשם הקושרת את הדברים לעילת הפסול, מבקשת התובעת כי טענת הנאשם למשפט הזוטא תדחה.**

143. **תשובת הסנגוריה לטענה זו היא, שהנאשם דווקא השתדל מאוד לדייק בדבריו. לשיטתה, הנאשם דווקא העיד בעקביות וטען שהוא לא אמר דברים כאשר הדברים שנרשמו לא היו מדויקים. לפי שיטה זו, הנאשם סיפר בדיוק מה אבו עיסא אמר לו לומר. לדבריו, למרות שמסר גרסה מאוד מדויקת, בהתאם להנחיות אבו עיסא, שטרית ואונסי רשמו מפיו דברים רבים שאותם לא אמר, ורק אותם הכחיש.**

144. במישור הכללי, הנאשם הסביר בלשונו את התנהלותו בחקירות יום 12.12.17, ובשלב מסוים מיקד זאת כך: "מה ששטרית אמר אותו אני אומר אותו, מה שאבו עיסא אמר אותו אני אומר אותו. מה ששטרית אמר לי חאלד אמר ככה אני אומר לך שטרית אמר לי חאלד אמר ככה. מה שאבו עיסא אמר לי להגיד אותו אני אומר שאבו עיסא אמר לי" (פרוטוקול יום 10.8.20, עמוד 511). משמע, הנאשם טוען כי אמר בעקביות את כל מה שאבו עיסא הנחה אותו לומר. כמו כן, דברים ששטרית אמר לו שחאלד אמר, הוא אישר גם כן, שהרי מטרתו להתאים הגרסה (וראו הסברו החוזר לעניין זה בפרוטוקול יום 13.9.21, עמ' 561). אולם, לדברי הנאשם, כל תזה נוספת שהוצעה לו - שלא נאמרה על ידי אבו עיסא ולא אמרו לו כי כך גרסתו של חאלד - הוכחשה או לא נאמרה כלל. ממילא, לגרסתו, כל מה שנרשם שאמר מעבר לכך, הוא פשוט לא אמר, ומדובר ברישום שקרי.

145. עיון בחקירת הנאשם מלמד **שיש נקודות לגביהן יש עקביות כללית, בעיקר בטענה הבסיסית על "מסר מהסנגור" ועיקרי תוכנה. אולם, גרסת הנאשם לגבי הפרטים רחוקה מלהיות**



עקבית, ויש סתירות ותמיהות בחלק מהפרטים. סתירות, שעל פניהן אינן נובעות מקשיי זיכרון פשוטים וכנים. נעיין בכמה דוגמאות.

146. הנאשם אישר בחקירתו הנגדית כי חלק מהפרטים שנרשמו בזכ"ד של שטרית מיום 12.12.17 (ת/45 יט) הוא אכן אמר. לדוגמא בעמ' 489 (פרוטוקול 10.8.20), הנאשם מאשר כי סיפר לשטרית שלאחר הפיגוע חאלד הגיע אליו הביתה והראה את הנשק, שכן כך הורה לו אבו עיסא לומר. הנאשם גם אישר שסיפר כי עזר להחביא את הנשק והוסיף כי אמר לשטרית שהוא עצמו פרק את המחסנית (שם, עמ' 493). הנאשם גם מאשר כי השיב בחיוב כאשר נשאל על תמונות חומרי ההרדמה ששלח אחיו ואישר את סברת החוקר שזה היה חלק מהתוכנית לחטוף נשק מחייל. אישור, שניתן על פי הנחיות אבו עיסא (שם, עמ' 494).

147. לגבי ההודיה כי חאלד אמר שתכניתו לחטוף נשק מחייל קשורה למצב בעזה (ת/45 יט, סעיף 18.1.2), השיב הנאשם כי אינו זוכר שאמר דבר כזה (עמ' 495). הנאשם גם טען במפגיע כי מעולם לא אמר לשטרית שחאלד אמר לו שהוא מתכנן לרצוח חייל "אני לא סיפרתי לשטרית" (שם). אם כי בהמשך, כאשר נשאל אם אמר לשטרית ששמע מחאלד על כוונה לבצע פיגוע אך לא האמין לו, כפי שרשם שטרית (ת/45 יט, סעיף 18.1.3), הנאשם זנח את טענת "ברי" וטען כי "אני לא זוכר שאני אמרתי דבר כזה לשטרית" (עמ' 497). ממילא עולה השאלה, אם אינו זוכר, כיצד השיב קודם בביטחון על פרט כה בסיסי?

148. עוד טען הנאשם כי אמר לשטרית, שבזמן הנסיעה המשותפת לירושלים, חאלד אמר שמצב הילדים הפלשתינים קשה. אך לא דיבר על כך שחיילי צה"ל הורגים ילדים בעזה ולא כי הוא מתכנן פיגוע, כפי ששטרית רשם. הנאשם הדגיש כי השיח שדווח לשטרית התייחס לילדים באזור חברון, ולא לילדים בעזה (עמ' 496-497). הנאשם אישר את הדברים שרשם שטרית (ת/45 יט, סעיף 18.1.4) לפיהם אמר לו שהוא מעריך שחאלד לאומני, משום שאמו מגיעה מאזור חברון. עם זאת, הנאשם הכחיש את הטענה כי אמר לשטרית שחאלד עצבני באופיו (עמ' 497).

149. כך, הנאשם השיב לגבי פרטים שונים, לגביהם נשאל על ידי שטרית. חלקם אמר לשטרית משום ששמע הדברים ישירות מאבו עיסא וכך מסר. חלקם, הבין מההקשר כי מדובר בגרסתו של חאלד ולפיכך אישר הדברים, אף אם פרט מסוים לא נאמר לו על ידי אבו עיסא. זאת, משום ש"אני חשבתי כל דבר שאני מדבר אתו שהוא שואל אותי אני צריך להגיד לו כן" ואף "אני לא זוכר שאני אמרתי לו לא" (עמ' 503).

150. לתמיהת התובעת על כך, שהרי חלק מהדברים שמסר לשטרית לא נאמרו בכלל על ידי חאלד, השיב הנאשם "אני אומר לך שהוא אמר לי שחאלד אמר" (עמ' 504). לטענתו, זו הסיבה בגללה, לדוגמה, אישר לשאלת שטרית כי חאלד הראה לו את הסכין בו ביצע הרצח (עמ' 505), אם כי בהמשך (עמ' 508) טען לפתע כי כלל לא אישר תזה זו. לשאלת התובעת אם אישר לשטרית כי חאלד אמר שזו סכין שהשתמש בה לחתוך בשר (ת/45 יט, סעיף 18.1.10) השיב הנאשם פעם אחת בחיוב (עמוד 506 שורות 10,11) אך פעם אחרת השיב כי אינו זוכר (שם, שורות 23,25).

151. הנאשם מספר שאישר הצעות של שטרית לעובדות, היינו בשאלות סגורות, גם כאשר לא הבין מה בדיוק נאמר. זו הסיבה שהוא אישר לשטרית כי שבמהלך הסיוורים לא ראה חיילים שוכבים או לא



ערניים (ת/45 יט, סעיף 18.1.9). זאת, משום שלא ידע את פירוש המילים בעברית "שוכבים" או "עירניים" (שם). לתמיהת התובעת על כך, שהרי החקירה התקיימה בשפה הערבית, ענה הנאשם כי שטרית אמר את המילים האלה בעברית, ולכן לא הבין (עמ' 505). יוער כי **טענה תמוהה זו לא הוטחה כלל בשטרית**, גם לא כאשר חזר מאוחר יותר להעיד, ביום 11.2.21, כעד הזמה.

152. הנאשם מספר כי במקרה אחר, כאשר נאמר לו על ידי שטרית שחאלד אמר משהו הסותר את דברי אבו עיסא, אמר הנאשם כי אינו זוכר. זאת, ביחס למספר הסיורים. אבו עיסא אמר לו להגיד שהיו 4 סיורים, אך כשאמר זאת, הגיב שטרית באמירה שחאלד סיפר על יותר. לפיכך הנאשם מספר כי אמר לשטרית שאינו זוכר את מספר הסיורים. לשאלת התובעת על כך שבעדות הנאשם לפנינו, יום קודם, מסר ששטרית אמר לו שחאלד אמר שהיו 7 סיורים והוא אמר לשטרית "טוב", השיב הנאשם "לא, אני לא זוכר בדיוק אם אני אמרתי לו טוב או לא, אני אמרתי לו שאני לא זוכר" (עמוד 507). יאמר כי בת/45 יט (סעיף 18.1.11), נרשם לגבי מספר הסיורים "בין 4 ל- 5 פעמים כאשר פעמיים היו בערד ושלוש פעמים בשטחי האימונים ליד הבסיס הצבאי".

153. למרות טענת הנאשם לאווירה טובה אצל שטרית בחקירה מיום 12.12.17, כאשר הגיעה התובעת לחקור על כמה נקודות קריטיות בזכ"ד של שטרית (בעיקר לגבי הפרק בו מספר סעיפים העוסקים בקוד "פיצה", בראיית הסכין לאחר הפיגוע וחלק הנאשם בהסתר הנשק - (ת/45 יט, סעיף 18.2)), טען הנאשם שחלק מהדברים שרשם שטרית לא נאמרו על ידו כלל. כך לדוגמה, שלל הנאשם את הטענה כי אמר לשטרית שלאחר הפיגוע, אחיו עדכן אותו והראה לו את הסכין בה רצח את החייל (עמוד 508). זאת, למרות שקודם לכן (עמ' 505) הסביר הנאשם שאישר הדברים לשאלת שטרית, כי הבין שזו גרסת חאלד, כאמור. כן שלל את הטענה כי היה קוד מוסכם מראש "שפיצה זה נשק" (עמוד 509). כך גם שלל הנאשם כי אמר לשטרית שעזר לחאלד להחביא את הרובה שהוא לקח מהחייל (שם), אף כי אישר שאמר לשטרית, על פי הנחית אבו עיסא, כי חאלד הגיע הביתה מבולבל, הראה הנשק ודיווח שהרג חייל (עמ' 511).

154. בהמשך החקירה הנגדית, ולכאורה גם **בסתירה מוחלטת לדבריו האמורים בעניין הסכין**, אישר הנאשם (עמ' 512), שלוש פעמים, לשאלות חוזרות של התובעת, שהוא אכן אמר לשטרית שחאלד הראה לו את הסכין (ובאחת הפעמים את הרובה עם הסכין). אחרי שאמר זאת בעמ' 505 אך שלל זאת בעמ' 508). יתרה מכך, הנאשם טוען שאישר לשאלת שטרית כי לסכין היתה ידית אדומה, וזאת בהתאם להנחיות אבו עיסא (עמוד 512). עם זאת, גם בשלב זה, הנאשם טען שלא נכון שהוא אמר לשטרית כי ראה על הסכין מעט דם (שם). אם כן, **כבר בשלב זה, היה ניכר כי הנאשם אינו עקבי כלל, ביחס לטענותיו אודות חקירת שטרית. ודוק, אין מדובר במי שאמר מראש שאינו זוכר הפרטים, או לפחות היה עקבי ביחס לפרטים שאותם זוכר או אינו זוכר. הנאשם אישר פרט, שלל את אותו פרט, ואז שוב אישר או טען שאינו זוכר.**

155. התובעת המשיכה ושאלה לגבי שיחות הטלפון שהתקיימו עם חאלד מיד לאחר הפיגוע. הנאשם הכחיש כי אמר לשטרית שאמר לחאלד להגיע מהר הביתה. הנאשם המשיך וטען שגם במציאות לא אמר לחאלד להגיע מהר הביתה (פרוטוקול 10.8.20, עמוד 510). ויאמר, כי לפי התמליל המוסכם של השיחות אשר הוגש על ידי ההגנה (נ/3-ג') אכן אומר הנאשם "טוב אל תתעכב, עוד כמה זמן תגיע הביתה". **מובהר כי השאלה אם אמר לחאלד בטלפון למהר או לא, ואם אמר זאת לשטרית או לא, היא**



נקודה צדדית. אך ההכחשה משתלבת בדפוס בו הנאשם מכחיש שאמר חלק מהדברים שנרשמו על ידי שטרית, למרות האווירה הנעימה שטען לה שם, באופן בלתי משכנע ביותר.

156. אי בהירות נוספת בגרסת הנאשם נוגעת להסתרת הנשק, כפי שרשם שטרית (ת/45 יט, סעיף 9-18.2.7). כאמור, בעמ' 509, אמר הנאשם כי לא אמר לשטרית שסייע לנאשם להטמין את הרובה. הנאשם חזר על כך בעמוד 512 "אני לא אמרתי את זה". לגבי הפרדת המחסנית מהנשק, אישר הנאשם כי אמר זאת לשטרית, שכן "זה מה שאבו עיסא אמר לי כן" (שם) וכן "אני רק אמרתי לו שפרקתי את המחסנית" (עמ' 513). יוזכר שוב, כי דברים אלה הם בניגוד לדברי הנאשם בעמ' 493, אז אישר הנאשם שאמר לשטרית שסייע להחביא את הנשק. אם כן, **גם בשאלת הטמנת הנשק, הנאשם סותר עצמו לגבי גרסתו אצל שטרית.**

157. יוער בהקשר זה כי, כאשר נשאל על כך ששטרית רשם מפיו, שחאלד הסתיר הנשק בשקית לבנה, אישר הנאשם שאכן אמר לשטרית שהנשק הוטמן בשקית לבנה עם המחסנית (עמ' 514), וזאת תוך שהוא מסביר כי את תמונת הנשק עם המחסנית והשקית, ראה בשלב החקירה הראשון ולכן ידע לומר. מובהר, שהסברו לגבי התמונה לא פותר את הקושי בטענתו לגבי גרסתו לשטרית. לפי טענתו בבית המשפט, אמר לשטרית שלא נכח בהטמנה. אם כן, כיצד ידע שהנשק והמחסנית הוטמנו יחדיו, באותה שקית? ודוק, השאלה אם הראו לנאשם קודם לכן תמונה (כטענת ההגנה), אם לאו (כטענת התביעה) אינה רלוונטית. שכן **השאלה לפנינו היא לא מה קרה, ולא אם הנאשם ידע על השקית, השאלה היא מה הגרסה שמסר לשטרית.** אם לדבריו עמד על כך שלא ראה את פעולת ההטמנה, כיצד הסביר לשטרית כי הוא יודע את פרטי ההטמנה? מה ההקשר של ידיעת פרטי ההטמנה, אם טוען שהכחיש נוכחות בהטמנה? **טענת הנאשם שמסר גרסה כה לא עקבית, כי תיאר את השקית ואת אופן הטמנת המחסנית, כאשר הוא גם אמר לשטרית שלא נכח כלל בהטמנה, פשוט תמוהה.**

158. יאמר שלא כל הפרטים שמוסר הנאשם אינם הגיוניים ואינם משתלבים. כך לדוגמה, שטרית רשם (ת/45 יט, סעיף 18.2.10) כי הסכין נשטפה באמצעות צינור או מיכל. זאת, בעוד הנאשם מספר כי אבו עיסא אמר לו לומר צינור, אך כאשר אמר זאת לשטרית, אמר לו שטרית כי גרסת חאלד היא ששטף במיכל. זו דוגמה לדינמיקה אפשרית של חקירה, ואין ממש בתמיהה התובעת על פרט זה.

159. אולם, תמיהה משמעותית נוספת עולה מגרסת הנאשם לגבי השיחה שניהלו כאשר יצאו לאכול פיצה בכסיפה, לאחר הפיגוע. לפי שטרית, הנאשם אמר שחאלד שאל אם לדעתו הם יתפסו, וכי הוא הורה לחאלד לא להודות בחלקו אם ייעצרו (ת/45 יט, סעיף 13-18.2.12). הנאשם בעדותו מאשר שאמר לשטרית שהם הלכו לאכול פיצה. אולם, לטענתו "אני אמרתי חאלד שאל אותי אם יתפסו את הבן אדם שעשה את המעשה" וכי "אני אמרתי כן, אולי יתפסו" (עמוד 519, והדברים מובהרים שנית בעמוד 520). הנאשם הכחיש כי אמר לחאלד לא להודות אם יתפס.

אין הכוונה כאן להתייחס לאירועים עצמם, שיידונו במשפט העיקרי. הקושי הוא שאין הגיון פנימי בסיפור זה על דברי הנאשם לשטרית. שכן, הנאשם מודה (ברוב עדותו) שהוא סיפר לשטרית כי חאלד הגיע עם הנשק והודה בביצוע העבירה, וכי הוא עצמו פרק המחסנית. אם כן, לפי גרסה זו (שהוכתבה לפי הטענה על ידי אבו עיסא) מדוע שחאלד ישאל אם יתפסו את "פלוגי" המבצע ולא "אותי"? **קשה להאמין שהנאשם באמת סיפר לשטרית סיפור כל כך לא עקבי, תוך כדי דיבור.** ייתכן שהדבר נובע מכך שהנאשם טען שחאלד לא דיבר



ברורות כי היו במקום ציבורי, אך פרט זה עצמו צריך היה להיות חלק מהסיפור. לכן, **הדבר מרמז לכך שהנאשם מתבלבל בין שתי גרסאות**, הגרסה לגבי מה שהתרחש (שתבחן במשפט העיקרי) והגרסה לגבי מה אמר (הנבחנת כאן). יש לזכור כי לפי טענת "המסר מהסנגור" הנאשם אמר היה למסור לשטרית הודיה עם סיפור פנימי הגיוני, המתאים לגרסת חאלד. **חוסר ההיגיון בטענת הנאשם אודות גרסתו לפני שטרית לגבי השיחה בפיצרייה, פוגם עוד במהימנות הגרסה של הנאשם לפנינו** אודות נסיבות מתן האמרה.

160. שטרית רשם (ת/45 יט, סעיף 18.2.14) שהנאשם לא הבין שבשיחות הטלפון חאלד מדווח על כך שביצע פיגוע, וכי הבין זאת רק לאחר שראה את הנשק בפועל. הנאשם הכחיש כי אמר דבר כזה (פ' 10.8.20, עמ' 520-521). הדבר לכאורה תמוה, הרי הנאשם עצמו סיפר, במועד הראשון של חקירתו הראשית, שאבו עיסא אמר לו להגיד דברים הדומים לכך מאוד "ושאתה הבנת, שלא כל כך הבנת על חאלד בשיחה, שאתה הבנת אבל בשיחה האחרונה כאילו, בהתחלה כאילו שלא, שאני בהתחלה כאילו לא הבנתי, ובסוף כן הבנתי" (פרוטוקול יום 21.7.21 עמ' 540). נכון שהדברים אינם זהים לגמרי, למה ששטרית רשם. אולם **תמוהה היא ההכחשה הקטגורית של הנאשם את הטענה כי אמר לשטרית דברים כאלה, כאשר טוען שאמר כל מה שאבו עיסא הנחה אותו לומר**. מסתבר שבעדות מיום 10.8.20, בה הנאשם הבחין בין דברים ש"באמת אמר", לפי הנחיית אבו עיסא, לבין דברים אשר "סתם רשמו", **הנאשם כבר לא זכר מה בדיוק ייחס לאבו עיסא בעדותו 3 שבועות קודם לכן, והמשיך במגמה להכחיש חלק מהפרטים שנרשמו על ידי שטרית, אם הפרט המסוים נשמע לו חמור מדי**.

161. יתרה מכך **נראה שהנאשם גם לא זכר מה ייחס לאבו עיסא יום אחד קודם לכן**. שכן חוסר עקביות נוספת עולה מדברי הנאשם (פרוטוקול 10.8.20, עמ' 525-526), לפיהם לא אמר לשטרית את הדברים שרשם מפיו, כאילו הנאשם התפאר לפני אחיו, בהתפארות שווא, שיש ביכולתו להשיג נשק מסוחרים (ת/45 יט, סעיף 18.4). גם לשאלה חוזרת אם סיפר לשטרית שאמר לחאלד שישג נשק השיב "אני לא סיפרתי את זה" (שם, עמ' 527). דא עקא, הנאשם הרי טען, כאמור לעיל, שכל דבר שנמסר לו מאבו עיסא כי זו היא גרסתו של חאלד, הוא מסר, ואפילו דברים שהבין מההקשר שזו גרסת חאלד. והרי, הנאשם בעצמו סיפר, בעדותו הראשית, יום קודם לכן, שאבו עיסא אמר לו על גרסת חאלד "אבו עיסא הגיע ... הוא התחיל להגיד לי שחאלד סיפר לו ... והוא אמר ... ושיש אנשים שאני מכיר שסוחרים נשק" (פרוטוקול 9.8.21 עמ' 471).

162. לשאלת בית המשפט, מה ההיגיון בכך ששטרית רשם גם דברים שנאמרו על ידי הנאשם וגם דברים שלא נאמרו, לא הייתה לנאשם תשובה. אולם, לטענתנו זו האמת העובדתית (פ' 10.8.21, עמ' 536-537). **יאמר, לא מתקבלת על הדעת טענת הנאשם, כי מצד אחד, כל מה שאבו עיסא אמר לו כי זו גרסת חאלד הוא מסר לשטרית, וכי התפארות השווא לגבי סוחרים הנשק נאמרה לו כביכול על ידי אבו עיסא מפי חאלד, אך מצד שני בכל זאת לא אמר הדברים לשטרית, ומצד שלישי למרות הכל שטרית רשם מדעתו את אותו פרט עצמו. מדובר בתמיהה משמעותית נוספת על גרסת הנאשם**.

163. **סיכומו של דבר**, נוכח כל המפורט לעיל, הסתירות המשמעותיות בגרסתו של הנאשם וחוסר ההיגיון הפנימי בדבריו, **אין מנוס מן המסקנה שלא ניתן ליתן אמון בגרסת הנאשם ביחס לחקירתו אצל שטרית ביום 12.12.17**. עוד יאמר כי הטענות הקונקרטיות של הנאשם כלפי שטרית, לפיהן החליט לרשום פרטים רבים אותם הנאשם כלל לא אמר, **כלל לא הוטחו בשטרית**. למעשה עיון



בחקירה הנגדית של שטרית בהקשר זה, מגלה שהסנגור תקף אותו רק על יסוד ההנחה שהוא היה מודע לתרגיל החקירה, אולי גם לתרגיל "המסר מהסנגור". אין מדובר במחדל של הסנגור, שכן טענות אלה כלל לא עלו כטענות התנגדות לקבלת האמרה, "טענות זוטא" שבאו יחד עם הכפירה המפורטת. יתרה מכך, גם כאשר המכונה שטרית חזר להעיד ביום 11.2.21 הסנגורים לא ביקשו להשלים חקירה נגדית ביחס לטענות שהנאשם העלה כלפיו בעדותו.

164. **המסקנה היא שיש לדחות את גרסתו של הנאשם, ולקבוע שלא ניתן לבסס כל ממצא על יסוד עדותו של הנאשם ביחס לחקירתו אצל שטרית, אלא אם ממצא זה מגובה בחיזוק של ממש, או לכל הפחות נימוק משכנע להאמין לנאשם.** מסקנה מתבקשת היא, שיש להעמיד את הרישום של זכ"ד ת/45, על חזקתו, כי הוא משקף אמת (במגבלות המדיה) לגבי דברי הנאשם בעת חקירתו. עם זאת, חשוב להדגיש כי אין בממצא זה משום קביעה שהדברים שנאמרו לשטרית היו אמת עובדתית לגבי ההתרחשויות לקראת הפיגוע ולאחריו, עניין הטעון הכרעה במשפט העיקרי. יתרה מכך, הממצא לפיו הדברים שנרשמו הם הדברים שנאמרו - אינו מספיק כדי להכריע בשאלה אם הדברים קבילים, כמובן. שאלת הקבילות תלויה גם בממצאים נוספים.

הודעות משטריות שגבה אונסי

165. **הממצאים העגומים אודות מהימנות הנאשם ביחס להתרחשויות בחקירת שב"כ ביום 12.12.17, חוזרים על עצמם, ביחס לשאלת מהימנותו בהקשר לחקירה שהתקיימה אצל חוקר המשטרה אונסי.** זאת, בחקירה אחת שנערכה שעה קלה אחר חקירת השב"כ של שטרית, וחקירה קצרה נוספת, שהתקיימה יום לאחר מכן. יאמר, שחלק משיקולי המהימנות, בהם הטענה התמוהה לגבי תמימות פוליטית מוחלטת של הנאשם, רלוונטיים גם כאן. יתרה מכך, ממצא המהימנות ביחס לדבריו אודות החקירה אצל שטרית, כשלעצמו, רלוונטי גם לעניין זה, שהרי הדברים קשורים בעניין ובזמן. שכן, מדובר באותו שלב חקירה למעשה, והנאשם טען כי נקט באותה מדיניות לגבי גרסתו, אף כי לעניין אונסי טען לאווירה שונה. להלן יובאו עוד כמה דוגמאות, המלמדות לכאורה על בעיית מהימנות, גם ביחס לגרסת הנאשם אודות החוקר אונסי.

166. **כזכור, בחקירה הראשית תיאר הנאשם את חקירתו של אונסי כמנוגדת באווירה לחקירה של שטרית.** בעוד אצל שטרית קיבל יחס נעים, ומסר את גרסתו (אף אם רשם דברים שלא אמר), הנאשם תיאר את האווירה אצל אונסי כאגרסיבית ביותר, בה הטיח אונסי גם דברים שהנאשם לא אישר ואונסי רשם אותם בכל זאת (ראו פרוטוקול יום 9.8.20, עמוד 481 והלאה). בחקירה הנגדית סיפר הנאשם כי החקירה נפתחה באופן דומה לחקירה אצל שטרית. היינו, כי החוקר הציע שתיה, הנאשם סירב והחוקר עמד על כך שישתה (פרוטוקול יום 13.9.20, החל מעמוד 541). עם זאת, הנאשם חזר על הטענה כי כאשר הוא לא אישר תזה מסוימת "אז הוא היה צועק" ולאמירת הנאשם כי אם כך לא יחתום, אונסי קם וזרק העפרון באגרסיביות ודרש ממנו לחתום (שם, עמ' 543).

167. **הנאשם טען כי היה רעב בחקירתו של אונסי, אם כי אישר שגם אונסי הציע שתיה, ואפילו קפה ותה, אך הוא סירב, ולבסוף הסכים רק לשתות מים (עמ' 545).** לנאשם לא היה הסבר מדוע לא הגיש תלויה רשמית על התנהלותו של אונסי.



168. הנאשם **אישר שאמר לאונסי כי חאלד הוא "וונתי"**, היינו פטרייט או לאומני, כפי שהנחה אותו אבו עיסא (פרוטוקול 13.9.20 עמ' 548-550, ויאמר כי המילה "וונתי" נרשמה בטקסטים שונים בתיק בתעתיקים שונים, ונרשם גם כאן בתעתיקים משתנים, כפי שנרשם בכל טקסט מצוטט). אולם, לטענת הנאשם "לא ידעתי מה זה 'וונתי'", הוא שמע את המילה "אצל המדובבים" וחזר עליה לפי הוראות אבו עיסא, מבלי שידע את משמעותה (שם, עמ' 551 - 550). הנאשם הכחיש כי אמר לאונסי שלחאלד יש זיקה לעניין הפלסטיני, או כי הוא "וונתי" משום שאמו הגיעה מאידנא בנפת חברון. אמנם האם באה משם, אך לטענת הנאשם הוא לא ידע שהדבר יכול להיות קשור להיותו "וונתי", שכן "אצלי אין קשר" (שם, עמ' 551). יאמר כי טענה זו מפתיעה עד מאוד, שהרי הנאשם טען בבית המשפט כי אמר לשטרית "אני לא אמרתי עצבני, אני אמרתי שהוא בן אדם לאומני בגלל שאמא שלו מחברון" (פרוטוקול 10.8.21, עמ' 497). וזאת, ללא כל הסתייגות לגבי הבנת התוכן. **תמיהה זו משתלבת באותו דפוס**, שהנאשם מכחיש במשפט שאמר בחקירה דברים הנשמעים לו כקיצוניים, למרות שמוקדם יותר בחקירה הנגדית, או בחקירה הראשית, אישר כי אמר הדברים (אף כי על פי הנחיית אבו עיסא).

169. למרבה ההפתעה, למרות שהנאשם עמד על כך שאמר לשטרית שמעולם לא שמע מחאלד שיש לו תכנית להרוג חייל (בניגוד למה ששטרית רשם מפיו), כאשר נשאל אם אמר זאת לאונסי, השיב מספר פעמים כי אינו זוכר אם אמר. גם כאשר הפרקליטה מיקדה אותו וביקשה לדייק אם אינו זוכר או שיודע שלא אמר השיב "הראש שלי לא מחשב. שאני יכול לזכור כל דבר מלפני שלוש שנים" (פ' 13.9.20, עמ' 551). אף כאן, **נראה דפוס דומה. מדובר בנקודה המרכזית במשפט. ונראה שהנאשם מנסה לעמעם דברים חמורים יחסית שנרשמו מפיו, אך הוא לא עקבי בדרך העמעום**. דא עקא שכאן, בחקירה המאוחרת, לא זכר שהכחיש באופן גורף בדיון קודם שאמר זאת בחקירה, ועתה טען שאינו זוכר אם אמר, נוכח חלוף הזמן.

170. גם לגבי הסיורים, הנאשם הכחיש קטגורית כי אמר לאונסי שחאלד אמר "נראה אם נפגוש חייל או מישהו, לקחת לו את הנשק" (פרפרזה של התובעת על שורה 14-15 להודעה ת/45). הנאשם הדגיש "לא אמרתי דבר כזה", אם כי, מיד אחר כך אמר "לא זוכר שאמרתי את זה" (שם עמ' 553).

171. בהמשך, גרסתו של הנאשם הייתה מאוד לא ברורה **לעניין הסיורים**. התובעת התייחסה למה שנרשם על ידי אונסי בת/45 כ' החל משורה 16. לדבריו, לגבי מיקום סיורים "במרכז תחנה מרכזית היכן שחיילים מגיעים", הוא אכן אישר לאונסי שעשו סיורים "תחנה מרכזית ערד", הנאשם הוסיף את המילה "במרכז", אך המילים שרשם אונסי "היכן שהחיילים מגיעים" לא נאמרו על ידו (עמ' 553). לגבי הרישום שהשניים הלכו "לאזור מערבית לערד בהרים ישנו מוצב צבאי של צה"ל", התעקש הנאשם כי אמר מפורשות לאונסי שהיו שני סיורים בערד ושניים "בהרים" למרות שהדבר לא נרשם. לעצמה, זו גרסה אפשרית כמובן.

172. לגבי ההליכה לאזור ההרים ליד מוצב צה"ל, משתמע שהנאשם תחילה אמר שלא אמר כך, ולאחר מכן אמר שכן אמר. בסוף אמר שאישר לשאלת אונסי על סיורים בהרים, אם כי הוא הוסיף מעצמו שיש שם בסיס צבאי (עמ' 554 - 555). יאמר שכאן ייתכן שמדובר בסתירה מדומה בדבריו, ואי הבנה. עם זאת, גרסתו אינה מתיישבת היטב עם דברים שאמר בעדותו הראשית ביום 9.8.20 (עמ' 484), אז דחה הטענה כי אמר לאונסי שהסיורים בהרים היו קרובים לבסיס, וטען שלא היו קרובים כלל, אלא במרחק 5



ק"מ מהבסיס. יאמר כי הנאשם טוען שבמציאות אכן היה עם חאלד במקום בו צולם שותה קפה, שהיה 5 ק"מ מהבסיס, ליד מצדה (עמ' 559).

173. לשאלת התובעת אם השיב לשאלת אונסי לגבי **שם הבסיס** אמר הנאשם "אמרתי לו 'נח"ל'" (עמ' 555, שורה 14). ידיעה, שאינה משתלבת היטב עם טענתו כי אבו עיסא אמר לו להגיד שהוא לא ידע את מטרות הסיוורים, כפי שהסביר מיד (שם, שורה 23). לשאלת התובעת, אמר הנאשם שהרישום של אונסי (ת/45כ, שורה 30 והלאה) לפיו הנאשם ידע כי תכניתו של חאלד היא לרצוח חייל ולחטוף נשק, אינה משקפת את דבריו וכי לא אמר זאת. התובעת הקשתה, הרי נרשם מפורשות בהודעה כי הנאשם השיב בשלילה לשאלת אונסי אם הנאשם וחאלד ניסו לקחת נשק מחייל כלשהו, ואילו אונסי היה חפץ להפלילו לשווא, יכול היה לרשום שכן ניסו לעשות מעשה. הנאשם הגיב בביטוי של חוסר אמון לטענה זו, שכן לדבריו, בכל פעם שענה בשלילה היה אונסי צועק עליו, וכאשר סירב לחתום הוא זרק העפרון והורה לו לחתום (שם, עמ' 556, שורה 3 והלאה). מכל מקום הנאשם הדגיש כי במציאות כלל לא היו סיוורים מכל סוג, וכי לא הסתובב עם חאלד "בכלל בכלל" (עמ' 557), אף כי פעמים ספורות נסע עם חאלד לערד לשתות קפה (עמ' 558).

174. המשך החקירה הנגדית ביום 22.11.20, התמקדה בשלב הראשון בשיטת החקירה של אונסי. בשלב זה של החקירה הנגדית הנאשם החזיק מולו את נוסח הודעתו בשפה הערבית, וניסה לעקוב אחר שאלות התובעת. הדבר גזל זמן רב, אך הוחלט לאפשר זאת כדי לאפשר לנאשם לדייק. יאמר, כי בשלב זה היו לא מעט ויכוחים עקרים על פרטי פרטים, שלא הוסיפו מידע יעיל לצורך הערכת המהימנות של הנאשם. מספר פעמים, הנאשם טען לגבי פרט זה או אחר כי אונסי כן רשם במדויק את תשובתו לשאלה המנחה שנשאל, או לא רשם (קורא הפרוטוקול מוזהר כי בעמוד 554 לפרוטוקול אותו יום, יש בשלב מסוים היפוך של הרישום בין דברי הפרקליטה שנרשמו בטעות כ"ת" ודברי הנאשם שנרשמו בשגגה כ"ש", כמעט עד סוף העמוד). נקודה מרכזית שעליה עמד הנאשם היא טענתו שאונסי חקר אותו על בסיס "ניירות" (כפי הנראה הכוונה לזכ"ד של שטרית, שנכתב שעה קלה קודם, שאונסי העיד שעל פיו שאל). לטענתו, כל אימת שסתר טענה שנרשמה באותן ניירות, צעק עליו אונסי כי הוא שקרן.

175. כך לדוגמה, הנאשם הסכים כי אמר לאונסי, או אישר לשאלות אונסי את כל אשר הוא כתב על הסכין החל משורה 58 להודעתו ת/45כ עד שורה 62, היינו כי אכן ראה אצל חאלד סכין פיקניק אדומה מסוג "מוס קבס". זאת, למרות שהדבר לא נכון. ואולם, יתר הדברים במקטע זה בהודעה, לפיהם חאלד אמר לנאשם כי בכוונתו להרוג בו חייל, וכי הנאשם ראה את הסכין לאחר הרצח - לא נאמרו על ידו, ואת זה רשם אונסי מדעתו (עמ' 555 עד 558). ויאמר כי **גרסה זו תמוהה, הרי הנאשם כבר אישר שאמר לשטרית בדיוק את אותם דברים**, כאמור לעיל, אז מדוע שלא יאמר אותם גם לאונסי? ומדוע שאונסי ימציא זאת?

176. בשלב הבא של החקירה הנגדית, נשאל הנאשם אם אכן אמר לחוקר אונסי כפי שרשום בהודעתו (ת/45כ, החל משורה 66): "יום חמישי שעה 21:15 בערך התקשר אלי חאלד אחי, הייתי יושן בבית, בפזורת כסיפה, וחאלד בשיחה אמר לי הבאתי פיצה, בהתחלה לא הבנתי והאמנתי שהביא פיצה לארוחת ערב, ואחר כך חאלד התקשר אלי שוב ואמר לי הבאתי פיצה, אכלתי שבעתי, והבאתי לך פיצה, ואחים שלך אכלו אותה, וכך הבנתי מדבריו שהוא הביא נשק, אך לא הבנתי שהוא רצח חייל".



177. הנאשם תחילה אישר רק כי אמר הכל עד המילים "אכלתי, שבעתי, הביאו לך פיצה ואכלו אותה" אולם "ואת השאר לא אמרתי" (פרוטוקול 22.11.20 עמ' 560). לשאלה מפורשת אם אמר המילים "וכך הבנתי מדבריו שהוא הביא נשק, אך לא הבנתי שהוא רצח חייל" השיב "לא, את זה לא אמרתי".

178. מכאן הנאשם מתחיל להסתבך בגרסתו. התובעת החלה ללחוץ לעניין הלוגיקה של המשפט, המתחיל במילים "בהתחלה לא הבנתי ...", שאין בו הגיון ללא משפט נוגד בהמשך. הנאשם תיקן, והבהיר כי גם את הפתיח הזה לא אמר, ואף לא אמר שתחילה חשב שהוא הביא פיצה (עמ' 561). תשובה זו כשלעצמה יכולה הייתה להסתדר, בדוחק. אולם, לאחר בקשת הסנגורית עו"ד פטישי כי המשפטים יתורגמו מהנוסח בערבית, והתרגום יצא כמעט זהה לתרגום של החוקר, תיקן הנאשם את עצמו שוב, וחזר לומר שבעצם כן אמר לחוקר אונסי, כי תחילה חשב שאחיו באמת הביא פיצה. הנאשם הסביר כי היו יותר משתי שיחות, ובאחת מהן צעק על חאלד כי הוא שקרן. אולם, מכל מקום, הנאשם עומד על כך שלא אמר לאונסי שאכן הבין בשיחות שחאלד השיג נשק (עמ' 562).

179. דא עקא, **שגם גרסה מתוקנת בשנית זו, לא עמדה יותר מרגע קט**. שכן התובעת שאלה אם אונסי המציא את זה, ואז הנאשם תיקן עצמו לומר כי "אני לא אומר שהוא המציא" (שם). בהמשך הבהיר כי "אני לא זוכר שאמרתי לו את זה, את זה שהוא הרג חייל" (עמ' 563), לשאלה אם לא אמר או לא זוכר השיב "לא, לא, אני לא זוכר" (שם). לשאלת הבהרה, אם ייתכן שהוא טועה והוא כן אמר הדברים לאונסי, השיב הנאשם "אולי, אני לא יודע, אני לא זוכר בדיוק" (עמ' 564), וחזר על דברים אלה כמה פעמים. הנאשם הבהיר עוד, כי זה השלב בו אונסי החל לצעוק עליו שהוא שקרן, ולכן אינו בטוח מה בדיוק אמר. מכל מקום, הנאשם הבהיר לשאלות בית המשפט כי, ללא קשר למה שאמר לאונסי, באותו ערב שאחיו התקשר לאחר הרצח, לא הבין ממנו דבר, וחשב כל העת כי מדובר בפיצה (עמ' 565).

180. חשוב להבהיר מדוע **הנאשם עשה רושם מאוד לא מהימן** בקטע זה. זאת, לא משום שאמר או לא אמר, זכר או לא זכר, מה בדיוק אמר לאונסי. הקושי הוא שהנאשם לא עקבי, לא רק לגבי תוכן גרסתו, אלא גם לגבי איכות הזיכרון שלו ביום עדותו. הנאשם טען תחילה בבטחון מלא, שהמלל עד נקודה מסוימת נאמר על ידו, וההמשך לא נאמר על ידו. דבר, המתאים היטב לגרסתו במשפט הזוטא, לפיה אונסי רשם דברים שאמר והוסיף עוד מדעתו. אולם, לאחר שראה שהגרסה הנקודתית, המתאימה לגרסתו הכללית, לא הגיונית במישור התחבירי, הנאשם תיקן עצמו. לאחר קושיות נוספות, נסוג הנאשם לטענה כי אינו זוכר, ובכך פטר עצמו מלהשיב עניינית לשאלות התובעת, תוך הדגשה שזה בעצם השלב בו אונסי צעק עליו שהוא שקרן. ויאמר, **שלא פעם עדים כנים אינם זוכרים אירועים, ובוודאי לא זוכרים במדויק גרסה שהם עצמם טוענים שאינה גרסת אמת. הדבר טבעי. אולם, העדים בדרך כלל כן עקביים לגבי איכות הזיכרון שלהם, שהרי לעניין זה הם מעידים על ההווה**. יתרה מכך, עדים כנים לא ישנו כל כך מהר את גרסתם, נוכח קושיה תחבירית. הרושם היה שהנאשם התפתל, משום שאין הוא נמנה על קבוצת העדים הכנים.

181. רושם שלילי זה החרף עוד בהתפתחות הבאה. שכן, כאשר נשאל אם לדעתו הוא אמר הדברים משום שאונסי צעק עליו, או שלא אמר הדברים ואונסי רשם מדעתו השיב הנאשם "כבודך, שניה. **אם אני אמרתי את זה**, אז זה מהדברים שאבו עיסא אמר אותם אליי, אם אני אמרתי את זה" (ההדגשה נוספה - א"א, פ' 22.11.20, עמ' 567). הרושם היה שהנאשם, אשר בחלק האחרון של חקירתו היה עסוק



בהאשמת אונסי שרשם דברים שלא אמר, נזכר לפתע כי הגרסה שרשם אונסי היא הגרסה שלטענתו אבו עיסא אמר לו להגיד. כזכור, ביום 21.7.20, בעמ' 540 הנאשם סיפר בעדותו הראשית, בין השאר, כי אבו עיסא אמר לו "ומילת פיצה היתה מילת קוד, ושאתה הבנת, שלא כל כך הבנת על חאלד בשיחה, שאתה הבנת אבל בשיחה האחרונה כאילו, בהתחלה כאילו שלא, שאני בהתחלה כאילו לא הבנתי, ובסוף כן הבנתי".

182. הרושם המתקבל הוא שבשלב זה של החקירה הנגדית, הנאשם היה אובד עצות. לאחר שנזכר מה ייחס לאבו עיסא, לא יכול היה כבר לבטל מה שאמר קודם על אונסי, היינו שאונסי רשם דברים שהנאשם לא אמר, או כי הנאשם לא זוכר מה אמר. לפיכך, **הנאשם בחר לטעון שלוש טענות עובדתיות חלופיות**. האחת - לא אמרתי; השניה - לא זוכר אם אמרתי; והשלישית - אם אמרתי אז היה זה בגלל שאבו עיסא אמר לי להגיד. קשה לומר כי האמת זועקת מתוך דברים אלה.

183. מכאן ואילך, בהמשך החקירה הנגדית (פרוטוקול 22.11.20 עמ' 568 עד 576), לאחר שהנאשם חזר לקו, לפיו אמר הכול על פי דברי אבו עיסא, אישר הנאשם כי אמר דברים רבים שרשם אונסי מפיו (החל משורה 73 בהודעה ת/45). כך, אישר הנאשם כי "פיצה" שמשה מילת קוד, וכן כמעט את כל הפרטים לגבי הגעת חאלד אליו, פריקת המחסנית, ההליכה להחביא הנשק, העובדה כי סייע להחביא הנשק, תוך אמירה שהכול נאמר על פי הנחיית אבו עיסא. עם זאת, הנאשם אישר שחלק מהפרטים הוא המציא כדי להשלים את התמונה, כגון האמירה שחאלד האיר באמצעות הטלפון שלו. הנאשם גם אמר שחלק מהפרטים הוא מסר על פי מידע שנודע לו תוך החקירה, כגון פרטי הטמנת הנשק. פרטים, אותם ראה בתמונה, לדבריו, בשלב קודם של החקירה (עמ' 576 - 577).

184. אף כאן, במצבים בהם הנאשם ניסה כביכול לדייק, נמצא מסתבך בפרטים לא הגיוניים. כך לדוגמה, החל מעמ' 577 שואלת הפרקליטה את הנאשם אודות המקטע בהודעה ת/45 (החל משורה 95), בו נרשם מפי הנאשם תיאור, כיצד חאלד טיפל בסכין בו בוצע הרצח, לאחר הטמנת הנשק. בהודעה נרשם: "אחרי שחזרנו הביתה, חאלד לקח את הסכין האדומה המתקפלת שהייתה איתו איתה דקר את החייל, ורחץ אותה מהדם על ידי צינור מחוץ לבית, אצלנו". בהמשך ההודעה, מתואר שחאלד חזר לביתו כדי להסתיר הסכין ולכן הנאשם אינו יודע היכן הסכין. התובעת שאלה למה אמר שהשטיפה נעשתה בצינור דווקא, והנאשם השיב שיש צינורות בבית ו"ככה אני אמרתי לו, צינור" (עמ' 578). יחד עם זאת, לגבי הליכת חאלד הביתה להסתיר הסכין, טען הנאשם "אני לא זוכר שאמרתי".

185. לשאלה אם אמר לאונסי כי מטרת השטיפה הייתה לרחוץ הסכין מהדם, גם כן השיב "אולי אמרתי, אני לא זוכר את זה" (שם). לתמיהת בית המשפט אם אינו זוכר את מטרת השטיפה, לשם מה השתמש בצינור, לא השיב הנאשם בצורה ברורה. עם זאת, הוא חזר ואישר שאמר לאונסי על הצינור (עמ' 579). לשאלה חוזרת של בית המשפט "למה להגיד צינור" או "מה הקשר של הצינור אם לא כדי לשטוף הסכין" השיב הנאשם "אני אמרתי את הצינור סתם ככה" (שם). כך, **שוב התקבל הרושם, שהנאשם מדי פעם מחליט להסתייג לגבי פרט מסוים**, שנשמע לפתע מפליל במיוחד או חמור במיוחד, וטוען שבעצם לא אמר את אותו פרט, או אינו זוכר אם אמר את אותו פרט. זאת, למרות שמדובר בפרט קריטי במהלך הנרטיב של האמרה שנגבתה ממנו. פרט, בלעדיו הופך כל המקטע של הנרטיב להיות לא ברור. למותר לציין כי גם נקודה זו לא שפרה את הרושם בדבר מהימנות הנאשם.



186. הנאשם אישר כי הגרסה שנרשמה מפיו, לפיה אין הוא יודע היכן חאלד הטמין את הסכין, אכן נאמרה על ידו. התובעת שאלה אם אין הדבר מלמד שאונסי רשם גם דברים לטובת הנאשם, ואם אין זה סותר הטענה שצעק על הנאשם להודות, אך הנאשם לא השיב בבירור גם על קושיה זו (עמ' 579 - 580).

187. נקודה דומה אך חזקה עוד יותר, עלתה גם בהמשך עדותו באותו יום (פרוטוקול 22.11.20, החל מעמוד 612). הנאשם נשאל על כך שבהודעתו רשם אונסי כי ראה שחאלד מושך כסף בתקופה שלפני הפיגוע, אך הנאשם לא ידע מדוע. הנאשם אישר שכך נשאל וכך השיב. התובעת הפנתה את הנאשם לכך שאונסי הקשה עליו באופן ישיר, כי בשב"כ טען אחרת ואמר שהוצאת הכסף במזומן נועדה למנוע חילוט הכסף על ידי הרשויות (החל משורה 319 בת/45כ), ואונסי רשם מפי הנאשם "לא כך הבנתי". זאת, למרות שאכן אמר לשטרית כי המטרה היא שהכסף לא יוחרם על ידי הרשויות (ת/45יט, פסקה 18.5). הנאשם נשאל אם אין בכך כדי להוכיח שגם כאשר גרסתו סותרת את האמור בשב"כ, אונסי לא צעק ולא רשם דברים מדעתו, אלא פשוט רשם את גרסתו. הנאשם תחילה לא הבין השאלה, והצביע על כך שרשום שהוא הכחיש הטענה (עמ' 614). כאשר הוסברה לו השאלה השיב: "אני לא יודע, אולי הוא צעק, אני לא יודע, אני לא זוכר", וכן "הוא לא כל הזמן צעק, יש שאלות ספציפיות כשהוא צעק בהן" (עמ' 615), ובשאלה הזו, הוא לא צעק.

188. אמנם, העובדה כי דברי הנאשם נרשמו כראוי, גם כאשר הייתה בהם הסתייגות מאחריות או אפילו מגרסה קודמת, אינה מלמדת מיניה וביה כי כל הרישום משקף את גרסת הנאשם. יחד עם זאת, **הרישומים האמורים אינם מתיישבים היטב עם טענותיו הגורפות של הנאשם כלפי אונסי**. זאת, בהעדר הסבר ממוקד מדוע יתייחס אונסי באופן שונה לרישומים אלה במיוחד.

189. בשלב מסוים, הנאשם אישר גם כי אמר לאונסי את הרישום בהודעתו ת/45כ משורה 101, לפיו גילה לבדו כיצד לנתק המחסנית, עם הכפתור שהיה בצד הנשק. הנאשם טען גם לגבי פרט זה "אבו עיסא אמר לי את זה" (עמ' 580). לשאלת בית המשפט אם **אבו עיסא ממש אמר לו לספר כי לחץ על כפתור בצד השיב "כן, כן"** ולשאלה חוזרת "כן. כאילו היה רושם, כאילו כל דבר הוא היה אומר אליי והיה רושם אותו" (שם). כן הסביר שאבו עיסא אמר לו זאת, כדי להתאים גרסתו לגרסתו של חאלד (עמ' 581). **הנאשם לא השיב בבירור לתמיהות שהעלתה התובעת**, הן על כך שחאלד בכלל לא סיפר כי הנאשם הפריד המחסנית, והן כי אין הגיון שההנחיה של אבו עיסא תרד לרמת פירוט כזו.

190. עם זאת, כאשר קראה התובעת את הטקסט של הודעתו במקטע זה שוב, אמר הנאשם שבעצם יש פרט שהוא לא אמר אותו. הפרט הוא שהמחסנית נפלה לרצפה כאשר ניתק אותה "אני לא אמרתי עד הרצפה" (עמ' 582), משום שאת הפרט הזה אבו עיסא לא אמר. אולם, רגע קט לאחר מכן, כאשר נשאל שוב אם אבו עיסא אמר לו להגיד שהפריד המחסנית השיב "כן, שהפרידתי את המחסנית, שניסיתי להפריד אותה, היד שלך נלחצה על כפתור והיא ירדה על הרצפה, ואחר כך הלכתם אתה וחאלד לקח טוריה והסתרתם את העניינים" (עמ' 582).

191. אם כן, לגרסת הנאשם השלישית בנקודה זו, לא זו בלבד שהנאשם כן סיפר לאונסי כי המחסנית נפלה לרצפה, עתה העיד בבית המשפט כי גם הפרט השולי הזה נאמר לו על ידי אבו עיסא, בכבודו ובעצמו. כך **שוב, הנאשם סתר עצמו כמעט תוך כדי דיבור, כאשר טען בביטחון רב דבר אחד, אז טען את היפוכו, ואז שוב חזר לטענה המקורית**. למותר לציין כי שינויי גרסה תכופים אלה לא חיזקו



את האמון בנאשם. בכך נוסף עוד נדבך על השיקולים המביאים למסקנה כי הנאשם אינו מספר אמת לגבי מהלך חקירותיו האחרונות.

הגיון בסיסי במניע להודאה בשלב החקירה האחרון

192. חשוב להדגיש כי למרות שהנאשם הסתבך הרבה עם הפרטים, של מה אמר למי, ומה בכלל אמר בעצם, ועשה רושם מאוד לא מהימן בהקשר זה, לא ניתן לומר שאין הגיון בגרסתו הבסיסית לגבי השאלה מדוע הודה. בעניין זה התמקדה חקירתו הנגדית ביום 13.9.20 החל מעמוד 565. התובעת הטיחה בנאשם כי אין הגיון בסברה לפיה הוא יודה ברצח וישתחרר, הרי מי שרצח צפוי להיכלא. **הנאשם הסביר כי הוא חסר ניסיון בחקירות שב"כ, והרי הוא לא רצח במו ידיו. לכן, היה נראה הגיוני בעיניו, שאם ישלים הסיפור באופן המתאים לאחיו, אולי ישתחרר.** מה גם שהחוקרים אמרו לו שסוחרי נשק מסוימים נעצרו ושוחררו לאחר שמסרו גרסה מלאה.

193. הפרקליטה המשיכה והטיחה בנאשם שלא הגיוני שהוא לא הודה במשך כל ימי החקירה הראשונים, למרות שלטענתו עבר חקירה קשה, בתנאים קשים עם אלימות וכו'. אבל, לעומת זאת, בסוף, דווקא כאשר היה לו טוב, הודה. הנאשם הסביר בפשטות שבשלב הראשון היה קשה, ואכן לא הודה. אולם לגבי השלב האחרון ההסבר הוא "מה אבו עיסא עבד עלי ... זה שישב אצלי ואמר לי 'עו"ד שלך אומר לך תגיד ככה וככה כדי שתשתחרר'" (עמוד 568). אמנם לדבריו, כאשר נכנס להיחקר אצל שטרית "הוא אמר לי אתה צריך להגיד דברים שאתה חזרת בגללם כדי שאנחנו נשחרר אותך" (שם) **ומכיוון שטענה זו להבטחת שווא כלל לא הוטחה בשטרית, קשה לפיכך לקבלה. אולם, הטענה הבסיסית, לפיה שינה טעמו בשל דבר מה שנאמר לו בשלב החקירה החסויה, מתקבלת מאוד על הדעת, כפי שיוסבר בהמשך.**

נקודות נוספות בחקירה הנגדית של הנאשם

194. יאמר, שחקירת הנאשם על גרסתו נמשכה עוד לא מעט. אין צורך להביא מקטעים נוספים מהחקירה הנגדית ביחס לחלקים בהם תוחקר באופן מפורט על שיחות הטלפון, על משלוח תמונות של החומרי ההרדמה, ועוד. שכן, התמונה שעולה די ברורה. **הרי נוכח כל האמור, ממילא לא ניתן לבסס ממצאים על יסוד עדותו של הנאשם אודות ההודעה ת/45.**

195. כזכור, לגבי הודעתו האחרונה של הנאשם, ת/45, כב, מיום 13.12.17, טען הנאשם כי אין זו אמרה כלל. גם בחקירה הנגדית חזר הנאשם וטען כי "אני חתמתי על 3 דפים ולא נחקרתי" (פרוטוקול 22.11.21 עמ' 600). לשאלת התובעת מה ההיגיון בכך שאונסי צעק עליו בחקירה הראשונה כדי שיוודה בכל מיני פרטים שאינם אמת, אם יכול היה לעשות כפי שעשה בחקירה השנייה, לפי הטענה. היינו, להחתים אותו מבלי לחקור בכלל. הנאשם השיב "אני לא יודע למה הוא צריך את כל זה, אבל הוא רוצה שאני אהיה מולו" (עמ' 601).

196. חלקים נכבדים מהחקירה הנגדית כונו למעשה לתוכן של הראיות עצמן. אמנם הנאשם נשאל על כך אגב ההליכה אחר הודעתו ת/45, אשר בה נרשם כי אונסי השמיע לו שיחות והציג לו תמונות.



אולם, בשלבים רחבים, החקירה הנגדית למעשה חרגה בהרבה ממשפט הזוטא לעבר התכנים עצמם, לתוכן השיחות שהתקיימו, למשמעות תמונות שנשלחו ועוד. אם כי, במקביל גם נשאל הנאשם מה בדיוק אמר לאונסי ומה לא.

197. הנאשם נשאל גם על **דברי החרטה שרשם אונסי** מפיו בסוף הודעתו ת/45. הנאשם טען שאונסי שאל אותו אם מצטער. הנאשם אמר שהוא מצטער שאחיו עשה, אך הוא עצמו לא עשה דבר (עמ' 626). הנאשם טען שלא זוכר אם הביע צער על הסיורים, עם זאת הבהיר כי במציאות לא היו כל סיורים (שם).

198. התובעת **שאלה את הנאשם אם יש לשב"כ משהו נגדו**, ומדוע שיעלילו עליו לשווא. הנאשם השיב "לא קרה בינינו כלום, אבל מה שקרה וזה מפי השוטרים בזמן החקירה, אם אמרו לי בגלל אחיך אנחנו נתנקם בך, וככה אנחנו גם נתנקם במשפחה, כשאנחנו עוצרים אותך פה אנחנו נתנקם גם בך וגם במשפחה שלך" (עמ' 626). למותר לציין כי הנאשם לא הצביע על חוקר מסוים שאמר לו באופן מפורש כי הוחלט לבדות נגדו ראיות כנקמה, לא על המקום בו הדברים נאמרו, ולא על ההקשר. **הנאשם לא הסביר מדוע שיתנקמו דווקא בו ולא באחרים במשפחתו** למעט האמירה "בגלל שזאחי אח של חאלד" (עמ' 627), כאשר אין הוא אח יחיד. כן יש לציין כי טענות חמורות אלה, לא נשמעו מפי הנאשם או באי כוחו, עד אותו שלב לקראת סוף החקירה הנגדית, ולא הוטחו במי מהחוקרים.

199. התובעת עימתה את הנאשם עם דבריו כפי שנרשמו מפיו על ידי החוקר המכונה "דדי", עוד בשלב הראשון של החקירה, **ביום 3.12.17 (ת/45). שהרי כבר אז סיפר לדדי כי חאלד הגיע הביתה לאחר הרצח, הציג לפניו את הרובה, סיפר שרצח חייל, ביקש מכוש כד לקבור הרובה ואז הלך לקבור אותו**. הנאשם טען שלא אמר דברים כאלה לדדי, כי מדובר בשקר, וכי בחקירה זו הוכה נמרצות על ידי דדי. עם זאת, הנאשם אישר שכן אמר את הדברים "כשהיה את לנדאו ושטרית, אחרי הפגישות שעשיתי עם חאלד" (לנדאו ושטרית אכן נכחו בחלקים נרחבים בחקירה ת/45). **הנאשם הסביר כי אמר זאת לאחר שהופגש עם חאלד, נאמר לו שסוחרי נשק מסוימים שוחררו כי שתפו פעולה, ו"אחרי שחאלד דיבר" (פרוטוקול 22.11.20, עמ' 634 עד 637)**. עם זאת, **הנאשם הבהיר כי אמר את הדברים למרות שבמציאות הם לא קרו**. מובן שההכרעה בטענות אלה תהיה במשפט העיקרי, ולא כאן. אולם, חשוב לציין כי הנאשם טען בתוקף לגבי זכרונו המדויק, כי אמנם התרחש התהליך שנכתב, אך החוקרים הפעילים היו אחרים. ייתכן שהנאשם טועה לעניין זה, אולם, **העובדה שלעניין זה הנאשם לא משנה את גרסתו בשאלת איכות הזיכרון חשובה**. שכן, לכל הדעות, מדובר בשלב ארוך וקשה יותר של החקירה, מאשר השלב לגבי טען, בכל פעם שהשאלות היו קשות, כי למעשה אין הוא זוכר היטב. בכך יש עוד צל קטן על **מהימנות הטענות ביחס לשלב החקירה האחרון**, שהיה יותר קצר ויותר קל.

200. לשאלה מדוע בעצם אישר כבר ביום 3.12.17, כי ראה את חאלד חוזר עם הנשק, הנאשם השיב כי הבטיחו לשחרר אותו, אם יסגיר הנשק. עם זאת, הנאשם הכחיש כי שאל לאיזה עונש יהיה צפוי במקרה כזה (עמ' 638). הנאשם גם מאשר כי לאחר מכן חזר בו מהטענה האמורה.

201. התובעת ביקשה להסיק מכך שיש דפוס בו הנאשם מודה ולאחר מכן חוזר בו. הנאשם הסביר כי "אני חזרתי, כשהם פירקו מהידיים שלי את האזיקים וזה, והפסיקו לצעוק, אני חזרתי, וכשחזרתי הם חזרו עוד פעם לצעוק ולקלל ולירוק, את כל הדברים האלה.... ללחוץ אותי על הכיסא וכל הדברים



האלה" (עמ' 639). הקושי עם גרסתו זו, היא שאין עקביות פנימית והגיון ברור בגרסה. שכן, אם הודה מחמת הבטחה לשחרור ממעצר ולא מחמת לחץ פיזי, מדוע חזר בו מהודיה דווקא כאשר הוקל הלחץ הפיזי, אך טרם השתחרר מהמעצר? אף כאן, מתקבל הרושם, שנוכח קושיה של התביעה (במקרה זה, הטענה שנוטה להודות ולחזור בו), נכון הנאשם "לשלוף" תשובה, מבלי להרגיש מחויבות ממשית לאמץ הזיכרון ולספר אמת. זאת, במהירות רבה, ומבלי לחשוב עד הסוף כיצד גרסה חדשה זו מתאימה לכל מה שאמר עד אותה עת.

202. לקראת סוף החקירה, נשאל הנאשם על ההתפתחות הרבה בגרסתו לעניין משפט זוטא. הנאשם טען כי כל דבר שזכר רשם עבור עורכי דינו. אמנם לא זכר הכל, אבל לדבריו אמר את עיקרי הדברים לעורכי דינו מראש. התובעת הטיחה כי היו דברים חמורים למדי, שהנאשם טען כלפי חלק מהחוקרים שלא עלו בטענות המקוריות של הסנגוריה למשפט זוטא, אך הנאשם עמד על כך שעיקרי הדברים נאמרו (עמ' 669).

203. יאמר כי היום האחרון (11.2.21) לחקירתו הנגדית של הנאשם למשפט הזוטא התרכז בתנאי המעצר בשלב הראשון של החקירה. אולם, נוכח צמצום טענות הזוטא לשלב החקירה האחרון, עניין זה הפך להיות צדדי למדי, וגרסתו בהקשר זה תבחן, ככל שיידרש, במסגרת המשפט העיקרי.

204. ההגנה לא ביקשה לחקור את הנאשם בחקירה חוזרת.

מהימנות וממצאים ראשוניים

מהימנות הנאשם במשפט זוטא

205. נוכח כל האמור לעיל, ניתן לקבוע ממצאי מהימנות ברורים למדי ביחס לנאשם. החל מטענות הנאשם לחוסר מודעות פוליטית באופן מוחלט, דרך מתן גרסאות שאינן מתיישבות עם השכל הישר, ועד לשינויים הרבים בגרסתו, לא נמצא שקיימת אפשרות לתת אמון בדבריו. כפי שהוסבר לעיל בהרחבה, אין מדובר רק בסתירות טבעיות בגרסה, הנובעות מחולשת הזיכרון האנושי, שאותן יש לצפות בעדות אודות חוויה מאתגרת וקשה, כחקירה פלילית בכלל, וחקירת שב"כ ממושכת בפרט. הסתירות הן מסוג אחר. שכן, הנאשם שינה גרסתו פעמים רבות ולפעמים תוך זמן קצר ביותר. זאת, עקב קושיות לגבי ההיגיון הפנימי של הדברים, סתירות כאלה או אחרות בדבריו, אי התאמת הראיות לעובדות אובייקטיביות ועוד. הנאשם לא הגיב כצפוי מדובר אמת כגון "כך אני זוכר, אולם ייתכן ששגיתי", או תשובות מסוג זה. הנאשם טען לא פעם דבר, היפוכו ולעיתים גם אפשרות שלישית, לרוב בביטחון מלא ומתמיהה. לעיתים טען לחוסר זיכרון, אך היה זה בעיקר כאשר הבין שאין בידו להסביר הסתירות, או כאשר ניכר היה שמצפה לקושיה קשה.

206. יודגש, גרסתו הבסיסית של הנאשם, כפי שעלתה בטענת זוטא שהעלו הסנגורים, לפיה הודה במה שהודה משום שקיבל "מסר מהסנגור" לעשות כן, אינה מופרכת מתוכה כלל ועיקר. טענות לפיהן פרט זה או אחר לא נרשם בצורה מדויקת, הן אפשרויות והגיוניות לעצמן, בשים לב לכך שמדובר בחקירות מרובות פרטים, הנעשות ללא הקלטה, ובמיוחד ביחס לזכ"ד שב"כ הנרשם בתמצות. יתרה מכך, חובתו של בית המשפט לשמוע ולבחון טענה של נאשם לפיה חוקר כזה או אחר עשה מלאכתו רמיה, או כי יחידה



חוקרת בכללותה נגועה בשחיתות מערכתית, אף אם הטענה נשמעת תמוהה לכאורה. ככל טענה אחרת, גם טענות מסוג זה תבחנה לעומקן, אם יש מקום כלשהו לחשש, שמא יש בהן ממש.

207. אולם, בסופו של יום, טענות נחקרים אודות קונספירציה של יחידה חוקרת להטעות את בית המשפט צריכות לעמוד בסטנדרט איכות מזערי, כדי לעורר ספק סביר. זאת, במיוחד כאשר הן באות מול עדויות פשוטות ורגילות, הגיוניות על פניהן ומשכנעות לכאורה, שלא נמצא בהם פגם מוחשי. וזאת בעיקר כאשר תוכן עדויות החוקרים משתלב היטב עם סדרי העבודה הרגילים, ההנחיות הידועות, ניסיון החיים, חזקת התקינות של מעשה המנהל, והחזקה שחוקר לא יסכן את הקריירה שלו על ידי ביצוע עבירות פליליות חמורות, ללא מניע כבד משקל.

208. במקרה דנן, הקשבנו לגרסתו של הנאשם בקשב רב, אך לא היה בה כדי לשכנע. **לפיכך, לא ניתן לסמוך ממצא עובדתי על דברי הנאשם, ולו כדי לעורר ספק סביר. זאת, אלא אם יש סיוע לדברים, או לפחות אינדיקציה מחזקת, היכולה לתמוך בגרסת הנאשם במידה מספקת לעורר ספק סביר, ביחס לפרט זה או אחר מתוך גרסתו.**

ממצאים ביחס לחוקרים

209. כאמור לעיל, חלק נכבד מאוד מטענות הנאשם ביחס לחוקרים שטרית ואונסי לא נטען במסגרת הטענות למשפט זוטא, או נטען באופן כוללני ביותר, כך שקשה לראות בדברים טענות ממשיות שהטילו על התביעה נטל פורמאלי לשלול במסגרת משפט הזוטא. כידוע, טענות ההגנה לגבי קבילות אמרות צריכות להינתן באופן מפורט ומדויק, מראש, כדי שהנטל לשלול אותן יעבור למדינה. שכן "נימוקי ההתנגדות, מהווים את מסגרת הדיון במשפט הזוטא וקובעים את תחומיו; הדיון מצומצם לבירור אמיתות ומשקלם של טעמי ההתנגדות" (י' קדמי, **על הראיות**, חלק ראשון, מהדורת 2009, בעמ' 123), "שאם לא תאמר כן, הרי עם כלות פרשת הוכחותיה היא בענין ההודאה, תעמד התביעה הכללית נוכח הפתעה, משתשמע לראשונה מפי הנאשם ... כי ההודאה נגבתה בדרך של השאה" (ע"פ 20-21/49 **עבדול האדי נ' היועץ המשפטי** לממשלה פ"ד ג 13 (1950), בעמ' 40, פסקה 44 לדברי השופט חשין). לפיכך נפסק כי "חובת ההוכחה המוטלת על התביעה, מצטמצמת להפרכת טעמי ההתנגדות בלבד; והנאשם לא יורשה להרחיב את המסגרת ולהוסיף טעמי התנגדות בשלב מאוחר יותר של משפט הזוטא" (קדמי, שם).

210. מעבר לעצם החריגה מהמסגרת הדיונית, טענות נאשם הבאות באיחור, וללא הצדקה או הסבר, הן למעשה בבחינת "עדות כבושה" על כל המשתמע מכך. עוד יאמר כי, טענות שנשמעו לראשונה מפי הנאשם עצמו, שכלל לא הוטחו בחוקרים בעדותם, הן כמעט חסרות משקל, לפי הפסיקה. כך, הטענה כלפי שטרית לפיה הבטיח לנאשם שחרור באופן מפורש ומילולי, כלל לא הוטחה בשטרית. הטענה לפיה שטרית אמנם התנהג אל הנאשם יפה ביום 12.12.17, ואמנם רשם את דבריו, אך רשם פרטים רבים אותם הנאשם לא אמר כלל, גם כן לא הוטחה בו. החקירה הנגדית של שטרית התרכזת, כאמור, בטענה כי שטרית היה מודע לתוכן תרגיל החקירה, אולי גם לתרגיל "המסר מהסנגור". טענה, עליה לא היה מענה משמעותי, נוכח החיסיון. כאמור לעיל, אפילו כאשר המכונה שטרית חזר להעיד ביום 11.2.21, אחרי עדות הנאשם על החקירה, לא נשאל שטרית על הטענה לפיה ייחס לנאשם דברים שלא אמר.



211. ביחס לחוקר המשטרה אונסי (שהעיד ביום 18.2.19) הדברים בלשונו עוד יותר. טענות משפט זוטא פורמליות שהועלו כלפיו היו כי צעק, איים, וקילל. אונסי שלל איומים וקללות בחקירתו הראשית ובחקירה הנגדית. בחקירה הנגדית, הסנגור גם הרחיב הטענות כלפי אונסי, למרות מודעות הסנגור למשקל הנמוך שטענות שלא נטענו בתחילה יקבלו, מטבע הדברים. כך, כאמור, לאחר שהתובעת הסירה את התנגדותה לשאלה נשאל אונסי "הנאשם טוען שבמהלך החקירה שלו אתה רשמת דברים לא באופן שהוא ביקש לרשום, ואתה הכרכת אותו לחתום למרות שהוא לא רצה לחתום על ההודאה" (עמ' 84). טענה, שלא עלתה קודם לכן. טענות חדשות אלה נשללו על ידי החוקר אונסי בעדותו, ואין סיבה מוחשית לפקפק בדבריו, מהנימוקים שפורטו.

212. אולם, מעבר להרחבת החזית על ידי הסנגור בחקירה הנגדית של אונסי, הנאשם המשיך וניסה להרחיב חזית פעם נוספת, בעדותו שלו. כאמור, בעדותו הוסיף הנאשם וטען כי לא זו בלבד שדברים נרשמו באופן שגוי, אלא שנרשמו נקודות מהותיות שלא נאמרו על ידו כלל. יתרה מכך, הנאשם טען, לראשונה בעדותו שלו, כי ההודעה השנייה כולה אינה אלא זיוף, באשר נכפה על הנאשם לחתום על מסמכים שהוכנו מראש.

213. למותר לציין, כי לא זו בלבד שטענתו הכבושה של הנאשם נדחת כבלתי מהימנה מהשיקולים שפורטו; ולא זו בלבד שנכון לדחות טענות במשפט זוטא שלא עלו במסגרת טענות ההתנגדות; ולא זו בלבד שראוי לדחות טענות עובדתיות המועלות לראשונה לאחר עדות החוקר הנוגע בדבר; עצם ההרחבה המתמדת של טענות הנאשם כלפי אונסי, בטענות משמעותיות שאינן בשולי ההתרחשות, מהווה כשלעצמה שיקול משמעותי לשלילת כלל גרסתו של הנאשם במשפט זוטא זה. זאת, באשר הדבר מצביע על כך שאין מדובר בגרסה שהיא אמת בכללותה, כאשר עד שבאמת חווה הדברים, נזכר מדי פעם בתום לב בעוד פרט שולי. המדובר במי שניסה להרבות באמירות שליליות ככל יכולתו, כאשר האינפלציה של הטענות, שהתחדשו, התרבו והחמירו מדיון לדיון, הותירה לכל אחת מטענות הנאשם משקל אפסי.

214. נמצא, שאין סיבה ראויה לדחות את גרסאות החוקרים, ובוודאי שאין בעדותו הבעייתית של הנאשם כדי לכרסם במשקלן כמלוא הנימה.

ממצאים ביחס למתן האמרות

215. נוכח כל האמור, יש לדחות מכל וכל את עדות הנאשם לפיה יש דברים באמרותיו אשר אותם לא אמר כלל, ונרשמו כביכול מפיו על ידי חוקר זדוני. לאחר דחיית עדות הנאשם ואימוץ דברי החוקרים, יש לקבוע כממצא חד משמעי, מעבר לספק סביר, כי הדברים שנרשמו מפי הנאשם בזכ"ד ת/45 ובהודעות ת/45 כ-ו-ת/45 כב, הן אמרות שלו. **הדברים שנכתבו, מפי הנאשם, אכן נאמרו על ידו בחקירות בהן שהה, וכפי שנרשם.** זאת, ברמת הדיוק הרגילה למדיה הרלוונטית, היינו הודעה משטרית ברמת הדיוק המקצועית הרגילה כהודעה בלתי מוקלטת, וזכ"ד השב"כ בהתאם לכללי הרישום המקובלים שם, הכול כפי שהדבר נעשה בדרך כלל, על ידי חוקר מהימן, הפועל בשקידה ראויה ובתום לב.

ניתוח טענות הזוטא משפטית וראייתית



216. עתה, משנדחו טענות הנאשם לפיהן לא אמר את הדברים, יש לבחון אם אמרות אלה של הנאשם, בהן הודה בעבירות שונות שיוחסו לו, הן הודיות קבילות. זאת, לפי סעיף 12 לפקודת הראיות ולפי כללי הפסילה הפסיקתית כפי שנקבעו בהלכת **יששכרוב** ובנותיה.

משמעות הכחשת האמרה ורלוונטיות אימות פרטי תוכן

217. ב"כ המאשימה בסיכומיה השתדלה להראות כי אין כמעט פרט עובדתי בהודיות הנאשם, לגביו לא טען הנאשם כי לא אמר אותו כלל. לפחות בשלב מסוים של חקירתו הנגדית. לשיטתה, אם הנאשם הכחיש את עצם אמירת הדברים לחוקר, והכחשתו נתבדתה, ממילא מתחייבת המסקנה כי הדברים קבילים. לא ירדתי לסוף דעתה של הפרקליטה, עו"ד גז, בהקשר זה וראו את חילופי הדברים במהלך סיכומיה, בפרוטוקול יום 7.3.21, החל מעמוד 581. ההנחה של התביעה היא, שמכיוון שהנאשם שלל את עצם אמירת הדברים, ממילא לא טען ביחס לדברים אלה כי אמר אותם עקב אמצעי פסול. לשיטתה, במצב דברים זה "אז זוטא זה לא. אחר כך אפשר לחשוב למי מאמינים, אם לנאשם או לחוקרים, האם הם רשמו את זה מהראש שלהם או שהם העתיקו את זה מאיזהו מקום, אבל זוטא אין בכל הדברים שהוא אמר" (שם).

218. לעניות דעתי, סעיף 12(א) לפקודת הראיות מאוד ברור "עדות על הודיית הנאשם כי עבר עבירה, תהא קבילה רק אם הביא התובע עדות בדבר הנסיבות שבהן ניתנה ההודיה ובית המשפט ראה שההודיה היתה חפשית ומרצון". משמע, כדי שאמרת החוץ של הנאשם, אמרה שהיא הודיה בעבירה, תהיה קבילה, על התביעה לעמוד בשלשה תנאים מצטברים: להוכיח את עצם היותה של ההודיה דברי הנאשם; להוכיח את נסיבות מתן ההודיה; וכן לשכנע כי זו ניתנה באופן חופשי ומרצון. על אלה נוסף בימנו תנאי רביעי, והוא שאין לפסול ההודיה מחמת עילת פסילה פסיקתית, מבית המדרש של הלכת **יששכרוב**.

219. עו"ד גז טענה כי הרעיון עליו עמדה עולה מהפסיקה. אולם, היא לא הפנתה לכל הלכה שכזו, לא בסיכומים על פה ולא בתגובתה בכתב לסיכומי ההגנה, למרות שהסוגיה עלתה במפורש בסיכומי ההגנה. לכן, אין בידי לקבל את טענת המאשימה בהקשר זה כטענה קטגורית ומקיפה.

220. עם זאת, להשלמת התמונה, נכון להבהיר שטענת התביעה לא נאמרה בחלל ריק. יש מתאם גבוה מאוד בין המקרים בהם נשללת גרסת נאשם לפיה כלל לא אמר הדברים, לבין שלילת טענתו לאמצעי פסול. במובן פרקטי זה, יש ממש בדברי התובעת. שהרי בממצאי מהימנות עסקינן. לרוב, משנדחתה גרסת נאשם לגבי מהלך החקירה, והתקבלה גרסת החוקרים, ניתן לקבוע כי לא זו בלבד שהנאשם אמר את אשר נטען שאמר, אלא גם כי גרסתו על קיומו של אמצעי פסול נדחית. כך, אם אמר הנאשם "החוקר הכה וגם לא אמרתי", ונקבע שהנאשם כן אמר הדברים בחקירה תוך דחיית גרסתו, בדרך כלל תתחייב גם המסקנה שהחוקר לא הכה. שהרי שני הדברים נאמרו בדיבור אחד, ומדובר בממצא מהימנות אחד. אולם, קיומו של מתאם גבוה בין התופעות, אינו מלמד על קשר משפטי ביניהם, או על קשר סיבתי עובדתי, מקום שהדבר אינו מתחייב מהנסיבות. מקום בו הוכחת עצם האמירה של הנאשם אינה שוללת את מיניה וביה את האמצעי הפסול, לא די יהיה בהוכחת מתן האמרה. שכן, המחוקק דרש שיוכחו גם נסיבות נתינתה, ובית המשפט ישתכנע כי ניתנה באופן חופשי ומרצון.



221. אגב יאמר, כי עניין זה משליך על מחלוקת אחרת בין התביעה להגנה בסיכומיהם. הצדדים נחלקים בשאלה אם יש מקום להוכחה של פרטי אמת אובייקטיבית בהודיה, כראייה לכך שניתנה באופן חופשי ומרצון. לעיתים, מצאו הפוסקים במשפט הזוטא חשיבות בקיומה של אמת אובייקטיבית בהודיה, כגון פרט עובדתי שולי, ובמיוחד פרט חקירה מוכמן. פשיטא, שאין האמת בהודיה הופכת אותה מיניה וביה לקבילה, שהרי גם הודיות שהן אמת יכול שתפסלנה בחלק מן המקרים, אם ננקט אמצעי פסול חמור, והדברים ידועים. אולם, אם הנאשם טוען "לא אמרתי" וגם "הכו אותי" (לדוגמה), האמת האובייקטיבית בהודיה (במיוחד בפרט חקירה מוכמן שלא היה ידוע לחוקרים ונמצא נכון), יכולה לשלול את מהימנות הנאשם בכללותה, הן לעניין עצם האמירה והן לעניין האמצעי הפסול.

222. לכן, מחד גיסא צודקת ההגנה בטענתה שאין בהכרח קשר משפטי בין האמת בהודיה לבין הקבילות, ומאידך גיסא צודקת המדינה שייתכן קשר עובדתי בין הדברים, לפחות בחלק מן המקרים. יובהר, כי במקרה דנן לא נדרש לדון באמת האובייקטיבית בהודיה, וניתן להשאיר שאלה זו לתיק העיקרי, לפי הצורך. מטעם זה לא נדרשתי, כמעט בכלל, לתמלילי שיחות הטלפון, ולראיות אחרות עליהן הצביעו הצדדים. שכן, מהימנות גרסת הנאשם במשפט זוטא נשללה מתוכה, באופן חד משמעי, ללא צורך להידרש לשאלת האמת העובדתית בהודיה שבמחלוקת.

223. השאלה היא, האם זהו סוג המקרים בהם שלילת מהימנות הנאשם, ומתן אמון בחוקרים, מספיקים כדי לשלול את הטענה לקיומו של אמצעי פסול שהביא למסירת ההודיה? על שאלה זו יש להשיב בשלילה. שכן, **בניגוד למקרים בהם הנאשם טוען כי האמצעי הפסול הופעל על ידי החוקרים במהלך החקירה, והעדפת גרסת החוקרים על שהתרחש בחדרי החקירות מהווה בפועל דחייה של טענת הפסול, במקרה זה הטענה שונה מאוד. הטענה לקיומו של אמצעי פסול מתייחסת לאירוע שהוא מחוץ לחדר החקירות. אירוע, שהתרחש לטענת הנאשם באותו שלב חקירה חסוי, לגביו טוען הנאשם כי הופעלו מדובבים. שלב חקירה, אשר לגביו המדינה אינה אומרת לנו דבר, משיקולי חסיון.**

"המסר מהסנגור" - אינדיקציות מחזקות

224. כזכור, לפי "נימוקי ההתנגדות", טענת הפסול היא כי מדובר אשר כונה "אבו עיסא" הצליח ליצור רושם על הנאשם כי הוא אסיר חשוב, מנהיג מטעם ארגון החמאס, המצוי בקשר טלפוני עם העולם, שמחוץ לחומות הכלא. לפי הטענה, "אבו עיסא" אמר לנאשם כי הוא שוחח עם עורך דין, אשר אותו שכרה המשפחה עבורו. המסר שהועבר הוא כי הנאשם עתיד לחזור לחדר החקירות לבקשת הסנגור, ולפנים משורת הדין. כן נאמר, כי הסנגור מבקש מהנאשם לנצל הזדמנות זו, כדי להתאים את עדותו לעדות האח חאלד, ולאשר מספר פרטים עובדתיים, כמפורט לעיל.

225. במקרה זה, **אין בממצא בדבר מהימנות החוקרים שטרית ואונסי כדי לשלול את הטענה בדבר "המסר מהסנגור" העומדת בלב משפט זוטא זה.** שכן, חוקר המשטרה אונסי העיד שכלל לא יודע על פעולות החקירה שנקט השב"כ בתקופה שבין תקופות החקירות הפרונטאליות, היינו בתקופה בין יום 6.12.17 לבין יום 12.12.17. חוקר השב"כ "שטרית" העיד שהוא כן מודע לטיב פעולות החקירה שנקטו בתקופה זו, אך הוא לא יכול היה להעיד עליהן, מטעמי חסיון. עם זאת, שטרית דחה את טענת הסנגור לפיה "שלחנו אדם כדי להעביר לו מסרים מעורך הדין שלו", כאמור. אם כן, **הראיה היחידה לפנינו**



ביחס לטענת "המסר מהסנגור" היא עדות הנאשם.

226. כאמור, ממצאי המהימנות ביחס לעדות הנאשם שליליים. משמע, לא ניתן לבסס ממצא על דבריו כשלעצמם. אולם, בפועל יש לנו מספר אינדיקציות חשובות שיש בהן כדי לחזק את טענת "המסר מהסנגור". שילוב אינדיקציות אלה עם עדות הנאשם, מחייב לקבוע ממצא כי אירוע זה כן התרחש. יתרה מכך, אין מנוס מן המסקנה כי "המסר מהסנגור" הוביל להודית הנאשם, היינו כי יש קשר סיבתי בין האירועים וכי הנאשם הודה עקב השימוש באמצעי הפסול.

227. **האינדיקציה הראשונה** היא **הודעת המדינה** לעצמה. ביום 1.6.20 המדינה הצהירה לפרוטוקול כי, משיקולי חיסיון, לא תביא ראיה לסתור את טענות הנאשם לתרגיל "המסר מהסנגור". כפי שהסבירה התובעת, הצהרה זו ניתנה משום שהמדינה הגיעה למסקנה שלא תוכל לתת להגנה פרפרזה מסוימת, שנשקל להעבירה להגנה. פרפרזה, אשר מחד גיסא המדינה מעריכה כי היא חיונית לסנגוריה לצורך חקירת העד שאמור היה לשלול את טענת "המסר מהסנגור", אך מאידך גיסא לא תוכל לחשוף את תוכן הפרפרזה, משיקולי בטחון המדינה. בלשונה של עו"ד גז "לעניין הפרפרזה, כפי שאמרתי אני סברתי שצריך להוציא בזמנו את הפרפרזה כאשר העד היה אמור להעיד, והאישור עלה לדרגים גבוהים מאוד והוחלט שלא להעידו, בין היתר כדי לא לחשוף דברים שהפרפרזה הייתה אמורה לחשוף. כאשר המדינה לא מביאה ראיות לסתור היא מניחה שביהמ"ש יכריע שמה שטען הסנגור הוא מה שהיה ולכן שום פרפרזה שאתן בנקודה זו לא תוכל לסייע לו יותר מזה".

228. משמע, המדובר בהחלטה של המדינה שלא למסור פרפרזה מסוימת להגנה, ולא לאפשר עדות של האדם הרלוונטי אשר יכול היה לכאורה לשלול (או לאשר) את הטענה בדבר הטעיית הנאשם בדבר "מסר מהסנגור". המדינה מבינה כי החלטה זו, לשלול פרפרזה ולהימנע מהבאת עד, אינה החלטה ניטרלית. אמנם, מבחינת התוכן מדובר בהחלטה שלא לומר דבר, לכאן או לכאן. אולם, המשמעות היא **הסכמה של המדינה שבית המשפט יקבע ממצא שבעובדה, על יסוד "מה שטען הסנגור", היינו טענות ההתנגדות לקבלת האמרות, ללא תלות במשקל ראיות ההגנה לעניין זה**. לכאורה, מטעם זה לעצמו, יש לקבוע כמצא, כי הנאשם אכן הוטעה לחשוב כי הועבר לו "מסר מהסנגור", לפיו עצת סנגורו ובקשת משפחתו היא שעליו למסור הודיה המתאימה לגרסת אחיו, וכי מסירת גרסה כזו תביא לשחרורו הקרוב.

229. **האינדיקציה השנייה** בסדר החשיבות היא כי גרסתו השלדית של הנאשם, לעניין המסר מהסנגור מפי מדובר המכונה "אבו עיסא", **נמסרה בהזדמנות הראשונה, כמעט**. זאת, בניגוד למרבית גרסת הנאשם, שלא הייתה אמינה בשל היותה כבושה ומתפתחת עם הזמן, בין השאר. טענת "המסר מהסנגור" עלתה בפרוטוקול דיון "מעצר ימים", מיום 14.12.17, דיון המעצר הראשון לאחר שהוסרה ההוראה בדבר מניעת המפגש עם סנגור.

230. כך אמר עו"ד כמאל אלזיאדנה, שייצג את הנאשם: "אני אתמול ראיתי את החשוד ואמר לי מס' דברים. אני רוצה למחות על כך שהיחידה החוקרת השתמשה בשם שלי והכניסה אדם אליו שאמר שהגיע דרך עורך הדין שלי, שאמר לו עורך הדין שלך אמר להגיד משפטים שאמר לו. כל מה שאמר אותו אבו עיסא איננו נכון והמשיב עומד מאחורי כל מה שעמד (כפי הנראה צ"ל "אמר" - א"א) לפני. הם צריכים אישור מיוחד להשתמש בשם שלי. מה שנאמר ע"י החשוד לאחר שהחשוד (חסר "דיבר" - א"א) עם אבו



עיסא אינגו נכון והנכון הוא שלא ידע שום דבר על המעשה של אחיו. היום התמונה ברורה. מדובר בסיוע לאחר מעשה, סיוע שנכפה עליו כי לא ידע עליו לפני כן". פרוטוקול הדין הוגש בהסכמה (נ/1), והמדינה לא ביקשה לחקור את עו"ד אלזיאדנה.

231. אם כן, עיקרה של גרסת הנאשם עלתה כבר כאן, במפגש של הנאשם עם הסנגור ביום 13.12.17, עליו דיווח הסנגור ביום 14.12.17. השיחה עם הסנגור נעשתה באותו יום בו נגבתה הודעת הנאשם האחרונה, מיום 13.12.17 (ת/45כב). היינו, יום אחרי החקירה מיום 12.12.17 אצל שטרית (ת/45יט) והחקירה העיקרית אצל אונסי (ת/45כ), שהוא גם יום אחד אחרי קבלת אותו "מסר מהסנגור" בבוקרו של יום 12.12.17, לפי עדות הנאשם.

232. עיון בדברי עו"ד אלזיאדנה בדיון המעצר (נ/1) מגלה שאין מדובר בגרסת "כותרת" בלבד, וכי כמה רכיבים מגרסתו של הנאשם מופיעים למעשה כבר בשלב ראשוני זה. ראשית, עצם קיומו של "מסר מהסנגור" באמצעות "אדם" שהיחידה החוקרת "הכניסה" אל הנאשם. שנית, מופיע כינויו של אותו אדם "אבו עיסא". שלישית, הגרסה כוללת את הטענה שלא זו בלבד שאותו "אבו עיסא" אמר להודות, אלא שהוא "אמר להגיד משפטים", היינו תכנים מסוימים. רביעית, שחלק מאותם תכנים עומד בניגוד לטענתו הקודמת "שלא ידע שום דבר על המעשה של אחיו". כלומר, התוכן המרכזי של דברי "אבו עיסא" הוא הודאה בקשירת הקשר, או לפחות ידיעה מראש על כוונת האח חאלד, לבצע הרצח. זאת, בניגוד לידיעה לאחר מעשה, שנטען בשלב החקירה הראשון. בניסוח של עו"ד אלזיאדנה "מדובר בסיוע לאחר מעשה.... כי לא ידע לפני כן".

233. אמנם, מטבע הדברים, גרסה זו "רזה" מאוד. בוודאי "רזה" יותר מאשר הגרסה שמסר הנאשם בטענות ההתנגדות להגשת האמרות לקראת משפט הזוטא, וכל שכן ביחס לטענותיו הרחבות בעדותו הראשית, והמתרחבות עוד בחקירתו הנגדית. אולם, עיקרם של עיקרי הדברים - כבר מופיע באותו יום - ואין מדובר בכותרת בלבד. יתרה מכך, העובדה שהיחידה החוקרת לא גבתה גרסה מהנאשם אודות טענה זו, ולכך לא ניתן הסבר, מגבירה עוד את משקלה של עצם העלאת הדברים, ומקטינה את משקל היות הגרסה "רזה".

234. יוזכר כי, לפי האמור בהודעה מיום 13.12.17 (ת/45כב), על פי רישומי המהימנים של אונסי, הוצע לנאשם לפגוש את עורך דינו לפני מתן ההודעה, והנאשם ויתר על כך. לכן, לא ניתן לומר כי דברי הנאשם נמסרו ממש בהזדמנות הראשונה לגמרי. אולם, מצד שני, יש לקחת בחשבון כי אם הנאשם אכן קיבל "מסר מהסנגור", והוא פעל בתודעה לפיה הודאתו נעשית על פי עצת עורך דינו, מובן מדוע לא היה בעיניו טעם להמתין לשיחה עם עורך הדין עצמו. שהרי, עצת "עורך הדין" הייתה כבר "ידועה" לו. כך או כך, **הנאשם מסר גרסה עם פרטים מרכזיים בהזדמנות הראשונה מעשית, מבין האפשרויות שמחוץ למסגרת של היחידות החוקרות. לכן, גרסה זו מהווה אינדיקציה מחזקת חשובה לטענת הנאשם אודות קיומו של תרגיל "המסר מהסנגור".**

235. על האמור, יש להוסיף אינדיקציה שלישית, והיא **עצם ההחלטה להודות, מיד לאחר תום הפעולות החסיויות. החלטה, שלא ניתן לה הסבר אחר בעדויות החוקרים.** בכל מהלך שלב החקירה הראשון, הנאשם עמד על שלו אל מול הטחות החוקרים. אפילו בהנחה שגרסתו של הנאשם בדבר תנאי החקירה תדחה, ואין צורך להכריע בכך עתה, לא תהיה מחלוקת על כך שהשלב הראשון של החקירה



היה קשה ולוחץ. שלב זה כלל לכל הפחות: שעות חקירה ארוכות; נוכחות מספר חוקרי שב"כ בעת החקירה במקטעים רבים; הטחות חוזרות בנאשם כי הוא משקר; הטחת חלק מן הראיות; השמעת דברי חאלד לנאשם; הפגשה בה בה חאלד קרא לו להודות; הגעת הנאשם לכלל בכי על אמו; ועוד. למרות זאת, הנאשם הודה במעט יחסית. זאת, בהודיה "זוחלת", כאשר מחלק מהדברים בהם הודה, הוא חזר בו בתוך אותה חקירה עצמה (ראו לדוגמה האמור לעיל ביחס לחקירה המתוארת בזכ"ד ת/45, מיום 3.12.17).

236. למרות שבשלב החקירה הראשון הנאשם לא הודה, הודה במעט או הודה במעט יותר וחזר בו מיד, שלב החקירה האחרון נראה שונה לגמרי. לאחר השלב החסוי, הנאשם פשוט הגיע לחדר החקירות ומסר מיד גרסה מפלילה למדי, המתבטאת למעשה בכתב האישום. בתחילת החקירה אמר הנאשם כי הוא "מוטרד מאוד", אך מיד אמר כי הסיבה שהוא מוטרד היא משום ש"לא סיפר את כל האמת בחקירתו" (ת/45, סעיפים 2-3). כך, מיד פותח הנאשם בהבהרה שאמנם הוא לא ביצע את הרצח במו ידיו, אך הוא ידע מראש על התכנית ואחריותו רבה. זאת, כעולה מכתב האישום שנכתב למעשה על יסוד גרסתו מאותו יום.

237. חשוב להבהיר, כי האינדיקציה הזו, ההודיה הפתאומית, אינה מתייחסת לשאלה אם הודאת הנאשם היא אמת או שקר. השאלה היא מה המניע הישיר, מהי הדינמיקה, שהובילה להחלטת הנאשם להודות? כך, כדוגמה נגדית, יובא שוב הזכ"ד מיום 3.12.17 (ת/45), באשר שם הדינמיקה מאוד ברורה. שם, הנאשם עמד על גרסתו שאינו קשור למעשה (פסקה 3); אז הושמע לו חאלד המודה (פסקה 7); הנאשם מודיע שהוא מבין שהכול התגלה (פסקה 8); הנאשם מודה כי חאלד הביא הנשק הביתה, סיפר לו על רצח חייל והלך להחביא הנשק (פסקה 9); הנאשם בוכה, מתייחס לאהבתו לאמו ושואל על עונשו (פסקה 11 - 12); רק כאשר הנאשם מתבקש לפרט מה בדיוק אמר לו חאלד בהגעתו, הוא חוזר בו מההודיה (פסקה 13).

238. אם כן, ביום 3.12.17 הדינמיקה החקירתית מובנת. ברור מה גרם לנאשם לפתע להודות, במעט, לאחר ששמע הדברים מאחיו חאלד. נראה כי מדובר בהצטברות הלחץ בחקירה (מבלי להכריע ממה הורכב הלחץ), אשר עליה נוסף התרגיל המתבטא בהשמעת הודאתו של חאלד, שהוא כמובן תרגיל לגיטימי (אם כי, גם כשרותו של תרגיל זה תלוי גם במכלול נסיבות, ראו ע"פ 28/59 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה פ"ד יג 1205 (1959)). שילוב זה הביא ל"שבירת" הנאשם ומסירת הודאה. אם כי, זמן קצר לאחר מכן חזר בו מהודיה זו.

239. אולם, בניגוד ליום 3.12.17, לגבי הודיית הנאשם מיום 12.12.17, אין כל הסבר לכך שהנאשם לפתע מודה, מיד ובסמוך לתום השלב החסוי. הנאשם פשוט חוזר מאותו שלב חקירה חסוי, ומיד מוסר גרסה הקושרת אותו לקשר עם חאלד מראש לרצוח חייל וחטיפת נשקו, לרבות פעולות הכנה או ניסיון, וסיוע אקטיבי לאחר מעשה, כאמור. דברים, בהם לא מוכן היה להודות כל שלב החקירה הראשון. סמיכות הפרשיות אומרת דרשני. מסתבר כי הודאת הנאשם, מיד בתום השלב החסוי, נובעת מדינמיקה הקשורה להתרחשויות בשלב החסוי. עובדה זו נכונה במיוחד בשים לב לכך שהחוקר שטרית, שנמצא מהימן כאמור, אישר בעדותו מיום 25.11.19 (עמוד 348) כי על סמך פעולות החקירה שבוצעו בתקופה הנתונה תחת חסיון, ידע או ציפה מה הולכת להיות גרסתו של הנאשם ביום 12.12.17, עוד בטרם נמסרה. בנסיבות אלה, עצם הודית הנאשם מיד בתום השלב החסוי, מלמדת כי הדינמיקה בשלב



החסוי היא אשר הביאה להודאה. אין אנו יודעים מה התרחש שם, אלא מפי הנאשם. אמנם ממצאי המהימנות לגבי הנאשם שליליים, אך אין הסבר אחר להודאתו דווקא מיד בתום הפעולות החסויות. אם כן, סמיכות הפרשיות כשלעצמה מחזקת את גרסתו, לגבי המניע הישיר להודאתו, ומלמדת על קשר סיבתי בין מה שהתרחש שם לבין הודאתו הפתאומית של הנאשם.

240. **האינדיקציה הרביעית** במשקלה היא הדברים שרשם שטרית בהערות הסיום לזכ"ד ת/45. לאחר שהנאשם נשאל אם רוצה להוסיף דבר השיב כי "קצת מרגיש טוב יותר לאחר שסיפר את האמת" (פסקה 18), שזו הערה נפוצה למדי בזכ"ד שב"כ. אולם, אחריה נרשמה הערה נוספת. נרשם כי "הנדון ביקש להודות לחוקריו על שאפשרו לו לספר שעל ליבו" (פסקה 19, ההדגשה נוספה - א"א). להשלמה, יצוין כי הנאשם המשיך והביע צער, על שלא עצר מחאלד לבצע המעשה.

241. נשאלת השאלה, **תודות אלה לחוקרים, על שום מה?** מדוע הנאשם מודה לחוקרים על כך שהוא נחקר? האם באמת חל מהפך בלבו, ותחושת האשם על רצח החייל, שלא העיקה עליו בכל שלב החקירה הראשון, לפתע הכבידה עליו מאוד בשלב החקירה האחרון עד כי הוא נראה "מוטרד"? דומה כי יש לקבל אמירת הנאשם כי הוא מוטרד מכך שלא אמר אמת, עם קב של חומטין. אולם ההתבטאות, לפיה הנאשם מודה לחוקרים על ההזדמנות למסור הודאה, דווקא משתלבת היטב עם גרסת "המסר מהסנגור". שכן, כאמור, לפי הטענה, "המסר מהסנגור" היה שהסנגור יבקש כי הנאשם יוחזר לחדר החקירות, כדי להודות, לפני משורת הדין. אם כך, **הרישום של שטרית אודות ההודאה לחוקרים על מתן ההזדמנות, מתאימה להלך הרוח של הנאשם בזמן אמת, לפי גרסת "המסר מהסנגור"**. הלך רוח, בו הנאשם רוצה לחזור לחדר החקירות כדי למסור גרסה חדשה המשתלבת עם גרסתו של חאלד, על פי עצת עורך דינו ורצון משפחתו. גרסה, שהנאשם סבר כי תזרז את שחרורו, ותיטיב עמו.

242. **לסיכום תת פרק זה**, יאמר כי **אירוע "המסר מהסנגור" צריך להיקבע כממצא, למרות ממצאי המהימנות השליליים ביחס לנאשם**. יתרה מכך, לעניין הקשר הסיבתי, יש לקבוע כי **אירוע "המסר מהסנגור" הוא אשר הביא את הנאשם למסור את הגרסה בה הודה ביום 12.12.17, לפני החוקרים שטרית ואונסי**. המסקנה מתחייבת בראש ובראשונה משום שהמדינה הסכימה כי ייקבע כממצא שעצם האירוע "המסר מהסנגור" מפי מדובב, התרחש. הסכמה, שניתנה עקב אילוצי חיסיון. מעבר לכך, מתברר שיש אינדיקציות המחזקות את גרסת הנאשם, בהקשר מצומצם זה. האינדיקציות לכך ש"המסר מהסנגור" הביא להודיה, כוללות, מעבר להסכמה משפטית (אך לא עובדתית) של המדינה שייקבע שנעשה תרגיל "המסר מהסנגור"; את העובדה שהעניין עלה בשם הנאשם, מפי סנגורו, בהזדמנות הראשונה, יומיים לאחר ההתרחשות הנטענת; את העדרו של הסבר אחר לכך שהנאשם מגיח משלב החקירה החסוי ומיד מודה, בניגוד להתנהלותו בשלב החקירה הראשון; וכן את התבטאות של הנאשם בשולי חקירתו בשב"כ, ממנה עולה כי הבין שחזרתו לחקירה היא לפני משורת הדין, באופן המתאים לגרסתו אודות דברי "אבו עיסא".

243. נוכח כל האמור, יש לקבוע כממצא כי בשלב החקירה החסוי מסר מדובב המכונה "אבו עיסא" לנאשם תוכן שהוצג כעצת עורך דינו ובקשת משפחתו, שנועד להביא לשחרורו המוקדם, בהסכמה עם החוקרים. התוכן הוא כי הסנגור דאג שייחקר שוב "לפנים משורת הדין"; בחזרת הנאשם לחדר החקירות ימסור גרסה המתאימה לגרסתו של חאלד; המסר כלל פרטים



מסוימים קונקרטיים מעבר למה שהודה הנאשם קודם לכן; בין הפרטים שנמסרו היה הרכיב הקריטי לפיו הנאשם ידע מראש על תכניתו של אחיו לרצוח חייל. כן יש לקבוע כי הודאת הנאשם באמרות ת/45, ת/45כ ו- ת/45כב, ניתנה עקב התרגיל האמור, וכאשר הנאשם מצוי בהלך חשיבה המושפע מאותה הטעיה של המדובר, ופועל בהתאם לאותה "עצה" של "סנגור", אותה "בקשה" של המשפחה, ואותה "עסקה" בדבר שחרור קרוב. אולם, "עצה", "סנגור", "בקשה" ו"עסקה" אלה, לא היו ולא נבראו אלא תרגיל היו.

"המסר מהסנגור" המשמעות המשפטית

244. משנקבע הממצא האמור, המשמעות המשפטית שלו ברורה למדי. בהקשר זה חשוב לציין שסיכומי המדינה התמקדו בטיעון עובדתי, בניתוח הראיות. אולם, המדינה לא טענה טיעון משפטי נגד טיעוני ההגנה, ואפילו בתגובתה בכתב לנקודות שונות בסיכומי ההגנה, עיקר המיקוד היה בנקודות עובדתיות. החשוב הוא שהמדינה לא חלקה על טענות ההגנה ביחס למשמעות המשפטית של שימוש יחידה חוקרת במדובר כדי להטעות נחקר ביחס לקיומו של "מסר מהסנגור" אודות עצתו בדבר הגרסה שיש למסור בחקירה, ובצדק לא חלקה.

245. מכיוון שהדברים פשוטים, ידועים וברורים למדי, בהעדר מחלוקת משפטית, ובהתחשב בכך שאין מדובר במקרה גבולי המצריך דיוק משפטי או חידוש תקדימי, אין צורך להעמיס הקורא בציטוטים נרחבים מפסקי דין, או להכביד באמירות קשות מפי הפוסקים. נזכיר כאן רק דוגמאות אחדות מהפסיקה שעסקה בהלכות קבילות הודיות, פסילה חקיקתית ופסילה פסיקתית, בהקשר לשימוש במדובבים, זכות ההיוועצות, זכות השתיקה, תרגילי חקירה, שלילת הרצון וטוהר ההליך הפלילי. אזכור, עם יישום קצר, לדייק את אופן התחולה בענייננו.

246. כעולה מהסקירה בפרשת **יששכרוב** (ע"פ 5121/98 **יששכרוב נ' התובע הצבאי פ"ד** סא(1) 461 (2006)) היו גישות שונות לגבי התכלית של כלל הפסילה החקיקתית האמור בסעיף 12 לפקודת הראיות, אם נועד בעקרו למנוע הודאות שווא או להגן על זכויות נחקרים, דבר המשליך על הצורך בבחינת ההשפעה בפועל של האמצעי הפסול על הנחקר. גישה מעורבת ננקטה בפרשת **מועדי** (ע"פ 115/82 **מועדי נ' מדינת ישראל פ"ד** לח(1) 197 (1984)), לפיה רק אמצעים פסולים שיש בהם "פגיעה בצלם דמות האדם" יפסלו הודיה מיניה וביה, ללא קשר להשפעה בפועל של האמצעי על רצון הנחקר.

247. הלכת **מועדי** נתפסה כהלכה מנחה, עד פרשת **יששכרוב**, בה היו שתי התפתחויות אשר היוו תולדה של חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. **ההתפתחות האחת**, הרחבת המקרים בהם תפסל הודאת נחקר לפי סעיף 12, בכל "פגיעה משמעותית וחמורה באוטונומית הרצון וחופש הבחירה של הנאשם במסירת הודאתו בחקירה", לאחר שנקבע כי "ההגנה על חופש הרצון של הנחקר מהווה כיום תכלית בפני עצמה" לפסילת חקיקתית של ההודאה. **ההתפתחות השנייה** הייתה פיתוח והפעלה לראשונה של כלל פסילה פסיקתית, לפיו לבית המשפט נתון שיקול דעת אם לפסול קבילות של כל ראיה בפלילים אשר "הושגה שלא כדין וכי קבלתה במשפט תיצור פגיעה מהותית בזכותו של נאשם להליך הגון החורגת מגדריה של פסקת ההגבלה". כלל פסילה זה מכון בעיקרו ל"הגנה על הגינות ההליך הפלילי וטוהרו", אולם "תכלית הרתעתית-חינוכית" עשויה להיות תוצאת לוואי אפשרית ורצויה.



248. היישום בפועל של הלכת **יששכרוב**, בהמשך פסיקת בית המשפט העליון, היה בעיקר בהקשר לקבילות הודיות, אף כי הכלל נבחן ביחס למגוון רחב של ראיות, ואף הופעל ביחס לחלקם ואכמ"ל. למרות שמצודתה של הלכת **יששכרוב** פרוסה עד מרחקים גדולים יותר מאשר סעיף 12 לפקודת הראיות, לא חדלו בתי המשפט מבחינה כפולה של קבילות הודיות לאחר הפרה לכאורה של זכויות הנחקר, לפי כל אחת מהאפשרויות. זאת, מכמה שיקולים, כאשר אחת המרכזיות שבהן היא שפסילה פסיקתית נתונה לשיקול דעת בית המשפט, ולא תמיד יצדיקו מכלול הנסיבות פסילה. אולם, **פסילה חקיקתית אינה נתונה לשיקול דעת**, אם התקיימו התנאים המחייבים פסילה. שיקול נוסף הוא **הפער בנטלי ההוכחה**, כאשר לצורך פסילת ראיה לפי כלל הפסילה הפסיקתית נטל הראיה הוא על הנאשם ועליו לשכנע מעבר למאזן ההסתברות, בהתקיימות נסיבות הפסול הנטענות. לעומת זאת, לפסילה חקיקתית די לנאשם לטעון לשימוש באמצעי פסול, והנטל עובר למדינה להוכיח כשרות הראיה, כאשר די בספק סביר אודות נסיבות מתן ההודיה כדי לפוסלה (ע"פ 201/58 **ג'ראבי נ' היועץ המשפטי** פ"ד יב 1580 (1958)).

249. חלק מהיישומים של שתי ההתפתחויות האמורות בפרשת **יששכרוב**, משפיעים ישירות על ענייננו. אולם, הרבה לפני הלכות חדשניות אלה, בא הכלל לפיו **הודיה נפסלת גם כאשר זו ניתנה עקב פיתוי והשאה**. במקרה דנן, ההנחה של הנאשם הייתה שיש הסכם בין "הסנגור" לבין היחידה החוקרת, לפיו הודאתו תביא לשחרורו. הכלל הפוסל הודאה הבאה על רקע של הבטחה מסוג זה התפתח במשפט המקובל עוד לפני הגעת האנגלים לארצנו, נתיישב אצלנו בתקופת המנדט, ונוסח בבית המשפט העליון באופן חד משמעי זמן קצר לאחר קום המדינה. זאת, כאשר נקבע כי "אין כופין ואין מפתין אדם לשים עצמו רשע" (ע"פ 20-21/49 **עבדול האדי נ' היועץ המשפטי** לממשלה פ"ד ג 13 (1950), פסקה 30). היטב הובהר כי תיפסל הודאה אשר ניתנה כאשר "כוח המשיכה - בין אם הוא מתגלה בצורת איום ופיתוי, ובין בצורת הבטחה או עצה טובה - עשוי לנטוע בלב הנאשם את האמונה כי הוא יפיק טובת הנאה בקשר למעשה העבירה אשר בו הוא נאשם" (שם, פסקה 34). ברי כי הודאה שניתנה תחת רושם של הבטחה לשחרור, בהסכם בין הסנגור לבין היחידה החוקרת, כפי שהיה במקרה זה, דינה להיפסל, ואין צורך להאריך בכך.

250. כזכור, פרשת **יששכרוב** עצמה, עסקה בזכות ההיוועצות. שם, הודית הנאשם לא נפסלה מכוח סעיף 12 לפקודת הראיות, למרות שהחוקר נמנע במכוון מהודעה על זכות ההיוועצות, לאחר שהייתה אזהרה בדבר זכות השתיקה. נקבע שם, כי בנסיבות הקונקרטיות אי מתן הודעה בדבר זכות ההיוועצות לא הביא לפגיעה מהותית באוטונומית הרצון של החשוד דהתם וחופש הבחירה שלו (סעיף 37 לפסק הדין). עם זאת, העובדה שההימנעות מאזהרה הייתה מכוונת ומודעת, הביאה ליישום ראשון של הפסילה הפסיקתית, כידוע.

251. אין צורך להרחיב בפסיקה אודות חשיבות זכות ההיוועצות בעורך דין, משתי סיבות. הראשונה היא שהדברים ידועים, והם עמדו בבסיס של הלכת **יששכרוב** עצמה. השנייה, ענייננו אינו נוגע לזכות ההיוועצות באופן ישיר. זאת, באשר ביום 12.12.17 היה הנאשם עדיין תחת צו בדבר "מניעת מפגש עם עורך דין". הזכות להיוועצות לא עמדה לו, וממילא לא הופרה. כך, ששאלת המשמעות של מניעת המפגש בפועל, בענייננו, מקומה בדיון אודות משקל דבריו.

252. יחד עם זאת, הפסיקה נתנה דעתה והזהירה מפני מצבים אחרים בהם חוקר, או מדובב



עצמאי מדי, נכנס ברגל גסה ליחסים הרגשיים בין חשוד לבין עורך דינו. כך, נפסק כי אסור לחוקרים לכרסם בזדון באמון של נחקר בעורכי דינו (ע"פ 7443/06 **ארקה נ' מדינת ישראל** (28.9.08), פסקה 32)). אמנם, השופט אדמונד לוי סבר לומר כי כלל זה חל רק על חוקרים ולא על מדובבים (בע"פ 1301/06 **עזבון המנוח יוני אלזם ז"ל נ' מדינת ישראל** (22.6.09), פסקה 40 ב'), אך רבו עליו חבריו באותה פרשה, והכלל הוחל גם על מדובבים. בלשונה של השופטת חיות (כתוארה אז), ערעור אמון בסנגור על ידי מדובב יש בו משום "השגת גבול אסורה ל'מתחם מוגן' אליו אל להם לחוקרים, לסוכנים או למדובבים להיכנס" (**אלזם**, פסקה 6 לחוות דעתה).

253. עוד נקבע בפרשת **אלזם**, כי המלצת מדובב לנחקר להודות לפני חוקרים, תוך הפגת חששותיו לעשות זאת מבלי להיוועץ בעורך הדין, ואף תוך עידוד לפעול בניגוד לעצת עורך דין שניתנה בעניין זה, פגעה בזכות השתיקה, מעבר לפגיעה הברורה בזכות ההיוועצות. נקבע שם (פסקה 7) כי "ו"יש להקפיד כי פעילותם של מדובבים אלה לא תחרוג מגדר תחבולה מותרת ותפגע, כמו שאירע לידי במקרה דנן, פגיעה ממשית וקשה בזכויות היסוד של החשוד".

254. לענייננו, חשוב לציין כי בפרשת **אלזם** נפסלו ההודאות עקב התערבות מדובבים ביחסים שבין העצור לסנגורו, לא רק מכוח כלל הפסילה הפסיקתית, אלא גם מכוח סעיף 12 לפקודת הראיות. שכן היה בהתנהלות זו "כדי לשלול את יכולתו לבחור באופן חופשי בין מסירת הודאה לבין עשיית שימוש בזכות השתיקה ובחיסיון מפני הפללה עצמית" (שם, סעיף 9).

255. ע"פ 2868/13 **חייבטוב נ' מדינת ישראל** (2.8.18), עסק במספר נושאים. בהקשר הקרוב לענייננו, נמצא כי תמרון הנחקר להימנעות מהיוועצות למשך תקופה משמעותית לא פסל את הודעתו במסגרת סעיף 12 לפקודת הראיות. זאת, באשר מדובר היה בעבריו ותיק, שנשפט בעבר והיה מודע היטב לזכויותיו. לפיכך, וכפי שעלה בפועל מהתנהלותו, לא היה בפגיעה החמורה בזכות ההיוועצות כדי להביא "לפגיעה מהותית באוטונומית הרצון החופשי של המערער ובחופש הבחירה שלו". ויוער כי אין לפנינו נתונים היכולים ללמד ששיקול זה נכון גם לענייננו.

256. מכל מקום, נקבע בפרשת **חייבטוב** כי היה בהתנהלות הפסולה של היחידה החוקרת כדי לפסול ההודאות במסגרת כלל הפסילה הפסיקתית. זאת, למרות האינטרס הציבורי להעמיד לדין בשל חומרת העבירה בה הואשם, ולמרות סימני אמת מובהקים בהודיה. יובהר כי שם דובר, בין השאר, במצב בו מדובב הולך שולל את הנחקר, וטען שהוא בקשר עם עורך דין ידוע, וכי ביקש מעורך דין זה להתייצב לדיון בהארכת מעצרו של הנחקר. למרות שעורך הדין המפורסם (שכלל לא הוזמן) לא התייצב, הנחקר שציפה לו נמנע מלהיעזר בסנגור ציבורי, ולמחרת הודה בפני המדובב. אף כאן, עיקרה של הפסילה בכניסה למערכת היחסים בין עורך דין לנחקר, ומציאות בפועל של מדובב הנותן ייעוץ משפטי לנחקר.

מן הכלל אל הפרט

257. יישום העקרונות הנ"ל בעניינו מוליך למסקנה ברורה לפיה יש לפסול את הודאות הנאשם, הן במסגרת סעיף 12 לפקודת הראיות והן לפי כלל הפסילה הפסיקתית מבית המדרש של הלכת **יששכרוב**.



258. ראשית, לפי כללי המשפט המקובל, כפי שאומצו בהלכת **עבדול האדי**, די בספק שמא ההודיה ניתנה נוכח הבטחה להקלה משמעותית מאוד, כדי לפסול אותה מחמת הפיתוי שבה. במקרה דנן, נקבע כממצא כי הנאשם הודה משום שסבר שהובטח לסנגורו כי ישוחרר אם ימסור הודיה המתאימה לגרסתו של אחיו. זאת, כאשר הבטחה זו לא הייתה צריכה להראות מופרכת, בעיניו של הדייט בתחום המשפט הפלילי. שהרי, הנאשם לא רצח במו ידיו, ולא הודה בכך, והדגיש בהודאתו שלא עשה כן. נחקר ללא ידיעה משפטית, עם השפעה של הטיית האופטימיות, יכול היה לסבור כי גם הודאה בסיוורים שלא הובילו לדבר, והחבאת הנשק, לא מחייבות מעצר. שכן, ניתן היה להאמין שמדובר במעשים זניחים, בוודאי לעומת רצח בידים. לכן, יש לדחות את טענת המאשימה לפיה לא ניתן להעלות על הדעת שהנאשם האמין כי ישוחרר, שהרי הודה במעורבות ברצח.

259. בפרשת **אלזם** נקבע כי "עצות משפטיות" שניתנו לנחקר על ידי המדובבים המתחזים לעבריינים, לפיהן יודה בניגוד לעצת עורך דינו, שללו את יכולת הנחקר לבחור בחירה חופשית. המקרה דנן חמור ארבעתיים. כאן, העצה לא הובאה על דרך השכנוע שלא לפעול פי עצת עורך הדין תוך הכפשתו, אלא הוצגה כאילו היא עצמה עצת עורך הדין. יתרה מכך, היא הייתה במשתמע גם עצת "האסיר הבכיר" שכונה "אבו עיסא" ואף הוצגה כבקשת המשפחה. ברי, לפי כל הפסיקה ובוודאי לפי הלכת **אלזם**, שדברים הנאמרים בהלך חשיבה כזה לא נאמרו באופן חופשי ומרצון, אינם מהווים ביטוי להחלטה אוטונומית, ודין ההודיה להיפסל לפי סעיף 12 לפקודה.

260. יוזכר כי בפרשת **יששכרוב**, נפסלה ראייה משום אי אזהרה על קיומה של זכות ההיוועצות, ובאופן עקיף שלילת זכות השתיקה. בענייננו אין מדובר "רק" בפגיעה בזכות השתיקה ופגיעה עקיפה כלשהי בזכות ההיוועצות. המדובר במעשה החמור שבעתיים. מדובר בכניסה מסוכנת ביותר אל עומקו של אותו "מתחם מוגן" אליו אל להם לחוקרים, לסוכנים או למדובבים להיכנס". קשה לדמיין תרגיל חמור יותר, בהקשר זה, למעט אולי התחזות לעורך הדין עצמו. כאמור כבר בפרשת **עבדול האדי**, אין להביע עמדה אודות הגבולות המדויקים של תרגילי חקירה סמויים אליהם לא נחשפנו, שנעשו במהלך חקירה ביטחונית, נוכח המידע המודיעיני החיוני שעשוי להתקבל בהם. אולם, אף אם יש הצדקה במישור המודיעיני לכלל לפיו "כִּי בְּתַחְבֻּלוֹת תַּעֲשֶׂה לָךְ מִלִּחְמָה" (משלי כד), במישור המשפט הפלילי הבכורה נתונה לכלל המקביל "וְתִשְׁמָעָה בְּרַב יוֹעֵץ" (שם). תשועתו של נחקר, שיתכן שהוא חף מפשע, היא בייעוץ המשפטי האמין. התנהלות מהסוג שנמצא כאן, השוללת את האוטונומיה של הנחקר הקונקרטי, ופוגעת באמון ציבור הנחקרים ביועציהם המשפטיים, ראויה לפסילה חד משמעית וברורה, ופירוטיה לא יבואו בקהל הראיות בהליך הפלילי. שכן, הלכת **חייבטוב** לימדה אותנו כי עקרונות הלכת **יששכרוב**, אינם בבחינת "הלכה ואין מורין כן", אלא הלכה למעשה. לפחות, כאשר מדובר בכניסת היחידה החוקרת אל המרחב המוגן, של יחסי נחקר - סנגור.

261. חשוב להבהיר את הנקודה האחרונה. מעבר לפגיעה בנחקר הקונקרטי, שהוטעה בדבר קיומו של "המסר מהסנגור", מדובר בפגיעה מערכתית, חמורה ומסוכנת, במוסד הייעוץ המשפטי לנחקרים. חיוני, שכל נחקר עתידי ידע כי מרחב השיח בינו לבין עורך דין הוא מרחב פרטי, מרחב מוגן, כמצוטט לעיל. מרחב, בו הנחקר יכול לפתוח את סגור לבו, ולדעת שסודו שמור שם לעד. על הנחקר לדעת כי מקום השיח עם הסנגור הוא המקום שלו, שלו בלבד. מקום, שאין לאינטרסים זרים כל דריסת רגל בו, כל עין לא תציץ, וכל אוזן לא תשמע. זוהי פינה מיוחדת, הר קדוש, אשר יוסתר לעולם בערפל, בו ידבר הנחקר עם עורך דינו,



פה אל פה, באופן חופשי ולא בחידות, ואל ליחידה החוקרת לעלות בהר או נגוע בקצהו.

262. יצירת מצג השוא של "המסר מהסנגור", לא זו בלבד שהיא חיללה את הקדושה הפרטית של הנחקר הקונקרטי. החרדה, שמא מדובר בתרגיל, עלולה ללוות כל מפגש של נחקר עם עורך דין בעתיד, ובכך להגביל בפועל את זכות ההיוועצות של נחקרים עתידיים, שיחששו לחשוף את צפונותיהם. כך יהא, אם בית המשפט לא ישים גבול "בל יעברון", ויקבע חד משמעית וללא כל סייג, כי הפרה כזו פוגעת באושיות המשפט הפלילי, ותדחה **תמיד** כל ראייה שבאה בעקבות תרגיל כזה.

הערת אגב על תעודות החיסיון

263. התנהלות בתי המשפט הפליליים סביב תעודות החיסיון, לפי סעיף 44 וסעיף 45 לפקודת הראיות, היא נושא לכתיבה רבה בכלל ולפסיקה רבה בפרט. זאת, נוכח חיוניות האינטרסים הנוגדים, וחריפות הניגוד בין האינטרס הציבורי החיוני בשמירת סודות, לרבות בטחון מדינה, לבין האינטרס החיוני לנאשם, המוחזק לעולם כחף מפשע, לקבל גישה למכלול הראיות כדי לנהל את הגנתו. העניין גם טופל לאחרונה בתיקון מס' 17 לפקודת הראיות, משנת תשע"ו, אשר הגדיר מחדש את אופן הדיון בעתירה להסרת חיסיון. דיון, בו בית המשפט נדרש לאזן בין האינטרסים הנוגדים.

264. הפרמטרים לדיון, כפי שנקבעו על ידי המחוקק, נועדו בעיקרם להתמודד עם מציאות בה הנאשם מחפש ראיות לסתור את הטענות העובדתיות של התביעה. אם בית המשפט שלדיון או בית המשפט העליון, לפי העניין, מחליט שיש לחשוף ראייה, תרופת המדינה היא לוותר על הוכחת מערכת הראיות הרלוונטית, ולעיתים על האישום כולו.

265. אולם, בחלק מן המקרים, כמו במקרה זה, הטענה הפוזיטיבית לגבי התרחשות אירוע אינה באה מפי המדינה, אלא מפי הנאשם, כטענת הגנה. טענה פוזיטיבית אשר התשובה עליה היא בלב החיסיון. אם העתירה מתקבלת בבית המשפט, אין המדינה יכולה להתגונן מפני חשיפת סודותיה על ידי ויתור על הוכחת מערכת ראיות רלוונטית. הדרך היחידה הפתוחה לפני המדינה, למעט ויתור על האישום כולו, היא, כפי שעשתה במקרה זה, להסכים שתקבענה העובדות להן טוען הנאשם.

266. קשה לקבל את התוצאה האמורה. שכן, אין היא מתיישבת היטב עם תפקידו של בית המשפט לבירור האמת. אם מתקבלת החלטה של התביעה שלא לברר עובדות מסוימות שהן לרעת הנאשם, יכול בית המשפט להסיר את ידו מן הסוגיה, ולא לקבוע כל ממצא, כאשר הספק פועל משפטית לטובת הנאשם. אולם, במקרה דנן, למעשה, בית המשפט נאלץ לקבוע ממצא עובדתי פוזיטיבי, כי מעשה חמור התרחש בשלב הסמוי של חקירת השב"כ. זאת, כאשר אין לגבי התרחשות זו כל עדות ישירה, למעט עדותו של הנאשם, אשר נמצאה בכללותה בלתי מהימנה. עדות, שאמנם נסתייעה בחיזוקים אשר בסברה ובהיגיון, אך ללא ראייה ישירה טובה אחת.

267. הממצא נקבע, על יסוד הראיות הקיימות. זאת, למרות שאין לפנינו מידע מספק על הרקע לתרגיל. טענתו של שטרית לפיה החוקרים לא "שלחו" מישו להעביר "מסר מהסנגור" לכאורה מהימנה, אך גם היא לא נבדקה לעומק הראוי, בהעדר תשתית ראייתית כלשהי. חשוב היה לדעת, האם מדובר אכן



בתכנית עבודה קבועה או יוזמה מקומית? האם היוזמה הייתה של המדובר או של מי שנתן לו הנחיות? אם זו יוזמת מדובר, האם מדובר בכשל מקרי בפיקוח עליו או בפיקוח רשלני הנובע משיטה העבודה? האם ניתן לבדוק הכשל בדיעבד או שהדבר עלול לחזור? על שאלות אלה ואחרות לא בא מענה מטעמי חיסיון, ולפיכך אין מנוס מפסילת הראיה. אולם, כך או כך, קביעת ממצא פוזיטיבי, לחובת אדם או מוסד, לא ראויה לצאת מתחת ידו של בית המשפט, אלא לאחר עיון זהיר במכלול הראיות. לכן, התוצאה במקרה זה, בו יש לקבוע ממצא שלילי כאמור, ללא תשתית מספקת, קשה עלי מאוד.

268. מעבר לקושי המוסדי והמושגי, בקביעת ממצא פוזיטיבי ללא ראיות חיוביות מספקות, נפתח כאן פתח רחב לשימוש לרעה באילוצי השב"כ לחסות חלק מפעולות החקירה. כאמור לעיל, בעניינו של הנאשם דנן יש לקבוע את הממצא האמור. אולם, בכך נפתח פתח מסוכן לטענות נאשמים עתידיים, שלא יהיו טענות אמת, ולמרות שאין בטענות אמת לא ניתן יהיה לסתור אותם.

269. סבורני שטוב יעשו רשויות החקירה והתביעה, ואף המחוקק, אם ייתנו דעתם על דרכים להימנע ממצבים כאלה.

סיכום

270. הנאשם, המואשם כי היה שותף לניסיונות של אחיו לרצוח חייל, ולאחר שאחיו רצח חייל גם סייע לו לאחר מעשה, נחקר בשב"כ ובמשטרה. תחילה בחקירות פרונטאליות בהן הודה במעט מזער ממה שיוחס לו, אז עבר לשלב חקירה שטיבו חסוי. לאחר השלב החסוי, הוחזר הנאשם לחקירות פרונטאליות מעטות נוספות, בהן הודה בכל המעשים המיוחסים לו בכתב האישום.

271. הנאשם מתנגד להגשת הודיותיו משלב החקירה האחרון. טענות ההתנגדות במסגרת משפט הזוטא היו רבות, אך לבסוף מוקדו. הטענה שנותרה היא כי במהלך שלב החקירה הסמוי, מדובר אסרטיבי הציג עצמו כמנהיג אסירים שיש לו קשר אל מחוץ לחומות הכלא, וכי שוחח עם סנגור שמינתה המשפחה עבור הנאשם. המדובר טען לקיומו של "מסר מהסנגור" לפיו יבקש לפנים משורת הדין להחזיר הנאשם לחקירה, והוסכם עם החוקרים כי הנאשם ימסור גרסה המתאימה לגרסה שמסר אחיו. גרסה, לפיה יודה במעורבות בתכנית לרצוח חייל וליטול את נשקו, בפעולות הכנה או ניסיון שונות, וכן בסיוע לאחר המעשה בו אחיו רצח את החיל רון יצחק קוקיה ז"ל.

272. הנאשם טוען כי הודה עקב תרגיל זה, וכי מדובר בתרגיל שיש בו כדי לפסול את ההודיה. כן נטען, כי חלק מדבריו לא נרשמו כדבעי. טענה שהלכה והתרחבה במהלך עדויות חוקרי המשטרה והשב"כ. בעדותו, הרחיב הנאשם וטען כי חלקים נכבדים ממה שנרשם בחקירותיו, לרבות חקירה משטרתית שלמה, כלל נאמרו על ידו.

273. טענות הנאשם לעניין התנהלות החקירה הפרונטאלית הוכחו על ידי החוקרים. אולם,



טענותיו לעניין מה שהתרחש בשלב החסוי של החקירה לא קיבלו מענה ענייני, באשר המדינה מצאה כי לא תוכל להשיב עליהן, מבלי לפגוע בביטחון המדינה.

274. נוכח המחלוקת העובדתית בשאלה אם הנאשם אמר בחקירות את אשר יוחס לו, אין מנוס מקביעת ממצאי מהימנות, שהם כמובן תקפים לשלב זה בלבד. לאחר עיון, נקבעו ממצאי מהימנות לפיהם מתקבלת גרסת החוקרים ביחס להתרחשות בעת החקירות הפרונטאליות. גרסתו של הנאשם נמצאה בלתי מהימנה. לפיכך, נקבע כממצא כי כל אשר נרשם מפי הנאשם בעת החקירות מהווה אכן אמרה של הנאשם, ונוכח תוכנה מהווה הודיה בביצוע העבירות.

275. למרות ממצא המהימנות השלילי ביחס לנאשם, נמצא כי יש לקבל את טענתו העובדתית של הנאשם, לפיה היה קרבן לתרגיל "המסר מהסנגור". כן התקבלה טענתו לפיה הודאתו בעבירות בשלב החקירה האחרון נבעה מהיותו תחת השפעת תרגיל זה. הממצא העובדתי נקבע נוכח עמדת המדינה, שלא סתרה את הטענה, ונוכח קיומן של אינדיקציות נוספות להתרחשות התרגיל הנטען.

276. בבחינה משפטית של משמעות התרגיל האמור, נמצא שמדובר בתרגיל הלוקה בפסול חמור. מבחינה משפטית יש לפסול את תוצרי תרגיל "המסר מהסנגור", הן בהתאם להוראות סעיף 12 לפקודת הראיות, והן בהתאם לכלל הפסילה הפסיקתית מבית המדרש של הלכת **יששכרוב**. זאת, לאחר שנמצא שהיו בתרגיל רכיבים של פיתוי השולל את האוטונומיה של הרצון, הטעיה הפוגעת ברצון החופשי, פגיעה חמורה בזכות השתיקה, וזיהום חמור של המרחב המוגן שהציב הדין הישראלי, להגנת נחקרים, זכות ההיוועצות. אמנם הזכות להיוועצות לא קופחה באופן ישיר, למעט לגבי בהודאה האחרונה, באשר קודם לכן הנאשם היה מנוע פגישה עם עורך דין. אולם השימוש בטכניקות מסוג זה עלול לסכן את האמון של נחקרים בעורכי דינם, ואת מוסד הייעוץ המשפטי לנחקרים. לפיכך, המסקנה המתחייבת היא שיש לפסול את תוצרי התרגיל, בהתאם לכלל הפסילה הפסיקתית, הלכת **יששכרוב**.

277. נוכח כל האמור, **אציע לחברי לקבל את התנגדות הסנגוריה, ולהורות על פסילת אמרות הנאשם שהתקבלו החל מיום 12.12.17, ולהוציא מתיק הראיות של בית המשפט את המוצגים ת/45, ו- ת/45כב.**

אלון אינפלד, שופט

סגן הנשיאה, השופט אריאל ואגו - אב"ד:



חברי, השופט א. אינפלד, ניתח, כדרכו, במדויק ובבהירות את הרובד העובדתי הצריך להכרעה, כעת, ואת המסקנות המשפטיות הנגזרות מכך.

אני מצטרף ומסכים לאמור בחוות דעתו היסודית של חברי, ולתוצאה, שלמעשה, אין מנוס הימנה- פסילת הודייתו של הנאשם, בפני חוקריו, למרות ממצאי מהימנות שאינם מיטיבים עמו, ולמרות, ושם דווקא בגלל, היעדר תשתית עובדתית מלאה וברורה בסוגיית "המסר מהסנגור". שקולי חסין הביאו להחלטה, בוודאי לא קלה, של גורמי המאשימה, שלא להתמודד עם גרסתו של הנאשם ושלא לנסות להזימה בראיות ובעדויות שמנגד.

יחד עם זאת, יש לחזור ולהטעים, כפי שגם חברי ציין, בחוות דעתו, שבשל העמימות העובדתית שנותרה סביב נסיבות העברתו, הבדיה, של "מסר מהסנגור", אין בידנו לקבוע כיצד תרגיל זה בא לעולם, והאם מדובר, מלכתחילה, ב"תרגיל חקירה", במובנו הקלאסי, כזה, שניזום או שאושר, בידי האמונים על חקירת הנאשם. כזכור- החוקרים שטרית וקופר נשאלו על כך, ושללו שמדובר בתרגיל יזום או בהתנהלות בעייתית של החקירה, ברם, במגבלות החסין- לא ניתן להם להרחיב ולפרט או להיחקר בחקירה נגדית בסוגיה. לפיכך- אין לראות במסקנת אי קבילות ההודאה משום קביעה, ואף לא ביקורת, על כי חוקרי השב"כ נקטו, כביכול, בשיטת חקירה פסולה ואסורה.

בדיקה, לשם חידוד נהלים, והפקת לקחים, תמיד רצויה, ובוודאי תיעשה, ואולי- כבר נעשתה.

נקודה נוספת שראוי להטעימה- נדרשנו, לשם ליבון משפט הזוטא, להתייחס, במידה מסוימת, למהימנות הנאשם, עת העיד לביסוס טענותיו. הקביעות, במישור זה, שהתחייבו מאופי הדיון, שהתנהל עוד טרם שמיעת המשפט לגופו ולליבתו- הן לכאוריות וממוקדות בסוגיית הזוטא בלבד. אין בכך להשליך, בוודאי לא להכריע, באשר למה שייקבע ויוכרע בהמשך ההליך.

כאמור- אני מסכים להילוכו ולמסקנותיו של השופט א. אינפלד.

אריאל ואגו, סגן
הנשיאה

השופט אריאל חזק :



מסכים לחוות דעתו המנותחת היטב של השופט א. אינפלד ולהערוותיו של האב"ד סה"נ השופט א. ואגו.

אריאל חזק, שופט

אשר על כן, הוחלט, כאמור, בחוות דעתו של כב' השופט אלון אינפלד.

הצדדים מוזמנים לישיבת תזכורת לשם קביעת סדרי ההמשך, וזאת ליום 19.9.21, שעה 09:20.

יש לזמן הנאשם משב"ס ומתורגמן לשפה הערבית.

ניתנה היום, ב' אלול תשפ"א, 10 אוגוסט 2021, בהעדר הצדדים.

אריאל ואגו, סגן הנשיאה, אב"ד	אלון אינפלד, שופט	אריאל חזק, שופט
---------------------------------	-------------------	-----------------